

BASILI, 2021, SAYILAR:

38 (Ocak - Nisan 2021)

39 (Mayıs - Ağustos 2021)

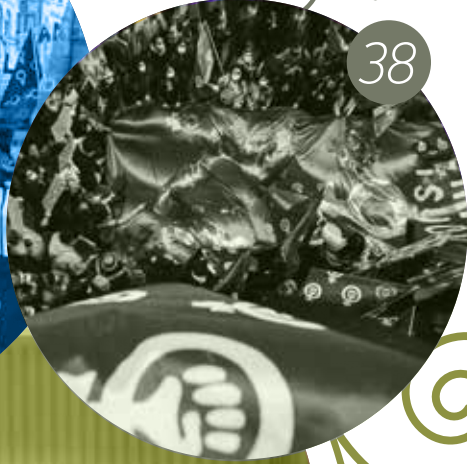
40 (Eylül - Aralık 2021)

Kadınlarla mor bülten

39

38

40

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİZİM! HAKLARIMIZDAN DA HAYATLARIMIZDAN DA VAZGEÇMİYORUZ! •
HAYAT SOKAKLARDA, MEYDANLARDA, GECELERDE: 8 MART 2021 • TÜRKİYE'NİN İSTANBUL
SÖZLEŞMESİ'NDEN ÇEKİLME KARARI ÜZERİNE GELEN DESTEK MESAJLARI VE ULUSLARARASI TEPKİLER •
ERKEK ŞİDDETİNE KARŞI ÖFKEMİZ, İSYANIMIZ VE MÜCADELEMİZLE BURADAYIZ! •
BİZ DÖNDÜK, BU DEVRAN DA DÖNECEK! • **UNITED4ISTANBULCONVENTION: HAKLARIMIZI VE İSTANBUL
SÖZLEŞMESİ'Nİ SAVUNMAK İÇİN BİR KAMPANYA** • KADINLARIN ÜREME SAĞLIĞI HİZMETLERİ VE
KÜRTAJ DENEYİMLERİ ARAŞTIRMAMIZ • **12. KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ'Nİ TAMAMLADIK**

Mor Bülten 2021 Almanacağı'ndan

2021 yılında 20 Mart gecesi yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekileceğinin açıklanması gündemimiz için belirleyici oldu. Resmi çıkış tarihi olan 1 Temmuz'a kadar, kadınlar ve LGBTİ+'lar olarak bize rağmen ve hukuksuzca alınan bu karara karşı ısrarlı bir mücadele yürüttük. Bu dönem, bize ve herkese bir kez daha dayanışmamızın giderek büyümekte olduğunu, gücünü ve sınırları tanımadığını göstermiş oldu. 1 Temmuz sonrasında da ısrarımızdan hiçbir şey kaybetmedik; hep söylediğimiz gibi: "İstanbul Sözleşmesi bizim! Biz bitti demeden bitmez!"

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak da bu süreçte aktif rol aldık, Türkiye'de ve uluslararası düzeyde birçok koldan çalışmalar yürüttük. Bu sürecin bir kaydını tutmak ve yaygınlaştırmak için senenin ilk Mor Bülten sayısını da İstanbul Sözleşmesi Özel Sayısı olarak hazırladık. İstanbul Sözleşmesi için sürdürdüğümüz çeşitli savunuculuk çalışmalarımız tüm yıla yayıldı. Bununla beraber hükümetin hamleleriyle belirlediği gündeme de sıkışıp kalmadık. Örneğin, KİHEP Eğitici Eğitimi'nin 12'ncisini 11-24 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirdik. Eğitimi İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul'daki 7 ilçe belediyesi ile dernek ekibimizden 25 katılımcı

tamamladı. Aralık ayında ise bir süredir devam etmekte olan araştırmamızın raporunu "Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri" başlığıyla yayınladık. Kadınların beden, cinsellik, doğum ve kürtaj konusundaki deneyim, algı ve duygu dünyalarını ön plana çıkarmayı ve Türkiye'de yasal ama erişilebilir olmayan kürtaj hakkını etkili feminist yöntemlerle savunmak üzere stratejileri belirlemeyi hedefleyen bu araştırmanın bulgularının da ışığında, kürtaja erişimin kolaylaşması için çalışmaya önümüzdeki dönemde de devam edeceğiz.

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak yürüttüğümüz çalışmalar kadar Türkiye'deki ve dünyadaki kadın ve LGBTİ+ hakları mücadelelerinin gündemlerine de yer vermeye çalıştığımız, dijital olarak kendi web sitesinde (<https://morbulten.kadinininsanhaklari.org/>) yayınlamaya devam ettiğimiz Mor Bülten'in 2021'deki 3 sayısını bir araya getirerek basılı olarak da sizlerle paylaşabilmekten mutluluk duyuyoruz.

Keyifli okumalar...

Dayanışma ile,

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Kadınlara Mor Bülten Senelik KİH-YÇ İletişim Bülteni, Sahibi: Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği • **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Zelal Bedriye Ayman • **Yayına Hazırlayanlar:** Derya Acuner, Tuğçe Canbolat, İrem Gerkuş • **Katkıda Bulunanlar:** Aslı Elif Sakallı, Aslıhan Tekin, Berfu Şeker, Damla Eroğlu, Derya Acuner, Duygu Dokuz, Esril Bayrak, Ezel Buse Sönmezocak, Fatma Erdoğan, Hilal Gençay, İlknur Üstün, İrem Gerkuş, Naime Beken, Nur Özlem Demir, Nurcihan Temur, Özge Göncü, Özlem Şen, Selenay Şahin, Selin Top, Selma Acuner, Süheyla Doğan, Şule Atay, Tuğçe Canbolat, Zariye Akbulut, Zelal Bedriye Ayman, Zeynep Ferda Demirbaş • **İletişim Adresi:** Ağa Çırağı Sok. No: 7 Pamir Apt. Kat: 2 Daire: 7 Gümüşsuyu, 34437 İstanbul • **Tel:** (212) 2510029 • **E-posta:** newways@wwhr.org ve infokih@wwhr.org • **Grafik tasarım:** MYRA • **Baskı:** Imak Ofset Basım Yayın San. İstanbul

* Mor Bülten'in içeriklerine <https://morbulten.kadinininsanhaklari.org/> adresinden de ulaşabilirsiniz.

* Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.

* Mor Bülten'de yazar ismi ile yayınlanan yazılardaki görüşler yazar(lar)a aittir ve bunların KİH-YÇ'nin görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir.

İçindekiler

6 BU SAYIDAN

6 BİZDEN HABERLER

- 6 2020'de Neler Yaptık?
- 7 2021 Yılı'nın İlk Aylarında Neler Yaptık?
- 10 "İnsan Hakları Eylem Planı"na Dair Hazırladığımız Bilgi Notu

12 KADIN HAREKETİNDEN

- 12 Bir Yerel Kampanya Örneği: Mersin Kadın Platformu – İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİZİM, VAZGEÇMİYORUZ!
- 14 Hayat Sokaklarda, Meydanlarda, Gecelerde: 8 Mart 2021
- 16 Kadınlar Sokaklarda: "İstanbul Sözleşmesi Bizim"
- 18 İstanbul Sözleşmesi Bizim! Haklarımızdan da Hayatlarımızdan da Vazgeçmiyoruz!
- 20 İstanbul Sözleşmesi – Uykusuz Her Gece
- 22 Eşitlik İçin Kadın Platformu'nun (EŞİK) Son Aylardaki Çalışmaları

24 KADINLARDAN

- 24 "Haklarımız Bizimdir. İstanbul Sözleşmesi Bizim!"
- 24 "Haklarımızdan Vazgeçmiyoruz, Erkek Şiddetine Karşı Kadınların Yanında Olmaya, Dayanışmaya, Mücadeleye Devam Ediyoruz."

25 DÜNYADAN

- 25 Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilme Kararı Üzerine Gelen Destek Mesajları ve Uluslararası Tepkiler

27 SERBEST KÖŞE

- 27 İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilme Kararı Bize Ne Anlatıyor?

SAYI 39

MAYIS – AĞUSTOS
2021

32 BU SAYIDAN

32 BİZDEN HABERLER

- 32 Son Aylardaki Gündemimiz
- 36 İstanbul Sözleşmesi'nin Yürürlükteki 7. Yılında Yayınladığımız Metin

38 KADIN HAREKETİNDEN

- 38 1 Temmuz'a Giderken: İstanbul Sözleşmesi'nden Vazgeçmiyoruz!
- 40 Erkek Şiddetine Karşı Öfkemiz, İsyanımız ve Mücadelemizle Buradayız!
- 41 Biz Döndük, Bu Devran da Dönecek!
- 46 "İstanbul Sözleşmesi Bizim" Maskesi Her Yerdeydi
- 48 İstanbul Sözleşmesi İçin Sokaklardayız!

49 KADINLARDAN

- 49 Haklarımızdan, Hayatlarımızdan #Vazgeçmiyoruz

50 DÜNYADAN

- 50 Geçtiğimiz Aylarda Dünyada Neler Yaşandı? Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kazanımlar ve İhlaller
- 54 United4IstanbulConvention: Haklarımızı ve İstanbul Sözleşmesi'ni Savunmak İçin Bir Kampanya

56 SERBEST KÖŞE

- 56 Yaşamlarımızdan da Yaşam Alanlarımızdan da Vazgeçmiyoruz!

SAYI 40

EYLÜL – ARALIK
2021

60 BU SAYIDAN

60 BİZDEN HABERLER

- 60 2021'in Son Aylarında Neler Yaptık?
- 64 12. KİHEP Eğitici Eğitimi'ni Tamamladık!
- 66 Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri Araştırmamız
- 68 Vazgeçmiyoruz; İstanbul Sözleşmesi Yeniden İmzalanana ve Etkin Bir Şekilde Uygulanana Dek Mücadeleye Devam

70 KADIN HAREKETİNDEN

- 70 25 Kasım'da Sokaklardaydık!
- 72 24. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Sonuç Bildirgesi

76 KADINLARDAN

- 76 Yaşasın Kadın Dayanışması!
- 76 KİHEP İyi ki Var!

77 DÜNYADAN

- 77 2021 Yılı Bitmeden Kadın ve LGBTİ+ Haklarına Yönelik Dünyada Neler Oldu?

80 SERBEST KÖŞE

- 80 7. Feminist Buluşma'nın Ardından: Feminist Politikalar ve LGBTİ+ Politikaları Bağlamında Göç ve Mülteci Hakları

82 HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

OCAK – NİSAN 2021
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ ÖZEL SAYISI

38

“İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI”NA DAİR HAZIRLADIĞIMIZ BİLGİ NOTU • HAYAT SOKAKLARDA, MEYDANLARDA, GECELERDE: 8 MART 2021 • İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİZİM! HAKLARIMIZDAN DA HAYATLARIMIZDAN DA VAZGEÇMİYORUZ! • TÜRKİYE’NİN İSTANBUL SÖZLEŞMESİ’NDEN ÇEKİLME KARARI ÜZERİNE GELEN DESTEK MESAJLARI VE ULUSLARARASI TEPKİLER • İSTANBUL SÖZLEŞMESİ’NDEN ÇEKİLME KARARI BİZE NE ANLATIYOR?

Bu Sayıdan

Mor Bülten'in 38. Sayısından Merhaba

Yılın ilk 4 ayını geride bırakırken baharın geldiği bu günlerde Mor Bülten'in yeni sayısında da sizlere umut verici gelişmelerden bahsedebilmeyi çok isterdik. Ancak feminist hareket için baharın başlangıcı sayılabilecek 8 Mart kutlamalarının coşkusu yerini kısa sürede İstanbul Sözleşmesi gündemine bıraktı. 20 Mart'tan bu yana hepimiz İstanbul Sözleşmesi ile yatar kalkar olduk. Bu da bize Mor Bülten'in yeni sayısını İstanbul Sözleşmesi Özel Sayısı olarak hazırlamaktan başka bir seçenek bırakmadı.

İstanbul Sözleşmesi'ne ayırdığımız bu özel sayıda *Bizden Haberler* bölümünde derneğimizin genel olarak yaptığı çalışmaların yanı sıra İstanbul Sözleşmesi özelinde yaptığımız çalışmaları bulacaksınız.

Kadın Hareketinden bölümünde ise Eşitlik için Kadın Platformu, Kadın Koalisyonu ve İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula kampanya grubunun İstanbul Sözleşmesi kapsamında bugüne kadar yaptığı çalışmalara yer verdik. Ayrıca İstanbul Sözleşmesi kapsamında yaptığı eylemlerden dolayı 100 bin TL'ye yakın para cezası verilen Mersin Kadın Platformu'nun faaliyetlerini KİHEP eğitimcilerimizden Özge Göncü, Mor Bülten için derledi. Yine bu bölümde, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını açıkladığı günden bugüne yapılan eylemleri derlediğimiz foto galeriyi mücadeleimize, dayanışmamıza güç vermesi için sizlerle paylaşıyoruz.

20 Mart'tan bu yana pek çok feminist örgüt ve ağ, insan hakları kurumu, aktivist, politikacı, akademisyen ile uluslararası kurumlar, resmi kurumlar, devlet temsilcileri Türkiyeli kadın ve LGBTİ+'larla dayanışma mesajları yayınladı ve Türkiye'yi kararını gözden geçirmeye davet etti. *Dünyadan* bölümünde de Türkiye dışından gelen ve bize güç veren dayanışma mesajları ve açıklamalardan bazılarını derleyerek hem siz okuyucularımızla paylaşmak hem de bunların bir kaydını tutmak istedik.

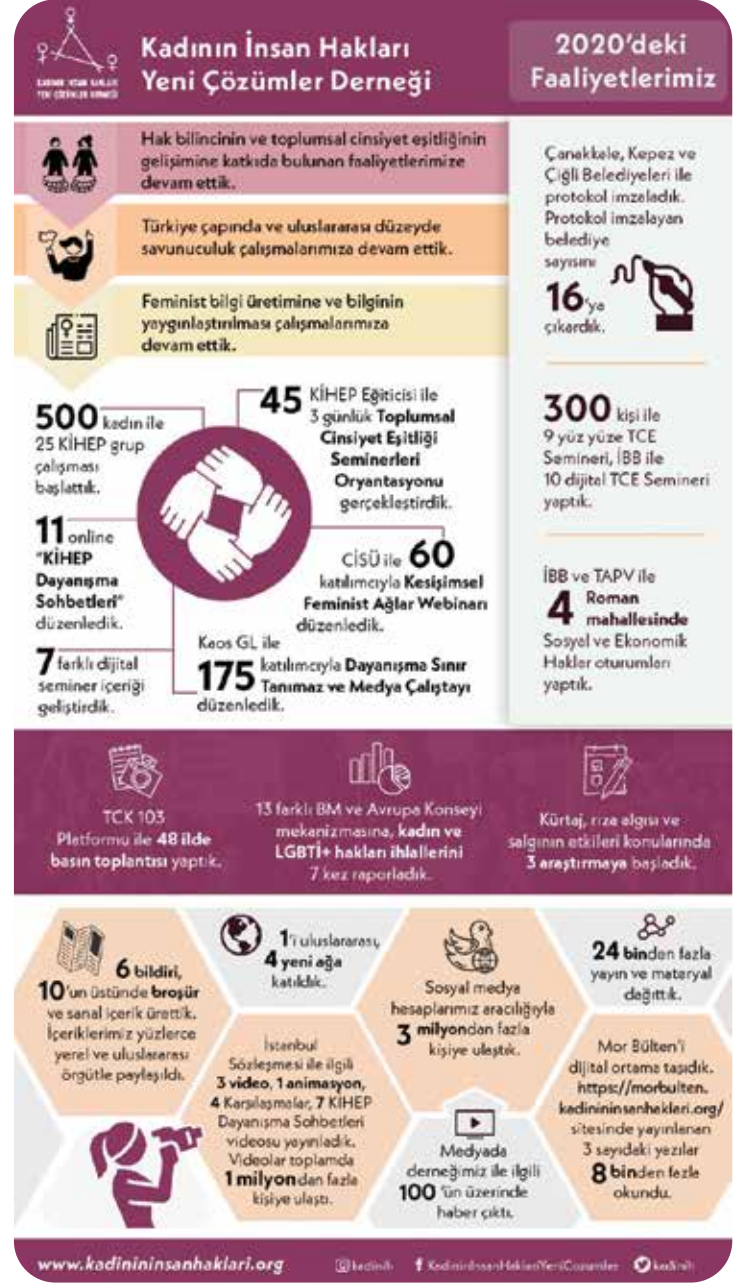
Son olarak *Serbest Köşe*'de 20 Mart'tan bu yana neler olduğunu ve İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik saldırının aslında kadınların ve LGBTİ+'ların haklarına yönelik topyekûn bir saldırı olduğunu bir kez daha vurguladığımız bir yazı ile bu sayıyı tamamladık.

Kadınların ve LGBTİ+'ların haklarının elinden alınmaya, yalnızlaştırılmaya çalışıldığı bu dünyaya itirazımız var! 20 Mart'tan bugüne dayanışmamızın, mücadelemizin sınırları aştığını, dünyanın her yerinden kadınlar olarak haklarımızın geri alınmasına karşı bir arada olduğumuzu görmek hepimize umut ve cesaret verdi. Geri dönüşü olmayan bu yolda bir kez daha hatırlatıyoruz: İstanbul Sözleşmesi Bizim, Vazgeçmiyoruz!

Kadınların İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği

Bizden Haberler

2020'DE NELER YAPTIK?

2021 Yılı'nın İlk Aylarında Neler Yaptık?

KİH-YÇ olarak 2021'in ilk dört ayında gerçekleştirdiğimiz çalışmaların bir kısmını sizler için özetledik.

TÜRK ÜNİVERSİTELİ KADINLAR DERNEĞİ İLE İŞ BİRLİĞİMİZİ DİJİTAL PLATFORMA TAŞIDIK

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ile 8 Aralık 2019 tarihinde Kastamonu'da düzenlenen lansman ile başlatmış olduğumuz Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri projesini 4 Mart 2021'de gerçekleştirdiğimiz buluşma ile tamamladık. Covid-19 salgını sebebiyle dijital platforma taşıdığımız seminerler ile proje kapsamında TÜKD'nin tüm şubelerinden üye ve bursiyerler ile toplumsal cinsiyet eşitliğini konuştuk. Seminere katılan 608 kişiye sertifikalarının yanı sıra Haklarımız Var! kitapçık serisini ve materyallerimizi ilettik.

Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ile gerçekleştirdiğimiz Toplumsal Cinsiyet Eğitimi / 4 Mart 2021

KADINLARIN NAFKA HAKKI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIMIZA DEVAM ETTİK

"Nafaka Nedir?" ve "Nafaka Hakkı ile İlgili Veriler" isimli iki infografik video hazırlayarak kadınların nafaka hakkına neden dokunulmaması gerektiğinin altını bir kez daha çizdik. KONDA'nın 2020 yılında hazırladığı Yoksulluk Nafakası Dosyası'na göre toplumdaki her dört kişiden üçü, eşlerin anlaşamaması durumunda boşanmayı normal karşılıyor ve maddi imkanı olmayan kadına, boşandığı kocası tarafından nafaka ödenmesini destekliyor.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ SEMİNERLERİMİZE DİJİTAL PLATFORMLAR ÜZERİNDEN DEVAM ETTİK

Çanakkale Kepez Belediyesi yöneticileri ile Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerinde buluştuk. 2 saat süren semineri online olarak gerçekleştirdik. Kepez Belediye Başkanı Birol Arslan'ın da katılım gösterdiği etkinlikte, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları için sürdürdüğümüz iş birliğinin önemini ve belediyenin tüm birimleri ile eşitlik mücadelesine koyduğu katkıyı yeniden konuşma fırsatı bulduk. Kepez Belediyesi'ne değerli iş birlikleri için tekrar teşekkür ediyoruz.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) ile 8 Mart 2021'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Semineri gerçekleştirdik. Online olarak gerçekleştirdiğimiz seminere katılan tüm İSKİ personeline teşekkür ederiz.

ARTIK DUR DEMENİN ZAMANI GELDİ İSİMLİ BELGESEL ÇALIŞMAMIZI DİJİTALLEŞTİRDİK

Artık Dur Demenin Zamanı Geldi, Türkiye'de aile içi şiddete maruz kalan ve eşinin çocuklarına cinsel tacizle karşı karşıya gelen 3 kadının şiddeti sona erdirmek ve yeni bir yaşam kurmak için verdikleri mücadeleyi anlatan 31 dakikalık bir belgesel. 1995 yılında derneğimiz tarafından hazırlanan bu belgesel, Türkiye'de feminist hareketin ev içi şiddet konusunda çektiği bilinen ilk belgesel olma özelliğini taşıyor. Nisan ayı içerisinde belgeseli dijitalleştirerek Youtube kanalımız üzerinden yayınladık. Belgeselin tamamına YouTube kanalımızdan ulaşabilirsiniz.

Adıyaman / KIHEP Eğitimi

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN ETKİN BİR ŞEKİLDE UYGULANMASINA YÖNELİK SÜRDÜRDÜĞÜMÜZ KAMPANYAMIZI SÖZLEŞMEDEN ÇEKİLME KARARINDAN SONRA ARTIRDIK

Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Kararı ile bir Avrupa Konseyi sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmasının ardından bu kararın Anayasa'ya ve hukuka aykırı olduğunu açıkladığımız mektubu Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Kaos-GL ile Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği organlarına gönderdik. Mektupta bir insan hakkı sözleşmesinden çekilmenin insan hakları ilkesinden geri adım atmak anlamına geldiğini belirterek uluslararası hukuk teamüllerine de aykırı olan bu girişimin konsey tarafından reddedilmesini gerektiğini talep ettik.

Ayrıca Mart ve Nisan aylarında, 70.000 adet İstanbul Sözleşmesi broşürü basarak Türkiye'nin 41 şehrinde bulunan 200 farklı kadın örgütü ve kuruma dağıttık. Hazırladığımız "İstanbul Sözleşmesi Bizim" baskılı cerrahi maskeleri İstanbul Sözleşmesi'ne ilişkin eylem ve kampanyalarda kullanılmak üzere kadın örgütleriyle paylaştık.

Seferihisar / İstanbul Sözleşmesi broşür dağıtımı

KIHEP Eğiticileri ile Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden imza çekme süreci üzerine bir araya geldik. Sözleşmeye dair durumu ve stratejilerimizi tartıştık.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini duyurduğu 20 Mart 2021 tarihinden bugüne yaşanan gelişmeleri bir kronoloji ile derlemeye çalıştık. Kronolojiye İngilizce ve Türkçe olarak <https://istanbulsozlesmesi.org/> adresinden ulaşabilirsiniz.

İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI'NA DAİR BİLGİ NOTU YAYINLADIK

2 Mart'ta açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nı toplumsal cinsiyet eşitliği açısından inceledik ve plana dair görüşlerimizi aktardığımız bir bilgi notu hazırladık. Bu notta, Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıklar seviyesinde sarf edilen açık nefret söylemleri ve devlet tarafından yapılan insan hakları ihlalleri ile karşı karşıyayken, bu planın inandırıcı olmadığını ifade ettik ve ekledik: "Ev içi şiddetin insan hakları ihlali olduğunu söyleyen en kapsamlı uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişimi, hükümetin insan haklarını geliştirme yönünde hiçbir bağlılığının ve taahhüdün olmadığını çok açıkça göstermektedir."

7. OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTIMIZI GERÇEKLEŞTİRDİK

KİH-YÇ olarak 6. Olağan Genel Kurul Toplantımızı 2018 yılının Haziran ayında gerçekleştirmiştik. Pandemi koşulları sebebiyle ertelenen 7. Olağan Genel Kurul toplantımızı 29 Mart 2021 tarihinde 16 üyemizin katılımı ile gerçekleştirdik. Pandemiye ilişkin olarak tüm tedbirleri aldığımız bu toplantıda tekrar yüz yüze bir araya gelmek bizi çok güçlendirdi. 7. Olağan Genel Kurul Toplantısı sonrası 22 Nisan 2021 tarihinde de üyelerimizle geçmiş dönemi değerlendirmek üzere online olarak tekrar bir araya geldik.

KURUCU ÜYESİ OLDUĞUMUZ CİSU PLATFORMU İLE WEBİNAR ÇALIŞMALARIMIZI DEVAM ETTİRDİK

Üyesi olduğumuz Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakları Platformu (CİSU) ile birlikte ikinci uluslararası ağ deneyimleri webinarlarının ikincisini 30 Mart'ta gerçekleştirdik. Bu webinarında cinsel haklar, cinsel sağlık ve üreme sağlığı alanında çalışan iki uluslararası ağı; deneyimlerini aktarmaları için davet ettik. Cinsel Haklar Girişimi'nden (SRI) Pooja Badarinath ve 2020 yılında faaliyetini durdurmuş olan Inspire'dan Ton Coenen buldukları ağların vizyonunu, politik sözünü ve stratejisini kolektif bir biçimde belirlemenin zorluklarını ve avantajlarını aktardılar. Webinarın tamamını buradan izleyebilirsiniz.

CEDAW GÖLGE RAPORUNU YAZAN YÜRÜTME KURULUNDA YER ALDIK

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) kapsamında Türkiye'nin 8. Periyodik İncelemesi yaklaşıyor. Türkiye, bu kapsamda CEDAW Komitesi'ne bu inceleme döneminde olan gelişmeleri aktaran bir rapor sundu. Sürece katılabilmek için sivil toplum örgütleri de kendi raporlarını sunabiliyor. Üyesi olduğumuz CEDAW Sivil Toplum Yürütme Kurulu olarak Türkiye'nin inceleneceği oturumda sunulacak gölge raporun yazımına katkı sunduk.

ARAŞTIRMAYA DAYALI SAVUNUCULUK ÇALIŞMALARIMIZ KAPSAMINDA KÜRTAJ KONULU BİR ARAŞTIRMA BAŞLATILMASINI SAĞLADIK

Kadınların kürtaja dair tutum ve davranışlarına odaklanan niteliksel bir araştırma çalışması için Dissensus Araştırma ile olan iş birliğimiz geçtiğimiz Nisan ayından beri devam ediyor. Kadınların toplumsal yapılar, normlar ve kültürel pratikler eşliğinde bu konudaki deneyimlerini ele alan araştırmanın raporu önümüzdeki dönemde yayınlanacak.

“İnsan Hakları Eylem Planı”na Dair Hazırladığımız Bilgi Notu

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği olarak “İnsan Hakları Eylem Planı”na dair hazırladığımız 7 Nisan 2021 tarihli bilgi notunu aşağıda bulabilirsiniz. İngilizce web sitemizden bilgi notunun İngilizcesine de ulaşabilirsiniz.

Türkiye “İnsan Hakları Eylem Planı” Bilgi Notu

2 Mart 2021’de Cumhurbaşkanı ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, 11 ilkeden oluşan yeni bir “İnsan Hakları Eylem Planı” açıklamıştır. Bu notta, 11 ilkeden oluşan “İnsan Hakları Eylem Planı”nı toplumsal cinsiyet ve insan hakları açısından incelenmektedir.

Bu not hazırlanırken Erdoğan, Türkiye Anayasası’na ve hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı olarak Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden çekildiğine dair bir Cumhurbaşkanı Kararı yayınladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan dahil bazı hükümet yetkilileri geçen yılın yaz aylarından itibaren Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden çıkabileceğine dair ihtilafı tartışmalarda yer almışlardı. Covid-19 salgını sırasında ev içi şiddetin sonuçlarının daha zorlayıcı olduğu görülmekteyken, Türkiye’de her yıl yüzlerce kadının mevcut ya da eski erkek partnerleri tarafından öldürülürken ve şiddete maruz kalan kişiler desteğe erişimde ciddi engeller yaşarken ya da şiddet failleri sistematik olarak cezasız bırakılırken bu tartışmalar devam etti. Bununla birlikte, sözleşme hakkında yazdan sonra yeni bir tartışma açılmamış olduğu için bu resmi karar beklenmedik bir gelişmeydi. Aynı zamanda bu karar, kimseye danışılmadan ya da kamuoyu bilgilendirilmeden alınmıştır. İstanbul Sözleşmesi ile ilgili bu gelişmelerle birlikte AKP hükümetinin insan haklarını koruma ve geliştirmeye dair etkili mekanizmaları hayata geçireceği gerçekçi değildir.

Genel olarak Eylem Planı, Türkiye’nin uluslararası insan hakları hukuku uyarınca uymakla yükümlü olduğu mevcut insan hakları rejimine hiçbir önemli değişiklik getirmemektedir. Dolayısıyla, AKP öyle adlandırırsa da bu plan yasal bir “reform” olmaktan uzaktır. Ayrıca, planda Seçim Kanunu’nda değişiklik yapılmasına ve yeni bir anayasaya atıfta bulunulması sivil toplum tarafından endişe ile karşılanmıştır.

Eylem Planı’nda toplumsal cinsiyet ile ilgili birkaç ilke yer almaktadır. Plana göre (Amaç 3.5.), boşanma davalarında aile arabuluculuğu müessesesi kurulacaktır. Bununla

birlikte, İstanbul Sözleşmesi’nin 48. maddesine göre, sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet olayıyla ilgili olarak, arabuluculuk da dahil olmak üzere, zorunlu anlaşmazlık giderme alternatif süreçleri yasaklanmıştır. Hükümet sözleşmeden çekilme kararını ilan etmişken, aile arabuluculuk sisteminin kadına yönelik şiddeti de içeren boşanma davalarında da uygulanacağından endişe duyuyoruz.

Ayrıca, planda (Amaç 6.3.) boşanma sürecinin olumsuz etkilerini en aza indirmek için çiftlere ve çocuklara süreç hakkında bilgi verileceği ve ihtiyacı olanlara psiko-sosyal destek sağlanacağı açıklanmaktadır. Bu madde ilk bakışta olumlu gözükmesine rağmen, aynı planda kurulacağı açıklanan “aile arabuluculuk müessesesi” de bilhassa dikkate alındığında, bu tür psiko-sosyal desteğin kolaylıkla bir tür “ikna etme” çabasına dönüşeceği anlaşılmaktadır.

Amaç 6.3. kapsamında, İstanbul Sözleşmesi’ne uygun olarak tek taraflı ısrarlı takibin ayrı bir suç olarak kabul edilmesi gibi bazı olumlu taahhütler bulunmasına rağmen, İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme söz konusu iken tüm bu taahhütlerin toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede etkili ve kapsamlı şekilde nasıl uygulanacağı şüphelidir.

Planda yer alan Gençlerin Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi başlıklı Amaç 8.3. uyarınca, erken evlilik yapan çiftlere sağlanan mali yardım artırılabilecektir. Bu tür bir maddenin tek hedefinin, üst düzey siyasetçiler² tarafından defalarca alenen dile getirilen “kadınların annelik kariyerinin dışında bir başka kariyeri merkeze almaması gerektiği” fikrine uygun olarak, kadınları ekonomik ve sosyal yaşamdan dışlayarak ev içi ile sınırlı tutmak olduğu anlaşılmaktadır.

Plana göre (Amaç 4.4.), Türk Ceza Kanunu’nda nefret söylemi ve ayrımcılık konuları ile ilgili değişiklikler yapılacaktır. Bununla birlikte Eylem Planı’nda nefret söylemi ve ayrımcılık sadece dil, din, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş, felsefi inanç, mezhep ve benzer nedenler temelinde tanımlanmaktadır. Araştırmalara göre Türk toplumunda³ nefret söylemi ve

nefret suçundan mağdur en dezavantajlı grup LGBTİ+ topluluğu olmasına rağmen, planın nefret suçu ve ayrımcılık tanımlarında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği yer almamaktadır. LGBTİ+'ların üst düzey siyasetçiler tarafından sürekli ve yoğun bir şekilde bilinçli olarak hedef alınmaları nedeniyle, son aylarda her zamankinden daha fazla risk altında olduklarını belirtmek gerekir. Eylem Planı'nın açıklanmasından yaklaşık bir ay önce Twitter, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun LGBTİ+'ları "sapkın"⁴ olarak adlandırdığı tweetlerine sınırlama getirmiştir.

Benzer şekilde plana göre (Amaç 8.1.), çocukları dijital riskler, siber zorbalık, internet bağımlılığı ile yazılı ve görsel medyanın zararlarından koruma çabaları artırılacaktır. Planda bu konuda olası bir yasal düzenlemeye dair detay bilgi verilmemekle birlikte, Türkiye'deki homofobik politikalar⁵ göz önüne alındığında, Rusya'da⁶ olduğu gibi, bu çabaların çocukları koruma kılıfı altında "LGBTİ+ propaganda yasağına" kolaylıkla dönüşeceği endişe duymaktayız.

Plan (Amaç 9.4.) uyarınca, insan hakları konusunda küçük yaştan itibaren bilincin artırılması amacıyla, ilk ve ortaöğretim müfredatına insan hakları konulu dersler eklenecektir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın "Eğitimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Geliştirilmesi Projesini" 2019 yılında iptal ettiğini belirtmek gerekir. Neredeyse aynı zamanda Yükseköğretim Kurulu da "toplumsal cinsiyet" kavramının sosyal değerlere⁷ uygun olmaması nedeniyle üniversitelerde yürütülen toplumsal cinsiyet eşitliği projelerini iptal etmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilk ve ortaöğretim⁸ ile ilgili olarak Diyanet İşleri Başkanlığı ve bazı dini sivil toplum grupları ile zaten çeşitli önemli protokolleri olduğu göz önüne alındığında, söz konusu insan hakları eğitiminin toplumsal cinsiyet eşitliğini içerip içermeyeceği ve daha genel olarak, bu eğitimin hak temelli bir bakış açısı ile bağımsız insan hakları uzmanları tarafından verilir verilmeyeceği şüphelidir. Nitekim, bu raporun hazırlanması sırasında Milli Eğitim Bakanlığı, çocuklara yönelik cinsel istismara ilişkin büyük bir skandala⁹ adı karışan Ensar Vakfı ile gençler için insan hakları konusunda yeni bir protokol¹⁰ imzaladığını açıklamıştır.

Yeni Eylem Planı'nda toplantı özgürlüğü ve ifade özgürlüğü ile ilgili olarak iyileştirmeler olacağı belirtilmesine rağmen, planın açıklanmasından sadece bir hafta sonra, 6 Mart tarihinde İstanbul'da gündüz düzenlenen 8 Mart öncesi mitingde polis, insanların gösteriye gökkuşağı rengi nesnelere, LGBT bayrakları ya da pankartları getirmesini kısıtlayarak trans kadınların gösteriye katılmasını engellemiştir. Polis, beş trans kadını ve onların gözaltına alınmasını engellemeye çalışan diğer dört kadını şiddet kullanarak gözaltına almıştır.¹¹ Aynı gün, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın İletişim Başkanı Fahrettin Altun, "özgürlük ve hoşgörü gibi kavramların eşcinsellik propagandası için yozlaştırılmasına; bu yolla ailelerimizin ve çocuklarımızın hedef alınmasına kesin olarak karşı çıkıyoruz" demiş ve eşcinselliği çirkinlik¹² olarak adlandırmıştır.

İstanbul'da her yıl 8 Mart'ta düzenlenen Feminist Gece Yürüyüşü sırasında bu yıl, yüzlerce polis memuru görevlendirilerek ve şehrin yürüyüş yapılacak bölgesinde sokağa çıkma yasağı konarak yürüyüşe erişim ciddi anlamda kısıtlanmıştır. Yetkililerin, bu yılki 8 Mart etkinliklerine LGBTİ+'ların katılımından özellikle rahatsız olduğu görülmektedir. 9 Mart'ta savcılık, İstanbul'da Feminist Gece Yürüyüşü'nde ritme uygun zıplayan 18 kadın hakları aktivisti hakkında, ifade özgürlüğüne ilişkin uluslararası standartlara aykırı olarak, Türk hukukunda bir ile dört yıl arası hapis cezası verilen Cumhurbaşkanı hakaret suçundan dolayı cezai soruşturma¹³ başlatmıştır. Hükümetin ifade ve toplantı özgürlüklerini koruyup destekleme sözünü verdiği yeni İnsan Hakları Eylem Planı'nın ilan etmesinden sadece bir hafta sonra yapılan bu gözaltılar plan ile çok çelişkilidir ve bu gelişmeler böyle bir planının etkinliği hakkında şüpheye yol açmaktadır.

Tüm bunlarla birlikte, ev içi şiddetin insan hakları ihlali olduğunu söyleyen en kapsamlı uluslararası sözleşme olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişimi, hükümetin insan haklarını geliştirme yönünde hiçbir bağlılığının ve taahhüdünün olmadığını çok açıkça göstermektedir.

Ülkenin mevcut insan hakları rejimine hiçbir gerçek çözüm getirmeyen yeni eylem planları ilan etmek yerine Türkiye, anayasası ve uluslararası insan hakları hukuku, yani AİHS ve CEDAW uyarınca zaten mevcut olan yükümlülüklerini yerine getirmeli, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişimini durdurmalı ve kadına yönelik şiddetin yok edilmesi amaçlı politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasında bağımsız kadın ve LGBTİ+ STK'larının aktif ve şeffaf katılımını sağlamalıdır.

Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği

- 1 Bu Eylem Planı, Batı Balkanlar ve Türkiye'ye Yönelik Yatay Destek II-İnsan Hakları Eylem Planı'nın Uygulanmasını ve Raporlanmasını Destekleme Projesi adlı bir Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi projesinin ürünüdür. Projenin toplam bütçesi 1.200.000 Avrodur. 1 Eylül 2019 tarihinde başlayan projenin uygulama süresinin 18 ay olması planlanmıştır, ancak Covid-19 tedbirleri nedeniyle proje 31 Aralık 2021 tarihine dek uzatılmıştır.
- 2 "Yılın ilk cinsiyetçi açıklaması: Sağlık Bakanı'na göre kadının kariyeri annelik olmalı", *Diken*, 1 Ocak 2015.
- 3 "Türkiye Sosyal-Siyasal Eğilimler Araştırması (TSSEA) 2018 Sonuçları Açıklandı", *Kadir Has Üniversitesi*.
- 4 "Soylu'nun paylaşımına Twitter'dan 'nefret içerikli' uyarısı geldi", *Cumhuriyet*, 2 Şubat 2021.
- 5 Fatima Çelik, "LGBTİ+ aktivistleri: 'Türkiye'de homofobi ve transfobi kurumsallaşıyor", *DW Türkçe*, 12 Mart 2021.
- 6 Aslı Alpar, "'Gey propaganda yasağı' çocukları ve gençleri tehlikeye atıyor", *Kaos GL*, 13 Aralık 2018.
- 7 "YÖK, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Belgesini Sitesinden Kaldırdı", *Bianet*, 20 Şubat 2019.
- 8 Ozan Çepni, "Sorumluluklarını tek tek Diyanet'e terk eden MEB, yeni bir protokol imzaladı", *Cumhuriyet*, 2 Haziran 2019.
- 9 Selin Girit, "Ensar Vakfı, iş arkadaşları ve köylülerin gözüyle Karaman zanlısı Muharrem B.", *BBC News Türkçe*, 18 Nisan 2016.
- 10 Mustafa M. Bildircin, "Ensar Vakfı insan hakkını anlatacak", *BirGün*, 31 Mart 2021.
- 11 "Ev hapsi verilen Yıldız İdil Şen yaşadıklarını anlattı", *Kaos GL*, 9 Mart 2021.
- 12 "İletişim Başkanı Altun: 'Dezenformasyon bir milli güvenlik sorunudur', *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı*, 6 Mart 2021.
- 13 "Feminist Gece Yürüyüşü'ne katılan 18 kadın gözaltına alındı, zıplama suç sayıldı", *Evrinsel*, 11 Mart 2021.

Bir Yerel Kampanya Örneği: Mersin Kadın Platformu – İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİZİM, VAZGEÇMİYORUZ!

Mersin'de İstanbul Sözleşmesi eylemi / Fotoğraf: Fatoş Sankaya

Özge Göncü

19 Mart gecesi Mersin'deki kadınlar olarak bizim de tüm ülkedeki kadınlar gibi uykularımız bölündü, öfkemiz geceye sığmadı. 02.00'de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile gündemimiz ani bir şekilde "Ne yapabiliriz?" tartışması ile doldu. Yaşam hakkımıza yapılan bu saldırıya karşı sakin olmak artık bizim için mümkün değildi. Mevcut yasal çerçeve ve onların ışığında kadınların mücadelesi ile görece iyileştirilen şiddetle mücadele yöntemlerine karşı erkek devlet, medya ve yargı üçgeninde hala cinayetler ve şiddet artarak devam ediyordu. Mersin'in cinskrım bilançosu da oldukça yüksekti. Biz bu şiddetle mücadele ederken bir yandan da elimizdeki hukuki ve politik metinlerin tartışmaya açılması kabul edilemezdi.

MERSİN'DEN MOR BİR İSYAN YÜKSELİYOR

Hemen o gece, hali hazırda acil planlamalar için kullandığımız Mersin Kadın Platformu iletişim grubundan neler yapabileceğimizi konuşmaya başladık. Ertesi gün yani 20 Mart Cumartesi, Mersin Newroz'unun kutlanacağı gündü. İlk olarak orada kadınlar olarak söz alıp "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır, Vazgeçmiyoruz!" dedik. Binlerce insanla dolu Newroz alanındaki coşku bize daha da güç verdi. Hemen ardından, aynı gün, Cumartesi saat 18.00'de daha önceki yürüyüşlerde kazanmış olduğumuz bir hat olan Kushimoto sokağına eylem çağrısı yaptık. Bu eylemde polis engeline rağmen planladığımız güzergahta yürüdük ve sözümüzü söyledik. Bu ilk eylemin ardından eyleme öfke ve "saldırıya uğramışlık" hissi ile gelen kadınların gözlerinde "birlikte olmanın gücünü" gördük. Birlikte olunca güçlüydük.

Eylemin coşkusu daha üzerimizdeyken, hemen ertesi hafta içi geniş çağrılı bir planlama toplantısı yaptık. Bu toplantıda yerel bir kampanya örgütlemek için çok yönlü bir tartışma yürüttük. Hangi araçları kullanacağımız ve üreteceğimizi,

sokak eylemliliklerini nasıl planlayacağımızı, medya aracılığı ile kadınların sesini nasıl görürüz kılacağımızı, hangi kaynakları nasıl kullanabileceğimizi ve bu saldırıya karşı bizlerle birlikte hareket edebilecek kurumlarla nasıl bir hat çizebileceğimizi tartıştık ve planladık. Bu kapsamda hala devam eden kampanyamızda 20 Nisan itibari ile yaptıklarımızı kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum.

SOKAK EYLEMLERİ

Sokak bizim için hem isyanımızı birleştirdiğimiz hem de birlikte güçlü olduğumuzu hissettiğimiz en önemli yerlerden biri oldu. Her eylemden güçlenerek ve yeni kadınlarla umudumuzu büyütürken çıktık desek abartmış olmam sanırım. Çekilme kararının hemen ardından üst üste iki cumartesi Kushiimoto sokağına yaptığımız çağrı ile gerçekleşen eylemlerin her biri bine yakın kadının ve LGBTI+'nın katılımı ile gerçekleşti. Pandemi, valilik kararı gibi bahanelerle polisin engellemeye çalışmasına rağmen her iki eylemde de barikatı aşip eylemimizi planladığımız gibi ve coşkuyla tamamladık. Polis bu bahaneleri anlatırken biz, "KADINLARI DEĞİL CİNAYETİ ENGELLE!" diye bağıryorduk.

Planlama toplantımızda mahallelere yayılan bir sokak hareketini hedeflemiştik. Kent merkezinde düzenlediğimiz iki yürüyüşün yanı sıra Mezitli semtinde 25 Mart günü bir eylem yaptık. Kadın dayanışmasının ve özgürlük talebimizin kentin her yanında ses bulması bizim için önemliydi.

TELEVİZYON VE RADYO PROGRAMLARI

Planlamamızda yerel medya organlarının kullanımını özellikle önemsemiştik. Bu amaçla, aramızda bulunan, feminist gazeteci arkadaşımız Fatoş Sarıkaya bizim için planlı bir çalışma yürüterek birçok kanaldan sesimizi duyurmamızı sağladı. Fatoş aynı zamanda 2018 yılında benim yürütücülüğümde Mersin Kadın Emeği Kolektifi aracılığı ile düzenlediğimiz Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı'nın katılımcısıydı. Bir gazeteci olarak KİHEP'in ardından hem Mersin Kadın Platformu'nun gönüllü bir aktivisti oldu hem de Kadından Haber adlı haber sitesini kurarak mücadelemize güç kattı.

Bu kapsamda Can TV, Sun Tv, Kanal 33, Mercan TV ve Radyo Metropol'de çeşitli programlara konuk olduk, İstanbul Sözleşmesi'nden neden vazgeçmediğimizi ve mücadelemizi anlattık.

NÖBET EYLEMLERİ

Sokakta kazandığımız yaşam hakkımızı sokakta savunmak konusunda ısrarcıyız. Her hafta 16.00-19.00 saatleri arasında Mersin sahilde bulunan Barış Meydanı'nda (yeni adı ile Özgecan Aslan Meydanı) stantlarımızı kuruyor, pankartlarımızı asıyor, mesafeli halaylarımızı çekiyoruz. Her hafta içerik ekibimizin temel olarak oluşturduğu ve hep birlikte hazırladığımız bir gündem etrafında basın açıklamamızı yapıyoruz. 31 Mart'ta yaptığımız ilk nöbet eyleminde "İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEN

Grafik: Gonca Ocakçı

VAZGEÇMİYORUZ!" demiştik, 7 Nisan'daki ikinci nöbette ise Rosa Kadın Derneği'ne yapılan baskı ve gözaltılara karşı tepkimizi ve dayanışma kararlılığımızı anlattığımız bir açıklama yaptık, 14 Nisan'daki nöbet eylemimizde ise gündemimiz Mersin'deki kadın hareketi aktivistlerine sistemli olarak uygulanan para cezalarıydı. İstanbul Sözleşmesi Yaşatır kampanyasının final eylemi, Pınar Gültekin'in öldürülmesinin ardından yaptığımız eylem ve son kampanyamızda yaptığımız eylemleri gerekçe göstererek 30 kadar kadına 100 bin TL'ye yakın para cezası kararı alan Mersin Emniyeti'ne neden katillere değil bize yaptırım uygulamakta bu kadar ısrarcı olduklarını sorduk. "PARAMIZLA EYLEM YAPIP, REKORA KOŞUYORUZ" ironisi ile nöbet alanında cezalarımızın bildirimlerinden oluşan bir sergi açtık. 21 Nisan'daki nöbet eyleminde ise 8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü'ne katılımlarını, sosyal medyada Mersin Kadın Platformu çağrılarını paylaşmaları ve kod 29'u bahane ederek Mersin Akdeniz Belediyesi tarafından işten çıkarılan işçi kadınlarla dayanışma gündemi ile bir araya geldik. Nöbet eylemlerinin gündem çeşitliliği ve sürekliliğinin mücadelemizi güçlenmesi ve yayılması için önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz.

KARMA ÖRGÜTLERLE İLİŞKİLER

Çekilme kararının duyurulduğu günlerde, Türkiye'deki gündemin sıcaklığı da stratejimizi belirlerken bizim için önemliydi. HDP'ye kapatma davası açılması, Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun gözaltına alınması ve Merkez Bankası başkanının bir talimat ile gece yarısı değiştirilmesi gibi

- 1 "Mersin'de kadınlar, İstanbul Sözleşmesi için nöbette", *Kadından Haber*, 1 Nisan 2021.
- 2 "Mersin Kadın Platformu: Gözaltılar serbest bırakılsın", *Kadından Haber*, 7 Nisan 2021.
- 3 "Kadınlar aldıkları cezalardan sergi yaptı: Rekora doğru koşuyoruz", *Kadından Haber*, 15 Nisan 2021.

Mersin'de İstanbul Sözleşmesi eylemi / Fotoğraf: Fatoş Sankaya

gündemler bize gündemimizin artık bir demokrasi sorununun da önemli bir parçası olduğunu bir kez daha hatırlattı. Bu kapsamda kentteki emek ve demokrasi güçlerini bir araya getiren bir platform olan Mersin Emek ve Demokrasi Platformu bileşenleri ile 29 Mart'ta bir toplantı yaptık. Bu toplantıda, İstanbul Sözleşmesi tartışmaları çerçevesinde tartışmalara bakış açımızı, temel tartışma, savunu noktalarımızı ve kavramlarımızı, birlikte neler yapabileceğimizi konuştuk. Hemen bu toplantının ardından yapılan ilk nöbetimize Mersin Emek ve Demokrasi Platformu destek ziyaretinde bulundu.

YÖNTEME DAİR BİRKAÇ NOT VE SONSÖZ

Tüm bu çalışmalarımız süresince kendi bütçemizi oluşturmak için verdiğimiz istikrarlı çaba işimizi oldukça kolaylaştırdı. Bunun yanı sıra belediyelerle kurduğumuz diyaloglar, Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği tarafından kampanyamıza destek olarak gönderilen broşürler materyal konusunda yoksunluk çekmememizi sağladı. Ayrıca, yine bir KİHEP katılımcısı olan grafik tasarımcı Gonca Ocağcı'nın pankartı, döviz ve afiş tasarımları, yaptığımız çağrılarının ve taleplerimizin ilgiyle izlenmesini ve daha çok kişiye ulaşmasını sağladı.

Ayrıca, bu süreçte komisyonlar halinde çalışma yöntemi işimizi oldukça kolaylaştırdı. İçerik komisyonu, sosyal medya komisyonu ve eylem alanları için belirlediğimiz komisyonlar böyle çok yönlü bir çalışmanın olabildiğince az aksama ile gerçekleşmesini sağladı. Bu kadar çok işgücü gerektiren bir kampanyanın kalabalık bir ekiple gerçekleştirilmesinde Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı etkisiyle kadın hareketi ile bağları daha da güçlenen kadınların, Kadınlar Birlikte Güçlü toplantıları vesilesiyle alternatif iletişim ağları ve yöntemler düşünmeye zaten başlamış olmamızın büyük etkisi olduğunu da belirtmek istiyorum.

Bizler Mersin'den bu mor isyanı yükseltmeye devam edeceğiz; ta ki yaşam hakkımıza saldırılar sonlanana, kadınlar için eşit ve özgür bir dünya kurulana kadar.

Yaşasın Kadın Dayanışması!

Hayat Sokaklarda, Meydanlarda, Gecelerde: 8 Mart 2021

Esril Bayrak

Bu yılki 8 Mart üzerine düşünürken, istemsizce aklım geçen yıla gidiyor. Hayatlarımıza pandemi diye bir gerçek henüz girmemişken, sokakları dolduran on binlerce kadının hem İstanbul hem de Türkiye'nin dört bir yanından yükselen sesleri... Devlet ne kadar İstiklal Caddesi'ne çıkmamızı engellemiş olsa da bu vesileyle sokakları doldurmuş, Karaköy'de trafiği kesmiş, sanki hayatı birkaç saatliğine de olsa feminist isyanımızla durdurmuştu. Yalnızca Sıraselviler'den Karaköy'e inen yokuşlar değil, bütün bir şehir, bütün bir ülke hatta bütün bir dünya bize aitti; bizimle dolup taşmıştı. Araya giren ve bir açılıp bir kapanan karantina süreçleriyle, salgının yönetilememesiyle, topluca girdiğimiz buhranlarla, ekonomik krizle, siyasi krizle, hak ihlalleriyle ve en çok da artan ev içi şiddet, görünmez bakım emeğinin yükü, kadın cinayetleri haberleriyle ne zaman aklımı kaybedecek raddeye geldiğimi hissetsem; kendime o kalabalığın bir yerlerde, zamanın herhangi bir anında bütün sokakları doldurduğu dayanışma halini hatırlattım. İleriye gitmemde ve devam edebilmemdeki en büyük etken, kendimi aralarında hiç yalnız hissetmediğim bir kalabalığa her daim ait hissediyor olmamdı.

Yaz aylarında tartışmaya açılan İstanbul Sözleşmesi, aslında bu kalabalığın hiçbir yere kaybolmadığını; yasaklar ve cezalardan örülmüş engelleri tanımadan yaşam hakkımız için, varlığımız için, sesimiz için kısa bir anda tekrardan bir araya gelebileceğimizi bize gösterdi. Yani haklıydım; biz her daim buradaydık, hayatın içerisindeydik. Dışarıda karşılaşacağımız salgın, ev içinde, sokakta, okulda, hastanede ya da adliyede yüz yüze geleceğimiz eril şiddetin ve cinayetlerin yanında devde kulak kalıyordu neticede. Erkeklik korona virüsten çok daha öldürücüydü ve ne yazık ki bu yalnızca dövizin üzerine yazılmış bir cümleden ibaret değildi. Bu yüzden, 2021 yılında biz kadınlar hayatın eve sığmadığını, hayat eve sığmadığında da isyanın sokaklara taşıtığını fazlasıyla gerçekçi bir şekilde deneyimledik. Peki bütün bu şartlar altında 8 Mart nasıl örgütlenecek, on binlerce kadın sokağa nasıl dökülecektik?

8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü / İstanbul

Hiçbirimizin alışık olmadığı türden, online toplantılarla geçen organizasyon sürecinin ardından, her ne kadar sınırlı sayıda da olsa; farklı yerlerden birçok kadın yan yana geldik, pankartımızı ve dövizlerimizi hazırladık. Her zamanki gibi kolektif bir çalışmanın, fikir alışverişinin sonucunda ortaya çıkan şiarımız bu yıl "Feminist İsyan Her Yerde" idi. Feminist isyan adliyede, okulda, evde, sokakta, yatakta, şantiyede, hastanede ve kadınların olduğu, kadınların var olmaya devam edeceği her yerde. Bizi susturamayacaklarını biliyorum. Bu amacı güden her çaba, karşısında daha da güçlenmiş bir ses bulacak, bunu da biliyorum. Nitekim 8 Mart 2021 Pazartesi günü, Sıraselviler'den Karaköy'e dağılan kalabalık, hatta sonrasında "dağıtılan" kalabalık, bugüne kadar gücü elinde tutanların görmeye alışık olmadıkları bir dayanışmanın varlığını her yıl usanmaksızın gözler önüne seriyor. İstedikleri kadar polis barikatı kurulsun, araçlar üzerimize sürülsün ya da trafiği kesmemize izin verilmesin; her gün erkeklerin ve erkekliğin iktidar alanı olan sokakların bizlere de ait olduğu gerçeğini belirtmekte ısrarcı ve inatçıyız. Bu şehri kendilerinin sananların aksine, hiç durmadan haykırıyoruz: "Bu şehir bizim!" Öfkeli olduğumuz kadar umutlu, mutlu ve güçlüyüz de. Bunu, bu yıl birkaç gruba bölmeye çalıştıkları kadınların eninde sonunda, trafiğin ortasından, ara sokaklardan, polis barikatının ardından geçerek adımlarını Karaköy'de birleştirmelerinden anlıyoruz. Yürüyüş sonrasında gözaltına alınan arkadaşlarımızı, soğuk havada akşam saatlerine kadar adliye kapılarında beklemelerinden, onları almadan hiçbir yere gitmemelerinden anlıyoruz. Neticede feminist isyan sokakta olduğu kadar adliyede de.

Her sene bir başka zorluğu, bir başka mücadele meselesini beraberinde getirirse de, arkama dönüp baktığımda orada binlerce kadını göreceğim bilmek bana – ve eminim ki birçoğumuza- kendimi sonsuz bir güven içerisinde hissettiriyor. Renklerimizden, isyanımızdan, sinip bir kenara çekilmememizden rahatsız olabilirler; dayanışmamız tahakküm alanlarını, üzerlerine rahatça kuruldukları iktidar zeminlerini sarsıyor olabilir. Fakat susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat emiyoruz! Bu şehrin sokakları her birimiz için güvenilir bir hale gelinceye kadar, eşitleninceye, mücadelemiz muhataplarını buluncaya kadar sokakları doldurmaya devam edeceğiz. İster yüzlerimizde maskeyle, ister online harita üzerinden, ister Sıraselviler'den, ister İstanbul'un herhangi bir yerinden olsun, varlığımız, dayanışmamız ve mücadelemiz durdurulamaz. Birlikte güçleniyor, birlikte öğreniyor, birlikte sınırları aşıyoruz.

Geceleri de sokakları da meydanları da terk etmiyoruz! Birlikte nice 8 Mart'lara.

Kadınlar Sokaklarda: “İstanbul Sözleşmesi Bizim!”

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çıkma kararını açıkladığı 20 Mart tarihinden itibaren kadın ve LGBTİ+'lar Türkiye'nin dört bir yanında il, ilçe sokaklara çıktı, eylemler yaptı, pankart astı, broşür dağıttı. İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkmak için dayanışmayı, mücadeleyi sokaklarda büyüten kadınların yaptığı eylemlerden bir foto albümü Mor Bülten'in bu sayısında sizlerle paylaşıyoruz.

Adana

Adıyaman Kahta

Ankara Hacettepe

Artvin

Aydın Didim

Balıkesir

Bursa

Çanakkale Kepez

Çanakkale

Diyarbakır

Eskişehir

Gaziantep

Giresun

Hatay İskenderun

İzmir

İstanbul Kadıköy

Kütahya

Mardin

Mersin Tarsus

Mersin

Muğla Datça

Ordu

Rize Fındıklı

Sakarya

Sinop

Trabzon

Van

İstanbul Sözleşmesi eylemi / Kadıköy

İstanbul Sözleşmesi Bizim! Haklarımızdan da Hayatlarımızdan da Vazgeçmiyoruz!

Selin Top

Çeşitli çevrelerce daha önce dillendirilmesine karşın, İstanbul Sözleşmesi'ne karşı doğrudan, yetkili ağızlardan saldırı Haziran 2019'da başladı, Temmuz 2020'de yoğunlaştı. 2 Temmuz 2020 tarihinde AKP Genel Başkanvekili tarafından "İmzalanması yanlış, sözleşmeden çıkılır," ifadesi sonrası da sözleşmeden çekilip çekilinmeyeceği üzerine tartışmalar yükseldi. Heteropatriyarkal iktidarın sözleşmeden çıkılmasına yönelik temel argümanları "Aile yapısını bozuyor," ve "Eşcinselliği özendiriyor." oldu.

2020 yılında sözleşmeye karşı iktidarın saldırıları yoğunlaşırken, parti içinden de kadınların "Sözleşme yanlış anlaşılıyor," diyerek sözleşmeden yana açıklamaları oldu. Bu itirazların sonucunda bazı kadınlar görevlerinden alındı, öncesinde sözleşmeyi önemli bulan KADEM de 20 Mart 2021'deki saldırı ile sessiz kalmak zorunda bırakıldı.

İktidarın kadına şiddete karşı önlem almak şöyle dursun, erkek şiddetini adeta özendiren söylemleri, homofobik ve nefret söylemi içeren açıklamaları ve sözleşmeye yönelik

saldırılarına karşı kadınlar ve LGBTİ+'lar Türkiye'de birçok ilde bir araya geldi ve itirazlarını yükseltti.

İstanbul'da da kadın örgütleri ve feministler, ilk toplantısını Kadınlar Birlikte Güçlü'nün çağrısıyla ama daha geniş bir bileşenle 16 Temmuz 2020'de aldı. Bu toplantıda daha fazla kesimin kampanyaya dahil olması ve birlikte yol haritası çıkarılması amaçlarıyla forum çağrısı yapıldı.

"İstanbul Sözleşmesini Uygula Kampanya Grubu" o günden itibaren, semt semt İstanbul Sözleşmesi'nin kadınlar, LGBTİ+'lar, göçmenler, çocuklar için önemini, iktidarın "saldırıyor" dediği aile yapısı içerisinde kadınların maruz kaldığı şiddeti anlattı. Sözleşmenin bu şiddetle başa etmekteki önemini, LGBTİ+'lara karşı nefret söyleminin ve şiddetin bizzat iktidar tarafından üretildiğini aktardı ve sözleşmeye sahip çıkmak için herkesi harekete geçmeye çağırdı.

Kampanya grubu, 26 Temmuz 2020'de "İstanbul Sözleşmesi'ne saldırı karşısında haklarımız ve hayatlarımız

için buluşuyoruz!” şiarıyla Abbasağa Parkı’nda forum örgütledi. Forum saatinde kolluk güçleri tüm parkı ablukaya aldı, kadınların parka girmesini engelledi ve bu yasağa karşı yüzlerce kadın birleşerek Beşiktaş İskelesi’nin yanındaki meydana yürüdü. Kampanya grubunun ilk kararları burada gerçekleşen forumda alındı. Forum bitip herkes dağıldıktan sonra foruma katılan bazı kadınların oturdukları mekanlardan gözaltına alınması ve forum alanındaki abluka, iktidarın bundan sonraki süreçte, sözleşmeyi nasıl da konuşturmak istemediğini açıkça gösteriyordu.

Sözleşme nedir, nelerden nasıl korur ve ne değildir gibi sorulara cevap verebilmek için kampanya grubu sticker ve bildiri çalışmaları yaptı. Yerel yönetimlerle dirsek teması sürdürülürken mahallelerde örgütlenmeler hızlandırıldı. Pandemi sebebiyle evlere kapanılan bu dönemde sosyal medya eylemleri de sık sık gerçekleştirildi ve İstanbul Sözleşmesi, Türkiye gündemi oldu.

Kampanya grubunun büyük eylemlerinden birisi de 5 Ağustos 2020’de gerçekleştirilen “Büyük Kadın Buluşması” idi. İktidarın topyekûn saldırılarına karşı binlerce kadının birleşip birbirinden güç aldığı ve “Sözleşmeyi Uygula” sözünün altını çizdiği bu eylemde dağıtılan maskeler hem İstanbul hem de Türkiye’ye yayılırken, adeta kadınların sessiz protestosuna dönüştü. “İstanbul Sözleşmesi’ni Uygula” artık her yerdedi.

9–19 Ağustos 2020 tarihleri arasında da her gün, mahalle mahalle örgütlenen kadınlar “İstanbul Sözleşmesi’ni Uygula” diyerek çeşitli eylemlilikler gerçekleştirdi. Pankartlar yapılıp asıldı, yürüyüşler gerçekleştirildi, bildiriler dağıtıldı, sticker ve afişlemeler yapıldı.

Bu dönemde ara ara AKP MYK’sında konunun bağlanacağı belirtilse de AKP esas hamlesini bir gece yarısı tek bir imzaya sakladı. İktidarın kazanılmış haklardan keyfi bir şekilde, bir imzayla çıkabileceğinin gövde gösterisi kadın haklarına saldırı ile oldu.

20 Mart 2021’de Resmi Gazete’de Cumhurbaşkanı kararı ile gece yarısı sözleşmeden çıkıldığı ilan edildi. Bu keyfi ve hukuksuz saldırı karşısında “Hayır, vazgeçmiyoruz!” diyerek, Türkiye’nin dört bir yanında kadınlar sokaklara dökülerek cevap verdi. Saldırının bu ikinci dalgasına kolluk güçlerinin gökkuşağı bayrağı renklerine tahammülsüzlüğü ve şiddetin dozunu artırması eşlik etti.

Kararın açıklandığı gece yarısı kampanya grubu hızlıca eylem çağrısı yaptı. İstanbul’da Kadıköy İskelesi’nde binlerce kadın buluşup “İstanbul Sözleşmesi’nden vazgeçmiyoruz” dedi. Resmi Gazete’de kararın yayınlanmasına rağmen kadınların kazanılmış haklarından vazgeçmeyeceğini, imzanın hükümsüz olduğunu tüm sokaklara dökerek ifade ettiği bir gün oldu. 20 Mart’taki eylemi takiben alandan ayrılan binlerce kadın, polislin engellemelerine ve yer yer müdahalelerine rağmen sloganlarla Kadıköy’de yürüdü.

20 Mart’ı takip eden hafta boyunca evlerden, balkonlardan akşamları ses çıkarma ve mahallelerde sokak eylemleri

gerçekleştirildi. Yoğun polis baskısı ve yer yer gözaltılara rağmen mahalle eylemlerine katılım oldukça iyiydi. Tek bir adamın imzasına karşı, toplumda çok ciddi bir kesim sözleşmeden çıkılmasını doğru bulmuyor, itiraz ediyordu.

Mahalle eylemlerini yine büyük bir eylem takip etti ve 27 Mart 2021’de Kadıköy İskelesi’nde toplanan kadınlar “İstanbul Sözleşmesi Bizim! Vazgeçmiyoruz!” dediler. Polis, barikatlarda toplanan kadın ve LGBTI+’lara biber gazı ve kalkanlarla sert bir biçimde müdahale etti. Polis şiddeti sebebiyle bazı kadınlar yaralandı. Kampanya grubu polis şiddetine maruz kalanlara şikayetçi olması için çağrı yaptı.

27 Mart’tan bugüne mahallelerde eylemlilikler, forum, bildiri dağıtımları, pankart asmalar devam ediyor.

2 Nisan 2021’de de Beşiktaş İskelesi’nde buluşan kadınlar hayatını kaybeden, hayatını savunan kadınların öykülerini okudu. İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için devletin tüm kurumları etkin bir şekilde düzenlenseydi kadınlar erkek şiddetine maruz kalmayacaktı.

15 Nisan 2021’de Galata Kulesi, Haliç Köprüsü, Kartal, Avcılar, Altunizade, Beşiktaş, Esenyurt, Üsküdar, Okmeydanı, Maltepe, Bağcılar, Bahçelievler, Kağıthane ve Eyüp’te “İstanbul Sözleşmesi Bizim! Vazgeçmiyoruz” pankartları sallandırıldı. Bu eylemden sonra birçok semtin kaymakamlığı 14 günlük “pandemi sebebiyle kapanma”yı bahane ederek bildiri dağıtma, sticker, afiş, pankart asmayı yasakladığını ilan etti.

İstanbul Sözleşmesi’nden bir gece yarısı çıkmak sadece kadınlara değil, aslında toplumun tüm kesimlerine bir mesaj. İktidar bu hamlesi ile erkek şiddetinin, failin yanında yer aldığı altını çizdi. Tüm saldırılara karşı semt semt örgütlenen bu isyanda umutsuzluk yok. Bizler haklarımıza sahip çıkmaya devam edeceğiz, onlarca yıllık mücadelemiz ile kazandıklarımız, birlikte büyüttüğümüz mücadele bir imza ile silinmeyecek denli güçlü. Umudumuz ve gücümüz birbirimizden geliyor; vaz-geç-mi-yo-ruz.

İstanbul Sözleşmesi – Uykusuz Her Gece

Aslıhan Tekin, İlknur Üstün, Nurcihan Temur, Selma Acuner

Kadın Koalisyonu

Avrupa Kadın Lobisi (EWL) ve dolayısıyla Avrupa Kadın Lobisi Türkiye Koordinasyonu şemsiyesi altındaki kadın örgütleri ve Kadın Koalisyonu bileşenleri, İstanbul Sözleşmesi'nin oluşum sürecini birebir takip ederek katkıda bulunan uluslararası kadın hareketinin başından beri içinde oldu.

19 Mart günü öğleden sonra aldığımız haberle başlayan hareketlilik, 19 Mart'ı 20 Mart'a bağlayan gecenin ilk saatlerinde Resmi Gazete'de Cumhurbaşkanı Kararı ile İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararının yayımlanmasıyla giderek büyüyen bir itirazın çeşitli yollarla ifadesine dönüştü. Ülkenin her yerinden kadın örgütleri, platformları çeşitli mecralardan yükselttikleri seslerini sokaklara, sınır ötesine taşıdılar. Kadın Koalisyonu olarak da Resmi Gazete'nin internete düşmesini izleyen ilk dakikalarda çekilme kararının bizim için anlamını açıkladık: "Devlet kadına şiddetsiz yaşam hakkını tanımadı." #İstanbulSözleşmesiBizim. Sözümüzü altı dilde (İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, İtalyanca, Portekizce) tüm dünyaya duyurduk. Dünya kadınlarının şiddetsiz bir hayat için birlikte yazdıkları sözleşmeden çekilme kararı, hepimizin ve herkesin derdi olmalıydı. Bu karardan geri dönülmesini sağlamak da. Sesimizi duyurabildiğimiz dünyanın çeşitli yerlerinden çok sayıda destek de gecikmedi. 20 Mart'ın ilk saatlerinden başlayarak sosyal medya hesaplarımızdan #İstanbulSözleşmesiBizim demeye devam ediyoruz.

Kadın Koalisyonu olarak, feminist hareket içinde geliştirdiğimiz refleksi çeşitli çalışma gruplarımız (siyasi partiler, sivil alan, hukuk, uluslararası, sosyal medya) çerçevesinde birlikte hareket ettiğimiz birçok kadın örgütü ve kadın aktivistle sesimizin, elimizin erişebileceği her yere ulaşmayı deneyerek mücadelemizi büyütmeye çalıştık. Ankara Barosu başta olmak üzere barolara uzandık, akademideki hukukçularla buluştuk. Her hafta bir araya gelerek bir hukuk devletinde atılabilecek adımlar üzerine birlikte düşünme pratiğini genişletiyoruz. Sözleşmeden çıkma kararını geri çektirmenin, hukuka aykırılığını ortaya koymanın, hukuksuzlukla mücadelenin, ulusal ve uluslararası hukuku zorlamanın araçlarını yeniden bulmaya çalışıyoruz. Halihazırda açılan Danıştay davalarını derliyoruz.

Milletvekillerini göreve çağırdık, vekillerle bir araya geldik, hukukçularla akademisyenlerle toplandık, siyasi

parti temsilcileriyle görüştük, insan hakları örgütleriyle buluştuk, memleketin dört bir yanından kadınlarla uykusuz geceleri devirdik. Meclis'teki muhalefet partileri ve bağımsız milletvekillerine çağırımızı tek tek ulaştırdık ve seslendirilmiş bir video haline getirip kamuoyuyla paylaştık. Yerel yönetimlerle, belediye başkanlarıyla iletişime geçtik. Kadın Koalisyonu'nun her bir yereldeki bileşeninin; memleketin dört bir yanından kadınların sesini, sözünü ilinin vekiline, belediye başkanına ulaştırdığı çalışmayla her yerden "buradayız" dedik, il il videolarla taahhüte dönen sözleri toplamaya çalıştık.

"İstanbul Sözleşmesi kadınların ve LGBTİ+'ların insan hakları için bir güvencedir" dediğimiz bir açıklamayla dünyadaki kadın ve sivil toplum örgütlerine çağrı yaptık. Kısa sürede sesimiz de birlikte yürüdüklerimiz de çoğaldı, yayıldı. Sınır ötesi kadın hareketi bizimle tek yürek oldu ve mücadelemiz uluslararası büyük bir dayanışmaya evrildi. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı sadece Türkiye'deki kadınların değil tüm dünyadaki kadınların meselesi oldu. Yol arkadaşlığı yaptığımız ağlar, feminist örgütlenmelerle görüşlerimizi geniş bir alana iletebildik. Yıllardır içinde olduğumuz uluslararası ağlar ve örgütlenmeler, BM ve AB nezdindeki küresel çalışmalarımızın gücü ile sesimize dünyadan sesler eklendi.

8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü / İstanbul / Kaynak: Murat Bay (sendika.org)

Mart ayında yapılan Birleşmiş Milletler 65. Kadının Statüsü Komisyonu sırasında çeşitli oturumlara katılarak İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmenin getirebileceği olumsuz sonuçları dillendirdik, birçok örgüt destek açıklamaları yaptı. Aynı şekilde 30 Mart -1 Nisan tarihlerinde düzenlenen Meksika Nesiller Arası Eşitlik Forumu'nda (GEF) sesimizi duyurduk. Türkiye ve uluslararası alandaki politik figürlerden aldığımız İstanbul Sözleşmesi'ne dair görüşleri içeren videolar hazırladık ve Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu'nun dünya ülkelerinden devletler ve kadın örgütlerinin katılımıyla sürdürülen oturumlarında gösterilmesini sağladık. Türkçe ve İngilizce kısa versiyonlarını da Kadın Koalisyonu'nun sosyal medya hesaplarından yayınladık.

Uluslararası kurumlar düzeyinde Avrupa Parlamentosu, Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Konseyi özelinde yazılı ve sözlü bilgilendirmeler yaptık. Avrupa düzeyindeki savunuculuk çalışmalarımız çerçevesinde, 22 Mart Dışişleri Bakanları Zirvesi ve 25-26 Mart AB Zirvesi öncesinde Avrupa'nın dört bir yanından feminist hareketin yazdığı mektupların karar alıcılara iletilmesini sağladık. Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula Von der Leyen'in Ankara ziyareti sırasında arka plan görüşmeleri yaptık ve Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Başkanı Rik Daems'in sivil toplum ile yaptığı görüşmelere katıldık. Arka plan diplomasisi çerçevesinde

yoğun çalışmalarla devletlerarası ilişkilerde kadının insan haklarının savunulması ve insan haklarından taviz verilmemesi yönünde mesajlarımızı her fırsatta ilettik, savunduk, bilgilendirme yaptık ve baskı kurmaya çalıştık. Avrupa Konseyi Sivil Toplum Ağı'nın Kadın Koalisyonu olarak davet edildiğimiz toplantısında da bir kez daha sözleşmenin hepimiz için anlamını ve yapılabilecekleri dile getirdik. Uluslararası düzeyde yetkililerle çeşitli toplantılar düzenledik, birçok toplantıya konuşmacı olarak katıldık. İstanbul Sözleşmesi'ni savunan Avrupa Konseyi ülkeleri ile iletişim içinde olduk. 27 Avrupa Konseyi ülkesinin yaptığı ortak açıklamayı yakından takip ederek yaygın olarak bilinmesini sağladık. Büyükelçilikler ile görüşmeler yaparak Türkiye'deki kadın ve LGBTI+ örgütlerinin görüşlerini paylaştık. Aynı şekilde AB Daimi Temsilciliği ve büyükelçilikler ile görüşmelerimiz devam ediyor. İstanbul Sözleşmesi'ne taraf devletlerin desteği için çalışmalar ve toplantı hazırlıkları devam ederken sözleşmenin sahiplenilmesi konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde feminist örgütlerle güçlü bir iş birliğini sürdürüyoruz.

1 Temmuz'a kadar Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararından dönmesi ve uygulamaya devam etmesi, 1 Temmuz'dan sonra da İstanbul Sözleşmesi'nin önemi ve uygulanması için sesimizi yükseltmeye, her birimizin sesinin duyulması için dayanışmaya devam edeceğiz. Haklarımıza ve hayatımıza sahip çıkmaya, şiddetsiz bir hayat ve daha iyi bir dünya için mücadeleye o dünyayı kurana kadar devam edeceğiz.

1 Yazıda bahsi geçen videolara Kadın Koalisyonu'nun YouTube kanalından ulaşabilirsiniz.

Eşitlik İçin Kadın Platformu'nun (EŞİK) Son Aylardaki Çalışmaları

Zelal Ayman

Çoğunuzun bildiği gibi Türkiye'de iktidar ortakları ile onları destekleyen çeşitli çevrelerin, kadınların kazanılmış haklarını geri alma ve yok etmeye yönelik saldırıları artıyor. Son olarak 20 Mart tarihinde, 10 sene önce İstanbul'da imzalanan İstanbul Sözleşmesi'nden imzayı geri çekme girişimi bu saldırıların ne kadar ciddi bir boyuta geldiğini gösterdi. Uzun yıllara dayanan mücadele ile kazandığımız yasal haklarımıza sahip çıkma konusunda özellikle 2015 yılından bu yana süren bu süreçte en büyük kayıp Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden imzasını geri çekmesi oldu diyebiliriz çünkü sözleşme her ne kadar Avrupa Konseyi'nin hazırladığı ve imzaya açtığı bir sözleşme, yani bölgesel bir sözleşme olarak tanımlanabilecekse de esasen küresel feminist hareketlerin birikim ve başarısını ifade ediyor. Taraf olan tüm devletlere; sadece kadınlara yönelik değil aynı zamanda ev içinde ve dışında toplumsal cinsiyet temelli her türden şiddete karşı önleyici ve koruyucu tedbirler alma, gerektiğinde adli kovuşturma yoluyla caydırıcı olma ve şiddet ve ayrımcılığı bitirecek politikalar oluşturma ve uygulama konularında görev yüküyor.

Sadece Türkiye'de değil tüm dünyada artan eşitlik karşıtı ve ayrımcı bazı hareket ve eğilimler giderek güçlenirken Müslüman çoğunluklu, benzeri diğer ülkelere göre daha eşitlikçi ve seküler bir yasal mevzuata sahip Türkiye gibi bir ülkenin sözleşmeden çıkması; küresel eşitlik fikrini ve elde ettiğimiz haklarımızı tehdit eden ve geriye götüren bir işaret niteliğinde.

Bu fesih girişimi ile birlikte 6284'ten TCK 103'e, nafaka hakkından zina konusundaki düzenlemelere kadar şiddet ve eşitsizlik karşısındaki kazanımlarımıza arka arkaya gelen bu saldırılar, önümüzdeki dönemde de yoğunlaşacak gibi görünüyor. Buna karşılık olarak kadın hareketleri, LGBTI+ hareketleri, tek tek kadınlar ve toplumun eşitlik isteyen tüm kesimleri bu konuda taviz vermeme noktasında mücadelelerini yükseltiyor. Türkiye kadın hareketi ortak sorunlar için ortak eylemlilikleri oluşturabilmiş, son 30 yılda pek çok başarıya imza atmış kapasite ve yeterlilikte güçlü bir hareket ve bu konuda da mücadele etmeye devam ediyor.

Eşitlik İçin Kadın Platformu (EŞİK), Türkiye kadın hareketinin 1990'lardan bu yana ortak sorunlar için ortak çözümler bulmak amacıyla oluşturduğu platform tipi örgütlenmelerden biri olarak Temmuz 2020'de oluştu. Önceki örgütlenme yöntemlerinin bir devamı olan EŞİK, özellikle Covid-19 salgını öncesi başlayan ancak salgın döneminde daha da artan, kadınların kazanılmış haklarına saldırılara karşı önemli mücadele platformlarından biri haline geldi ve halihazırda İstanbul Sözleşmesi'nden geri çekilme girişimine karşı tüm bileşen ve destekleyici örgütler ile birlikte aralıksız bir şekilde çalışmalarına devam ediyor.

Konu bazlı çalışma grupları oluşturarak ve aynı zamanda internet ortamında haftalık toplantılar yaparak çalışan EŞİK pek çok il merkezi ve ilçedeki kadın örgütlenmeleri ile birlikte hareket ediyor. Aynı zamanda sendikalar ve meslek odalarının kadın birimleri ile sözümüzü ortaklaştırmak konusunda çalışmalarına devam ediyor. Son aylarda EŞİK'in yürüttüğü çalışmaları kısaca şöyle özetleyebiliriz:

① "İstanbul Sözleşmesi'ne Yönelik Saldırlara Karşı Feminist Buluşma" başlığıyla 15 Ekim 2020'de uluslararası bir buluşma düzenledi. Çevrimiçi

düzenlenen toplantıya 15 farklı ülkeden (Türkiye, Polonya, Macaristan, Hırvatistan, Bulgaristan, Finlandiya, Estonya, Slovakya, Gürcistan, Almanya, Avusturya, İngiltere, İspanya, ABD ve Kanada) 170 kadın katıldı.

- 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Ve Uluslararası Dayanışma Günü kapsamında 25 Kasım günü Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi (AKPM) üyelerinin katılımıyla “Kadına Karşı Şiddetle Mücadelede İstanbul Sözleşmesi'nin Önemi” konulu uluslararası çevrimiçi bir toplantı düzenledi. Toplantıya CHP, HDP ve İyi Parti'den milletvekillerinin yanı sıra Türkiye'den ve çeşitli ülkelerden toplam 200'e yakın kadın aktivist ve siyasetçi katıldı.
- Mimar Kerem Türker Vakfı'nın kurucularından Lale Dikmen Türker adına verilen ödülün ilki, EŞİK'e verildi. Vakıf tarafından kadının toplumdaki yeri, cinsiyet ayrımcılığı, kadın hakları konularında verilmeye başlanan ödüle, kadınların eşit ve özgür yaşam hakkına ve kazanımlarına yönelik olumsuz yaklaşımlara ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı oluşturduğu dirençli ve sağlam güç birliği nedeniyle EŞİK layık görüldü.
- “Korkudan ve Şiddetten Uzak Güvenli Bir Hayat” başlıklı “Kadına karşı şiddetin önlenmesi ve İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması için görevinizi yapın, sizin göreviniz değilse, görevlilerden talep edin!” talebini içeren 12 Adım Metni'ni yayınladı.¹
- Geçtiğimiz Aralık ayının sonunda tek bir günde basına yansıyan 4 kadının öldürülmesinin ardından kadınlara yönelik şiddetin artık bir cinskırım noktasına geldiği gerçeğinden hareketle EŞİK Platformu Meclis Göreve / Herkes Göreve başlıklı etkili bir kampanya yürüttü ve aynı zamanda TBMM'nin bu konuda ne yaptığına ya da yapmadığına ilişkin izleme çalışmaları yaparak raporlar yayınladı. Şu ana kadar yayınlanan yedi izleme raporunun ilkinde, TBMM genel kurulunda kadın haklarıyla ilgili sadece 57 saniye konuşulduğu tespit edildi.²
- Geçtiğimiz 8 Mart'ta Türkiye'nin her yerinden kadınlar ve kadın örgütleri muhteşem bir örgütlülükle hareket etti ve kazanılmış haklarının geri alınmasına izin vermeyeceklerini kitlesel olarak gösterdi. EŞİK de salgından dolayı bu eylemlere katılamayan kadınlar için pek çok ildeki eylemlerin takip edildiği bir program gerçekleştirdi. Bu programda 30'dan fazla il ve ilçeden, başta feminist gece yürüyüşleri olmak üzere çeşitli etkinliklerdeki kadınlar ile canlı yayın bağlantıları kuruldu. Ayrıca “Bütün Kadınlar Emekçidir” başlıklı bir

panelin olduğu üç ayrı panel gerçekleştirildi.

- Meclisi ve milletvekillerini bu tehlikeli gidişata karşı göreve çağıran kampanyamızı, özellikle İstanbul Sözleşmesi'nden çıkış girişimi sonrasında il bazında daha etkin bir şekilde yürütme çalışmalarına başlandı. Bu çalışmada, tüm vekillerin tek tek her birinin Bölgesel Çalışma Grupları ve illerde bir araya gelen kadınların ortak çalışması ile izlenmesi, bu izlemelerin raporlanması ve aylık karnelerin çıkarılması amaçlanıyor.
- EŞİK sözleşme konusunda Avrupa Konseyi ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi nezdindeki girişimlerine ve sözleşmeden çıkma kararının hukuken geçerli olmadığını, yani yok hükmünde olduğuna ilişkin savunuculuk yapmaya devam ediyor.
- 9 Mart 2021 tarihinde “Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi” amacıyla TBMM'de yeni bir araştırması komisyonu kurulmuştu. EŞİK, Nisan sonunda ilk toplantısını ve iş bölümünü yapan komisyonun çalışmalarını izleyerek komisyondaki görev paylaşımının bilgi ve deneyime dayalı liyakat kriterleri çerçevesinde yapılmasını önerdi. Komisyon üyesi vekiller ile toplantı ve görüşmelere devam ediliyor.

EŞİK, şu anda çeşitli kampanyalar yürütmeye Türkiye'nin pek çok yerinden kadın örgütünün katılımıyla devam ediyor. O yüzden tüm kadın örgütlerini, hak temelli çalışan STK'ları ve tek tek tüm kadınları çalışmalarımıza ve kampanyalarımıza destek olmaya davet ediyor ve emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz.

iletisim@esikplatform.net
Facebook: /esitlikincikadinplatformu
Twitter: @esik_platform
Instagram: @esik_platform
YouTube: /esitlikincikadinplatformu

1 Metnin tamamına buradan ulaşabilirsiniz: <https://esikplatform.net/s/2547/i/12-ADIM.pdf>

2 Raporlara ulaşmak için: <https://esikplatform.net/kategori/meclis-izleme-basin-aciklamalari/>

“Haklarımız bizimdir. İstanbul Sözleşmesi bizim!”

Fatma Erdoğan

KİHEP Katılımcısı - Çanakkale

Ben ve benim gibi pek çok kadın ELDER – El Emeğini Değerlendirme Derneği Kadın Danışma Merkezi'ne girdikten sonra haklarımızın farkına vardık. KİHEP eğitimi ile bilmediğimiz veya az bildiğimiz haklarımızın hiç de az olmadığını fark ettik. Yani farkındalığımız arttı. Yasal, siyasal, cinsel, bedensel, ekonomik, bireysel haklarımızı öğrendik. 6284 sayılı Kanun'un, İstanbul Sözleşmesi'nin şiddete karşı bizim güvencemiz olduğunu fark ettik.

İstanbul Sözleşmesi ile ilgili üyelerimizi bilgilendirdik, broşürlerimizi halkın içine girerek kadın erkek demeden herkese verdik ve teşekkürlerini aldık. Diğer kadın örgütleriyle

Çanakkale'de KİHEP grubu

birlikte meydanlarda İstanbul Sözleşmesi ile ilgili eylemlerde, söylemlerde bulunduk. İstanbul Sözleşmesi'nin bizi, çocukları, dezavantajlı grupları ne kadar koruduğunu anlatarak onların da bilgilенmelerini sağladık. Pandemi koşulları el verdikçe Morabin Parkı'nda üyelerimizin kullandığı satış alanında broşür dağıttık, bilgilendirme çalışmalarımıza devam ettik. Kadın cinayetlerine tepki gösterdiğimiz eylemler yaptık ve yapmaya da devam edeceğiz. Pandemi döneminde şiddet mağduru kadınlara destek verdik.

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun olmazsa olmazımız. Vazgeçmedik, vazgeçmeyeceğiz. Haklarımız bizimdir. İstanbul Sözleşmesi Bizim!

“Haklarımızdan vazgeçmiyoruz, erkek şiddetine karşı kadınların yanında olmaya, dayanışmaya, mücadeleye devam ediyoruz.”

Zeynep Ferda Demirbaş

KİHEP Eğitici - İzmir

Zorlu bir süreçten geçtiğimiz bu günlerde bir yandan pandemi ile uğraşırken bir yandan da haklarımız için mücadele ediyoruz.

Türkiye'nin kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla kabul ettiği İstanbul Sözleşmesi, uygulamada eksikler olsa da kadınların korunmasındaki en önemli hukuki belge niteliğinde ve hem Türkiye hem de dünya genelindeki kadın hareketinin en önemli kazanımlarından biridir. Türkiye'nin erkek şiddetini önlemek, failleri cezalandırmak ve kadınları şiddetten korumak yükümlülüklerini üstlenerek ilk imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'ne toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtı kökten dinci grupların karşı çıktığını gördük. Ardından, 2020 yılının Temmuz ayında iktidarın İstanbul Sözleşmesi'nden çekilebileceğini duyurması ile sarsıldık. Bu süreçte başta kadın örgütleri, siyasetçiler, özel sektör, belediyeler ve tüm kamuoyu güçlü tepki gösterdi.

İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılmasına yönelik tartışmalar devam ederken Güzelbahçe Belediye Meclisi'nde Temmuz ayı oturumunda “sözleşme uygulansın” dedik. Narlıdere ve Balçovalı kadınlarla bir araya gelerek “İstanbul Sözleşmesi yaşatır! Vazgeçmiyoruz!” dedik.¹ Ancak 20 Mart 2021 günü gece yarısı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile sözleşmeden çekildiğimizi öğrendik. Bu defa Güzelbahçe Belediye Meclisi'nin Nisan oturumunda Cumhurbaşkanı Kararı'nın usulsüz ve hukuksuz olduğunu söyledik ve Meclis üyeleri olarak tepkimizi dile getirdik.²

İzmir'de Güzelbahçe Belediyesi'nin astığı "İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula" yazılı pankart

Usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş uluslararası sözleşmeler Anayasa'nın üzerindedir. Anayasa'nın 13. maddesinde “Temel hak ve hürriyetler, ölerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir,” hükmü yer almaktadır. Yani temel hak ve hürriyetlere ilişkin bir düzenleme Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılamaz. İstanbul Sözleşmesi'nin hemen tüm maddelerinde kadının temel hak ve özgürlüklerini Anayasa'nın dahi üstünde koruma imkanı veren hükümlere yer verilmiştir. Bu nedenle de temel hak ve özgürlüklere dair uluslararası bir sözleşmenin Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kaldırılması Anayasa'nın 13, 90 ve 104. maddelerine aykırıdır. Bu nedenlerle haklarımızdan vazgeçmiyoruz, erkek şiddetine karşı kadınların yanında olmaya, dayanışmaya, mücadeleye devam ediyoruz.

- 1 “İzmir'de kadınlar bir araya geldi: İstanbul Sözleşmesi yaşatır”, *BirGün*, 5 Ağustos 2020.
- 2 “Güzelbahçe Meclisi'nden İstanbul Sözleşmesine Destek”, *EgemenHaber.com*, 2 Nisan 2021.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilme Kararı Üzerine Gelen Destek Mesajları ve Uluslararası Tepkiler

20 Mart 2021'de Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi yönündeki Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin yayınlanmasının hemen ardından, bu hamleye karşı Türkiye dışından da tepkiler gelmeye başladı. Dünyanın her yerinden feministler, bu karara karşı mücadelemizde Türkiye'deki kadın ve LGBTİ+ hareketi olarak bizlerle dayanışma içinde olduklarına dair mesajlar paylaştı, sokak eylemleri düzenledi. Hak temelli örgütler ve ağlar ile bazı tanınmış isimler de hem Türkiye devletinin attığı bu adıma itirazlarını dile getirdi hem de gelişmelerle ilgili bilgiyi yaygınlaştırdı. Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin ilgili birimlerinden ve temsilcilerinden de yaşanan sürece ilişkin açıklamalar geldi.

Birçoğu sosyal medya üzerinden paylaşılan dayanışma mesajları, bir kez daha, kazanılmış haklarımızı ve hayatlarımızı hedef alan saldırılara karşı mücadelemizin sınırları aştığını göstererek güç ve umut verdi. Biz de Türkiye dışından gelen bu dayanışma mesajları ve açıklamalardan bazılarını Mor Bülten'de derleyerek hem siz okuyucularımızla paylaşmak hem de bunların bir kaydını tutmak istedik.

FEMİNİST ÖRGÜT VE AĞLARDAN DAYANIŞMA MESAJLARI

WAVE (Şiddete Karşı Kadınlar Avrupa Ağı) ağı hem 20 Mart'tan itibaren Twitter hesabından İstanbul Sözleşmesi ve Türkiye'nin sözleşmeden çekilme girişimiyle ilgili paylaşımlar yaptı hem de bir açıklama yayınladı. Bu açıklamada, İstanbul Sözleşmesi'nin, kadına yönelik şiddete karşı mücadele için sunduğu yaklaşımla, bugüne kadarki en kapsamlı ve bütüncül çerçeveyi çizen uluslararası bağlayıcılığı olan araç olduğuna dikkat çekildi. Avrupa'dan 160 kadın örgütünü temsil eden WAVE, açıklamasında Türkiye hükümetini kadın ve kız çocuklarının haklarını korumaya ve İstanbul Sözleşmesi'ni uygulamaya devam etmeye çağırdı.

Küresel güney temelli uluslararası feminist ağ **RESURJ**, sosyal medyadaki paylaşımlarıyla, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişimine karşı ses çıkaran

İllüstrasyon: Instagram, @eda.digital.art

aktivistlerle dayanışma içinde olduğunu belirtirken söz konusu girişimin kadınlara, LGBTİ+'lara ve erkek şiddetine maruz kalmış olanlara karşı bir saldırı olduğunun altını çizdi.

Bir başka küresel güney feminist ağ olan **IWRAP** da sosyal medya paylaşımlarıyla Türkiye'nin sözleşmeden çekilmek için attığı adımın, kadın hakları ve toplumsal cinsiyet temelli şiddetin ortadan kaldırılması açısından ciddi bir geriye dönüş olduğunu ifade etti ve Türkiye içinde ve dışında, İstanbul Sözleşmesi için mücadele eden hak savunucularını desteklediğini duyurdu.

Avrupa'da cinsel haklar ve üreme sağlığı hakları alanında çalışan ağ **IPPF (Uluslararası Planlı Ebeveynlik Federasyonu – Avrupa Ağı)** ve barış alanında çalışan ağ **ICAN (Uluslararası Sivil Toplum Eylem Ağı)** da İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili ve şiddete karşı mücadelemize sosyal medya hesapları üzerinden destek veren uluslararası ağlardan oldu.

WLUML (Müslüman Toplumlarında Yaşayan Kadınlar Ağı) dayanışma ağı ise Türkiye'nin sözleşmeden çekilme kararının hukuksuz ve hükümsüz olduğunu dile getirdiği sosyal medya paylaşımlarının yanı sıra bir de bildiri yayınladı. Ağ, bildirisinde Türkiye'deki feminist gruplarla dayanışma içinde olduğunu vurguladı.¹

"Tecavüzcü sensin, öldüren sensin!" performansı ile tanınan Şilili feminist kolektif **Las Tesis**, yayınladığı videoda İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişiminin, kadın ve LGBTİ+'ları hedef alan ve haklarımız için ulusaşırı düzeyde hep birlikte mücadele etmenin önemini hatırlatan ağır bir darbe olduğuna dikkat çekti. Sınırları aşan ve kesişimsel bir feminist mücadeleye bağlılığa vurgu yapan bu dayanışma mesajı, dayanışmamızın sınır tanımadığını bir kez daha göstererek güç verdi.

Fiji'den Almanya'ya, İsveç'ten ABD'ye, Pakistan'dan İzlanda'ya, Azerbaycan'dan Yunanistan'a, İtalya'dan Kanada'ya, Ukrayna'dan Fransa'ya, İspanya'dan Hollanda'ya pek çok ülkeden örgüt ve ağ, feminist dayanışmamızın sınırları aştığını hatırlatan dayanışma mesajları paylaştı.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER BİRİMLERİ, TEMSİLCİLERİ VE RAPORTÖRLERİNDEN AÇIKLAMALAR

BM Kadın Birimi, 20 Mart'ta yayınladığı ve 25 Mart'ta destekleyen hükümet ve örgütlerin listesini de ekleyerek güncellediği açıklamada, Türkiye'yi sözleşmeden çekilme kararını gözden geçirmeye çağırıldı.² Takip eden günlerde, BM Kadın Birimi Sivil Toplum Direktörü Lopa Banerjee, BM Kadın Birimi'nin Türkiye'deki kadın hareketiyle dayanışma içinde olduğunu dile getirdiği bir video paylaştı.

Sosyal medyadan konuyla ilgili paylaşımlar da yapan BM Kadına Yönelik Şiddet Özel Raportörü Dubravka Simonovic, başka BM ve bölgesel "insan hakları uzmanları"yla birlikte yaptığı açıklamada, sözleşmeden imza çekme girişimini "geriye atılmış bir adım" olarak değerlendirdi ve bunun "kadına yönelik şiddetin önemli olmadığı gibi tehlikeli bir mesaj vererek şiddet faillerini cesaretlendirme ve şiddeti önlemek için alınan tedbirleri zayıflatma riski taşıdığını" dile getirdi.

23 Mart'ta BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), sözcüsü Liz Throssell aracılığıyla, Türkiye'nin hukuksuz şekilde ve sivil topluma danışmadan aldığı İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını şaşkınlık ve üzüntüyle karşıladığını belirterek Türkiye'yi "bu karardan vazgeçmeye, sivil toplum ve kadın örgütlerine danışmaya ve Türkiye'deki tüm kadın ve kız çocuklarının haklarını ve güvenliklerini sağlamak için somut adımlar atmaya" davet etti.

AVRUPA KONSEYİ VE AVRUPA PARLAMENTOSU ÜYELERİNDEN AÇIKLAMALAR

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Dunja Mijatovic, yaptığı açıklamada Türkiye'deki ve dışındaki kadınlara tam destek verdiğinin altını çizerek İstanbul Sözleşmesi'nin henüz taraf olmayan devletlerce imzalanması ve yürürlüğe konulması, ayrıca sözleşmeye yönelik saldırılara karşı, üye devletler arasında konuyu gündemde tutmak için çalışmalarını sürdüreceğini ifade etti.

Avrupa Konseyi'ne üye 27 ülke, "Türkiye Cumhurbaşkanı'nın İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararından dolayı derin üzüntü duyduklarını" dile getirdikleri ortak bir açıklama yayınladı. İstanbul Sözleşmesi'nin kadına yönelik ve ev içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelede şimdiye kadarki en geniş kapsamlı araç olduğuna dikkat çeken açıklamada

Türkiye hükümetine geri çekilme bildirimini geri çekmesi ve sözleşmeye bağlılığını yenileme çağrısı yapıldı. Almanya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Karadağ, Kıbrıs, Kuzey Makedonya, Lüksemburg, Malta, Monako, Norveç, Portekiz, Sırbistan, Slovenya ve Yunanistan'ın ortak açıklamasının Türkçesine, Kaos GL'nin çevirisinden ulaşabilirsiniz.³

Avrupa Parlamentosu'ndaki sol gruplardan temsilciler de yaşananlara ilişkin çeşitli açıklamalarda bulundu. Örneğin, İlericiler Grubu (Sosyalist ve Demokratlar) başkanı Iratxe Garcia Perez, sözleşmeden çekilme kararını "kabul edilemez ve utanç verici" olarak değerlendirdi ve kadınların bir kez daha pazarlık kozu olarak kullanıldığını belirtti. Yine aynı gruptan ve aynı zamanda Avrupa Parlamentosu Türkiye raportörü de olan Nacho Sanchez Amor ise Avrupa Parlamentosu'nda yaptığı konuşmada Türkiye devletinin attığı adımdan bahsederken demokrasi ve insan haklarına vurgu yaptı. Yeşiller/Avrupa Özgür İttifakı grubunun başkan yardımcısı Terry Reintke ise hem parlamentoda yaptığı konuşmada hem de katıldığı sokak eyleminde, alınan kararı eleştirerek İstanbul Sözleşmesi ile kadın ve LGBTİ+'ların haklarına karşı saldırıların Türkiye'yle sınırlı olmadığını ve bu saldırılara karşı durmanın önemini dile getirdi.

En başta da belirttiğimiz gibi, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılacağına dair Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın yayınlanmasının ardından pek çok ülkeden tepkiler dile getirildi. Bunların bir kısmı feminist örgüt ve ağların, bağımsız feministlerin Türkiye'deki kadın ve LGBTİ+'ların mücadelesine destek mesajlarıyla bir kısmı da ülkelerin üst düzey bürokratları ya da resmi kurumlarının yaptıkları açıklamalardı. Özellikle Avrupa'da birçok sokak eylemi düzenlendi. Ayrıca BM ve Avrupa Konseyi gibi yapıların çeşitli birimleri de bu karara karşı eleştirilerini dile getirdi. Burada, yer kısıtından dolayı, uluslararası tepkilerin ve mesajların ancak çok kısıtlı bir kısmına yer verebildik. Resmi kurumların açıklamalarının çoğu, genellikle olduğu gibi yine sözde kaldı. Ancak, özellikle feministlerden gelen mesajlar, umutsuzluğa kapılmadan birçok koldan sürdürmeye çalıştığımız feminist mücadelemizde bize bir kez daha güç verdi, vermeye devam ediyor. Yaşasın sınırlı tanımayan feminist dayanışmamız!

1 İngilizce bildiriye buradan ulaşabilirsiniz: <https://drive.google.com/file/d/1kD-DQmk--npygpjs5xiFafqblwJ9o42/view>

2 Bildiriye buradan ulaşabilirsiniz: <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2021/3/statement-un-women-turkey-withdrawal-from-the-istanbul-convention>

3 <https://kaosgl.org/haber/27-ulkeden-ortak-istanbul-sozlesmesi-aciklamasi-turkiye-yi-fesih-bildirimini-geri-cekmece-cagiriyoruz>

İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilme Kararı Bize Ne Anlatıyor?

Aslı Elif Sakallı

20 Mart günü sabaha karşı Resmi Gazete'de yayınlanan bir Cumhurbaşkanı Kararı ile kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nden Türkiye'nin çekildiği ilan edildi. Bu girişim maalesef Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğine ve şiddetsiz yaşam hakkına karşı alınan ilk karar değil.

AKP hükümetinin kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliğine karşı saldırıları, 2010'lu yılların başından itibaren kadınları eşit yurttaş olarak görmeyen, aileye ve anneliğe hapsederek kamusal alandan dışlayan politikalar vasıtasıyla sistematik bir hale geldi. Yıllar süren feminist mücadele sonucu kazanılmış haklar, yasalardan çıkarılmaya çalışıldı, fiilen kullanılamaz hale getirildi. Meclis'te kurulan Boşanma Komisyonu'ndan çıkan rapor ise, yaşayacağımız kayıpları sıralıyordu. Raporla beraber; çocuk yaşta zorla evlilikleri suç sayan, nafaka hakkını

koruyan, boşanma davalarında zorunlu arabuluculuğu yasaklayan, şiddet vakalarında etkili koruma kararları verilmesini sağlayan ve benzeri hükümlere karşı topyekûn bir saldırı başladı.

Kadının sadece aile içinde var olmasını isteyen köktenci grupların kadınların güçlenerek şiddetten uzaklaşmasına olanak sağlayan 6284 sayılı Kanun'a ve yasanın dayandığı İstanbul Sözleşmesi'ne karşı yürüttükleri kampanya, hükümetin ve AKP'nin yetkili isimleri tarafından destek gördü. 2020 Temmuz ayında iktidar kanadından sözleşmeden çıkılabileceği yönünde yapılan açıklamalara başta kadın ve LGBTİ+ örgütleri olmak üzere siyasetçiler, belediyeler, özel sektör gibi toplumun çok çeşitli kesimlerinden güçlü tepkiler geldi. Çekilmeye AKP'li kadın milletvekilleri ve hükümete yakın kadın örgütleri de karşı çıktı. Bu itirazlar sonrasında hükümet geri adım atmak zorunda kaldı.

20 Mart sabahı ise konu bir daha meclise ve kamuoyuna getirilmeden sözleşmeden tek taraflı olarak çıkıldığına dair 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı Resmi Gazete'de yayımlandı. Halbuki bu karardan henüz üç gün önce o günkü Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanı, Birleşmiş Milletler (BM) Kadının Statüsü Komisyonu kapsamında ev sahibi olduğu etkinliğe, BM Genel Kurul Başkanı Volkan Bozkır ile sözleşmenin etkin uygulanması hakkında konuşmak üzere İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasından da sorumlu Avrupa Konseyi İnsan Onuru ve Eşitlik Direktörü Claudia Luciani'yi davet etmişti. Volkan Bozkır konuşmasında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik çalışmaların önemini vurgularken, Claudia Luciani de Türkiye ile İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması konusunda önemli bir iş birliği içinde olduklarını dile getirmişti.

SÖZLEŞMEDEN ÇEKİLME KARARI YOK HÜKMÜNDEDİR

Sözleşmeden çekilme kararı, hukuksuz ve Anayasa'ya aykırıdır. Türkiye hukuku cumhurbaşkanına insan haklarına ilişkin uluslararası anlaşmalardan çekilme yetkisi tanımamaktadır. Sözleşmeden çekilme yolu olarak kullanılan Cumhurbaşkanı Kararları ancak idari konularda değişiklik yapabilir. Anayasa'nın 90. maddesine göre uluslararası anlaşmalar, TBMM tarafından bir onay kanunu çıkarılması sonucu yürürlüğe girer ve bundan sonra kanun hükmündedir. Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni 2011 yılında 6251 sayılı Kanun'la iç hukuka dahil etmişti. Bu kanun dolayısıyla sözleşme hala yürürlüktedir.

İkinci olarak, 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, muğlak şekilde yazılmış olan 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 3. maddesindeki milletlerarası

antlaşmaları sona erdirmeye dayandırılıyor. Ancak Anayasa'nın 104. maddesi açıkça temel haklar ve kişi haklarının Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesini yasaklıyor. Elbette ki Anayasa ile diğer yasal düzenlemeler çatıştığında Anayasa hükümleri geçerlidir.

Meclis'in 2011 yılında oybirliği ile uygulamayı kabul ettiği bir insan hakları sözleşmesinden sadece tek kişinin iradesini yansıtan bir Cumhurbaşkanı Kararı ile çıkılamaz. Tüm bu sebeplerden ötürü 3718 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı hukuksuz ve gayrimeşrudur, bu nedenle yok hükmündedir.

20 Mart'tan itibaren kadın ve LGBTİ+ örgütleri, hukukçular ve barolar bu hukuksuzluğa itiraz ediyorlar. 35 baro, CHP, HDP, İYİ Parti, Deva Partisi ve Kadın Partisinin çeşitli organları, birçok sivil toplum örgütü ve bazı vatandaşlar da bireysel olarak Cumhurbaşkanı Kararı'nın yoklukla malul olduğu gerekçesiyle Danıştay'a yürütmenin durdurulması yönünde başvurularını yaptılar.

AVRUPA KONSEYİ'NE BİLDİRİM YAPILDI

İstanbul Sözleşmesi, bir Avrupa Konseyi sözleşmesidir. Avrupa Konseyi insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerini savunmak amacıyla 1949'da kurulmuş devletlerarası bir örgütlenmedir. Türkiye de konseyin kurucu üyeleri arasındadır. Şu anda hem Avrupa hem de Asya kıtasından 47 üyesi vardır. Kurucusu olduğu bir uluslararası topluluğun ilk imzacısı olmakla övündüğü insan hakları sözleşmesinden ayrılması, Türkiye hükümetinin insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünden maalesef açık bir şekilde geri adım attığını gösteriyor.

Türkiye hükümeti, çekilme kararının hukuksuzluğuna rağmen Avrupa Konseyi'ne sözleşmeden çekilme kararını bildirdi. Sözleşme'nin 80. maddesi gereği taraflar konseye yazılı bildirim yaptıktan 3 ay sonra başlayan ay sözleşmeden çekilebiliyor. Türkiye 23 Mart'ta bu bildirimini yaptı ve bildirim işleme kondu.

Bununla beraber kadın ve LGBTİ+ örgütleri ve platformlar Avrupa Konseyi'ne alınan bu kararın iç hukuka ve usullere aykırı olduğunu, bu nedenle geçerli olmadığını açıklayan mektuplar gönderdi.

Kararın hukuksuz olduğuna dair toplumun çeşitli alanlarından; sokaktan, sivil toplumdan, meclisten gelen girişimler sonucu Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi (AKPM) de bu çekilme kararını sorgulama gereği duydu. Bundan sonra başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere diğer uluslararası insan

hakları anlaşmalarından da demokratik süreçlere aykırı olarak çekilmelerin olabileceği kaygısı ile bu konuyu konseyin anayasal konuları danışma organı olan Venedik Komisyonu'na danışmaya karar verdi. AKPM'nin bu konuda Venedik Komisyonu'ndan görüş istemesi bir ilk. Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi, Avrupa Konseyi'nde ilk defa yaşanan bir süreç. Dolayısıyla önümüzde sürecin nasıl işleme gerektiğine dair bir örnek yok. Bu anlamda süreç, özellikle Türkiye'den ses çıkaran, insan hakları ve demokrasi mücadelesi verenlerin çabalarıyla şekillenmektedir.

ÇEKİLME KARARI KÖKTENCİLİĞİ **GÜÇLENDİREN BİR İRADE BEYANIDIR**

İnsan haklarını güvence altına alan hükümler; yasal belgelere, kanunlara, anayasalara, uluslararası sözleşmelere yıllar süren yerel ve küresel hak mücadelelerinin sonunda girerler. Tam olarak her insanın doğuştan gelen temel haklarının güç sahiplerinin vicdanlarına, keyfi tutumlarına bırakılmaması gerektiği için bunlar, yasal güvence altına alınır ve ihlal edilmesi yaptırıma sebep olur. Uluslararası hukuka göre, kurumları ve hukuki düzenlemeleriyle somutlaşan, karakterini alan devletlerin vatandaşına sağlıklı ve güvenli bir yaşam sağlama zorunluluğu vardır.

İstanbul Sözleşmesi de şiddetten uzak bir yaşam hakkı için mücadele eden uluslararası kadın hareketinin sağladığı bir teminattır. Bir insan hakları sözleşmesi olarak, kadına yönelik şiddetin “kadınlar ile erkekler arasındaki tarihsel eşitsiz güç ilişkilerinin tezahürü” olduğunu kabul etmesiyle feminist mücadelede önemli bir dönüm noktasıdır. Bu tespit ile taraf devletlere yakın ilişkilerde şiddeti ortadan kaldırmak için toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yükümlülüğü getirir. Bu anlamda, somut hükümlerle devletleri bütüncül politikalar üretmekle görevlendirir. Sözleşmeye karşı saldırıların nedeni tam da budur: Kadınların, çocukların yakın ilişkilerde şiddete uğramalarının sebebi olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdürmek.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, esasında Türkiye hükümetinin ev içi şiddete karşı takındığı tavra dair bir irade beyanıdır. Sözleşmeden çekilmek, kadınların ve çocukların şiddetten uzak bir yaşam kurmalarını sağlama ve şiddetin sebebi olan toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele etme yükümlülüğünden çekilmek, kadın ve çocukların şiddete maruz kalmalarına müsaade etmek anlamına geliyor. Bu, haliyle şiddet faillerini cesaretlendiren tehlikeli bir girişim.

Köktenci akımların güçlenmesi, otoriter hükümetlerce desteklenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğine karşı yoğun saldırılar Türkiye'ye has bir durum değil. Dünyanın birçok bölgesinde eşitlik, özgürlük, adalet karşıtı grupların sesi daha çok duyulur hale geldi. Buna paralel olarak birçok ülkede sağ partilerin muhafazakar kanatları güçlendi ve bu şekilde iktidara gelir oldular. Örneğin, Polonya'da köktenci gruplar Katolik Hristiyanlıktan meşruiyet devşirerek sağ siyasetçileri etkiliyor ve kadın ve LGBTİ+ düşmanı politikaların hayata geçmesini sağlıyor. Polonyalı yetkililer İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmaları sırasında gerekçe olarak, örneğin, çocuklara toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimini zorunlu kılınmasını gösteriyor.¹ Türkiye'de hükümetin İstanbul Sözleşmesi'ne alternatif bir sözleşme yapmayı dillendirdiği gibi Polonyalı muhafazakarlar da bir aile sözleşmesinden bahsediyor.²

Öte yandan, Polonya'da ve diğer otoriterleşen ülkelerde de Türkiye'de olduğu gibi eşitlik ve özgürlük isteyenler bu hamlelere karşı mücadele etmeye devam ediyor. Bu anlamda süregiden bu kavga; Türkiye ve çoğu zaman altı doldurulmadan iddia edildiği gibi Batı arasında yaşanmıyor. Bu kavga, kadını aile içine hapsetmek isteyen, farklılıkları kabul etmeyen, dezavantajlı grupları güçlü karşısında daha da savunmasız bırakmak isteyenlerle toplumsal eşitlik için mücadele eden, her birey ve grup için kamusal hayata eşit katılım talep eden, kadınların, çocukların, LGBTİ+'ların, engellilerin, mültecilerin, yaşlıların ve herkesin ayrımcılığa ve şiddete uğramasını reddedenler arasında yaşanıyor. Özetle insan haklarını reddeden gruba karşı insan hakları, hukukun üstünlüğü ve demokrasiyi savunanlar tarafından veriliyor.

- 1 "Istanbul Convention: Poland to leave European treaty on violence against women", *BBC News*, 25 Temmuz 2020.
- 2 Claudia Ciobanu, "Poland begins push in region to replace Istanbul Convention with 'family rights' treaty", *BalkanInsight*, 6 Ekim 2020.

39

1 TEMMUZ'A GİDERKEN: İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEN VAZGEÇMİYORUZ! • ERKEK ŞİDDETİNE KARŞI ÖFKEMİZ, İSYANIMIZ VE MÜCADELEMİZLE BURADAYIZ! • BİZ DÖNDÜK, BU DEVRAN DA DÖNECEK! • İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İÇİN SOKAKLARDAYIZ! • UNITED4ISTANBULCONVENTION: HAKLARIMIZI VE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'Nİ SAVUNMAK İÇİN BİR KAMPANYA

Bu Sayıdan

Mor Bülten'in 39. Sayısından Merhaba

Covid-19 salgınının ardından kadın ve LGBTİ+ haklarına yönelik artan saldırıların yanı sıra bir seneden uzun bir süredir sokağa çıkma yasakları, karantina, sevdiklerimizin hastalanması gibi kötü süreçler geçirdik. Aşılamanın yaygınlaşması ile beraber uzun bir aradan sonra ilk kez bu yaz –yine tedbirleri elden bırakmasak da– biraz daha rahat sevdiklerimizle kavuştuk, yeniden maskeli ve mesafeli de olsa sosyalleşmeye başladık. Sivil toplum kuruluşlarının kapalı alanda düzenlediği etkinliklere yönelik yasakların da kalkmasıyla size bu sayıda güzel bir haberimiz var. KİHEP eğitimlerine yeniden başladık. Hatta salgın dolayısıyla yarım kalan bir grup, eğitimi tamamlayarak sertifikalarını aldı.

Mor Bülten'in bu sayısında da geçtiğimiz 4 ay içerisinde derneğimizin yaptığı çalışmaları *Bizden Haberler* bölümünde "Son Aylardaki Gündemimiz" başlıklı yazıda derledik. *Kadın Hareketinden* bölümünde ise 1 Temmuz'a doğru giden süreçte kadın hareketinin yaptıklarına "1 Temmuz'a giderken: İstanbul Sözleşmesi'nden Vazgeçmiyoruz!" yazısında yer verdik ve ayrıca düzenlenen eylemlerden derlediğimiz fotoğraflardan bir albüm hazırladık. Bu süreçte dernek olarak yaptırdığımız 50 binin üzerinde İstanbul Sözleşmesi Bizim baskılı maskeler Türkiye'nin dört bir tarafını dolaştı. Hem pek çok eylemde, etkinlikte hem de günlük hayatta kullanıldı. Bizimle paylaşılan maske fotoğraflarından derlediğimiz albümü yine bu sayıda bulabilirsiniz. Yine *Kadın Hareketinden* bölümünde, eğer devlet kadın yönelik erkek şiddetini önleme yükümlülüğü yerine getirseydi Temmuz ve Ağustos aylarında gerçekleşen kadın cinayetlerinin nasıl önlenebileceğine değindik. Ayrıca tüm yasaklara, polis şiddetine rağmen LGBTİ+'lar ve feministler olarak "Varız, buradayız!" demekten vazgeçmediğimizi Türkiye genelinde Onur Haftaları kapsamında yapılan etkinlikleri il derleyerek bir kez daha görünür kılmaya çalıştık.

Dünyadan bölümünde ise Afganistan'dan Arjantin'e, Gürcistan'dan Senegal'e, İtalya'dan Etiyopya'ya kadın ve LGBTİ+ hakları ve mücadelesi açısından yaşanan gelişmeleri bir yazıda bir araya getirdik. Ayrıca derneğimizin öncülüğünde başlayan İstanbul Sözleşmesi İçin Birlikte (United4IstanbulConvention) kampanyası kapsamında neler yaptığımızı anlatan yazıyı da yine *Dünyadan* bölümünde bulabilirsiniz. *Serbest Köşe*'de ise ekofeminizm çerçevesinde Türkiye'deki direnişlere ve kadınların yaşam alanlarına nasıl sahip çıktığına değindik.

Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmiş olsa da, haklarımıza ve hayatlarımıza yönelik saldırılar artarak devam etse de mücadelemiz ve isyanımız da büyüyerek devam ediyor. Mor Bülten'in bu sayısında da dünyanın ve Türkiye'nin dört bir köşesinde devam eden bu mücadeleyi sizlere aktarmaya ve mücadelemizi birlikte büyütmeye çalıştık.

Keyifli okumalar!

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Son Aylardaki Gündemimiz

KİH-YÇ olarak son aylardaki gündemimizi ve yaptıklarımızı sizler için derledik.

UNITED4ISTANBULCONVENTION (İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İÇİN BİRLİKTE) ULUSLARARASI KAMPANYASINI BAŞLATTIK

Kampanya kapsamında 11 Mayıs'ta bir bildiri yayınladık, yaptığımız sosyal medya eylemi ile hükümetlerarası kurumlar ve uluslararası insan hakları örgütlerini mücadelemize destek vermeye çağırdık. Türkiye'nin sözleşmeden çekilme tarihi olan 1 Temmuz için ise çevrimiçi bir eylem düzenledik, 63 ülkeden 1.965 katılımcı eylemde destek mesajı yayınladı. Kampanya kapsamındaki çalışmalarımızla ilgili daha detaylı bilgi, bu sayının *Dünyadan* bölümündeki "United4IstanbulConvention: Haklarımızı ve İstanbul Sözleşmesi'ni Savunmak İçin Bir Kampanya" başlıklı yazıda.

İSPANYA EŞİTLİK BAKANI İLE PANEL

İspanya Eşitlik Bakanı Irene Montero'nun daveti üzerine feminist bir gazetecinin moderasyonunda bir panele katıldık, İstanbul Sözleşmesi'nin 10. yılında yükselen hak karşıtı hareketler üzerine konuştuk. YouTube üzerinden canlı yayınlanan panelde İstanbul Sözleşmesi İçin Birlikte kampanyamızdan bahsettik. Panel sırasında Eşitlik Bakanı, üzerinde "İstanbul Sözleşmesi Bizim" yazan maskemizden taktı.

FEMİNİST BULUŞMALAR'IN 6'NCISINI GERÇEKLEŞTİRDİK

Pandemi nedeniyle ara verdiğimiz Feminist Buluşmalar'a dijital olarak devam ediyoruz. Mayıs ayında ilk çevrimiçi buluşmayı Evren Savcı ve Sinan Göknuur ile "Otoriterleşme Karşısında Feminist ve Queer Direniş İmkânları ve Ütopya" başlığı ile gerçekleştirdik. Yüzden fazla kişinin katıldığı buluşmada dünyada yükselen din odaklı otoriter rejimlerin, kadın düşmanlığını, homofobiyi ve transfobiyi devlet politikası olarak kullandığını; dini referanslı ve aile odaklı politikaların toplumsal cinsiyet ve cinsellikle ilgili tutumları ve mücadeleyi nasıl etkilediğini konuştuk. Mücadele imkanlarımıza birlikte baktık.

2020'NİN MOR BÜLTEN SAYILARININ BASILI DERLEMESİNİ YAYINLADIK

Derneğin 2006'dan beri devam eden süreli yayını Mor Bülten'i geçtiğimiz sene dijital ortama taşımış ve kendi web sitesi üzerinden yayınlamaya başlamıştık. Dijital ortamın tanıdığı imkanlarla beraber basılı yayınların ve fiziksel arşivlerin, kütüphanelerin önemine de inanıyoruz. Bu sebeple her senenin Mor Bülten sayılarından bir derlemeyi, izleyen sene basılı olarak da yayınlama kararı almıştık. Mor Bülten'in kendi web sitesinde yayınladığımız ilk üç sayısını (35, 36 ve 37) bir araya getirdiğimiz 2020 senesi derlemesini Mayıs ayında bastık. Siz de Mor Bülten'in yıllık basılı derlemelerini edinmek isterseniz newways@wwhr.org adresinden talebinizi bize iletebilirsiniz.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ÇEVİRİMİÇİ SEMİNERLERİNİ YAYGINLAŞTIRMAYA BAŞLADIK

Belediyeler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içerisinde gerçekleştirmek üzere üç farklı Toplumal Cinsiyet Eşitliği Çevrimiçi Semineri içeriği hazırladık. 30 Mayıs ve 13 Haziran 2021 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz oryantasyonlar ile içerikleri KIHEP eğitimcilerimizle paylaştık.

Oryantasyonların ardından Toplumal Cinsiyet Eşitliği Çevrimiçi Seminerlerini yaygınlaştırmaya başladık. 200 kişiye yakın katılım ile Karşıyaka Kent Konseyi Kadın Meclisi, Karabağlar Kent Konseyi, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği ve Kariyer.net ile Zoom üzerinden dört farklı seminer gerçekleştirdik. Önümüzdeki dönemde de bu seminerleri uygulamaya devam edeceğiz.

MECLİS KADINA YÖNELİK ARAŞTIRMA KOMİSYONU'NDA İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN ÖNEMİNİ VURGULADIK

Mecliste Kadına Yönelik Şiddet Araştırma Komisyonu toplantısına katılarak şiddetin sebeplerinin ve bununla mücadele yollarının İstanbul Sözleşmesi'nde detaylı şekilde ortaya konduğunu ve şiddeti önlemek için sözleşmeyi uygulamak gerektiğini bir kez daha belirttik. Oturumun ardından komisyona katılan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ve Kadın Adayları Destekleme Derneği ile birlikte bir basın açıklaması yaparak "Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadeleyi imkansız hale getiren, kadın ve LGBTİ+'lara yönelik ayrımcılık ve şiddeti besleyen politikaları" dile getirdik. Komisyonla görüşmemizden sonra CHP'nin çağrısıyla kadına yönelik şiddet konusunda gölge bir komisyon kurulması için düzenlenen toplantıya katıldık.

1 Basın açıklamasına buradan ulaşabilirsiniz: <https://kadininsanhaklari.org/kadin-insan-haklari-yeni-cozumler-dernegi-mor-cati-kadin-siginagi-vakfi-ve-kadin-adaylari-destekleme-dernegi-olarak-basini-aciklamamiz/>

Derneğimizin İstanbul Sözleşmesi kampanyası kapsamında Türkiye'nin çeşitli belediyelerinde asılan billboardları

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ HEPİMİZİN KAMPANYASI İLE TÜRKİYE'NİN DÖRT BİR YANINDA SESİMİZİ DUYURDUK

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinin resmileştiği tarih olan 1 Temmuz'a doğru giderken dernek olarak biz de kamuoyunu bilgilendirme ve devleti bu karardan vazgeçirmeye yönelik çalışmalarımızı sürdürdük. "İstanbul Sözleşmesi Hepimizin" adıyla başladığımız kampanyanın ilk ayağında Mayıs ayında hazırladığımız görselleri sosyal medyadan paylaştık.

Haziran ayı boyunca ise çalışmalarımıza yoğun bir şekilde devam ettik. Kadıköy, Gaziemir (İzmir), Kepez

(Çanakkale), Sinop, Dersim, Edremit (Balıkesir), Konyaaltı (Antalya), Güzelbahçe (İzmir), İzmir Büyükşehir, Ovacık (Dersim), Büyükçekmece, Edirne, Sarıyer ve Uzunköprü (Edirne) Belediyeleri hazırladığımız billboardları Haziran ayının son haftası ve Temmuz ayının ilk haftası boyunca şehirlerin dört bir tarafında astı. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi 1 hafta boyunca Modyo TV ekranlarında hazırladığımız spot filmi gösterdi.

27 Haziran günü #istanbulsözleşmesihepimizin etiketi ile sosyal medyada oyuncu, müzisyen, gazeteci vb. yüksek takipçili hesapların katıldığı bir zincir eylemi gerçekleştirdik. Zincire Aslıhan Gürbüz, Melis Alphan, Banu Güven, Selen Uçer, Deniz Çakır, Gülben Ergen, Rahşan Gülşan, Hande Soral, Deniz Türkali, Bejan Matur, Aslı İnadık, Ece Dizdar, Ece Temelkuran, Zuhul Olcay, Zeynep Casalini, İrem Helvacıoğlu, Alayça Öztürk Gidişoğlu, Selen Öztürk, Berfu Öngören, Dilek Türkan, Zuhul Okçu, Sebile Yılmaz, Şirin Payzın, Ayşenil Şamlıoğlu, Senem Gayatri, Mine Tugay, Nurcan Baysal, Güneş Özgeç, Eren Keskin, Ece Temelkuran gibi pek çok isim katıldı. Etiket, sosyal medyada toplamda 2 milyon 300 binden fazla kişiye ulaştı. Hemen ardından sosyal medya zincirinde yaygınlaşan videolardan toplu bir video hazırlayarak dolaşıma soktuk.

1 Temmuz'un ardından ise haklarımızdan, mücadelemizden ve İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmeyeceğimizi vurgulayan videomuzu yayınlamak İstanbul Sözleşmesi Hepimizin kampanyasını sonlandırdık ve yeni kampanyaların hazırlıklarına başladık.

Derneğimizin İstanbul Sözleşmesi kampanyası kapsamında ürettiği görseller

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'Nİ SAVUNMAYA DEVAM ETTİK

Meksika'dan sonra Paris'te gerçekleşen Generation Equality Forum'da AWID, RESURJ, PRA ve IPAS tarafından düzenlenen Küresel Hak Karşıtı Stratejileri Bozmak (Disrupting Global Anti-Rights Strategies) başlıklı çevrimiçi panelde İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişiminin küresel bağlamı üzerine konuşma yaptık. AĞ-DA Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Dayanışma Ağı'nın düzenlediği İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilme Sonrası Ev İçi Şiddetle Mücadele Atölyesi'nde ise açılış konuşmasını gerçekleştirdik.

TÜM YAYINLARIMIZA ARTIK ÇEVİRİMİÇİ OLARAK ULAŞMAK MÜMKÜN

KİH-YÇ olarak kurulduğumuz günden bu yana yayınladığımız tüm kitaplar, kitapçıklar, raporlar ve makaleler artık çevrimiçi olarak sitemizde. Tüm yayınlarımıza <https://kadinininsanhaklari.org/yayinlar/> adresinden ulaşabilirsiniz. Beraber feminist sözümüzü ve yazınımızı daha da büyütmek dileğiyle!

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NİN YÜRÜRLÜKTEKİ 7. YILINDA BİR KEZ DAHA SÖZLEŞMEDEN VAZGEÇMEDİĞİMİZİ DUYURDUK

İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesinin 7. yılında, Türkiye'nin sözleşmeden çekilme kararının ardından kadın ve LGBTİ+'ların haklarına karşı devam eden saldırılara dair bir yazı kaleme aldık. Bu saldırılar karşısında hayatlarımızdan; özgür, ayrımcılıktan uzak ve eşit yaşama arzumuzdan vazgeçmediğimizi bir kez daha vurguladık.

YENİLEDİĞİMİZ İNGİLİZCE WEB SİTEMİZ YAYINDA

Bir süredir üzerinde çalışmakta olduğumuz İngilizce web sitemizi yeni içerik ve tasarımıyla Ağustos ayında yayına aldık. KİH-YÇ olarak 30 yıla yakın süredir yürütmekte olduğumuz çalışmalarımızla ilgili bilgiye ve yayınlarımıza İngilizce olarak erişilebilecek yeni web sitemiz <https://wwhr.org/> adresinde yayında. Bu süreçte emek veren herkese de bir kez daha teşekkürler!

KİHEP ÇALIŞMALARIMIZA DEVAM EDİYORUZ

KİHEP eğiticileri ile dijital becerilerimizi geliştirmek üzere buluştuk, başta Zoom olmak üzere, PowerPoint ve WhatsApp Web gibi araçları kullanmak üzerine eğitimler aldık.

Mart 2020 tarihinde başlayan Covid-19 salgını sebebiyle ara vermek zorunda kaldığımız KİHEP grup çalışmalarımızı ise yeniden başlatıyoruz. Geniş ve havalandırmaya elverişli mekanlarda, küçük gruplarla gerçekleşecek grup çalışmaları için KİHEP eğiticilerimiz hazırlıklarını yapmaya başladı. Grup çalışmalarına katılmak için KİHEP eğiticilerimizle ya da newways@wwhr.org adresinden bizlerle iletişime geçebilirsiniz.

DERNEĞİMİZİN TANITIM FİLMİNİ YAYINLADIK

Derneğimizin kuruluşundan günümüze feminist mücadeleyi ve sözü büyütmek için yaptığı çalışmaları derlediğimiz tanıtım videomuz artık yayında! Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri'nde de yer verdiğimiz ve YouTube kanalımızdan ulaşabileceğiniz bu videoyu sizin de yaygınlaştırmanız dileğiyle.

İstanbul Sözleşmesi'nin Yürürlükteki 7. Yılında Yayınladığımız Metin

1 Ağustos'ta, İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girişinin 7. yıldönümü için KİH-YÇ olarak bir metin yayınladık. Kaleme aldığımız bu metni aşağıda paylaşıyoruz.

Bugün 1 Ağustos. Bundan 7 sene önce, kadına karşı şiddet ve ev içi şiddetle mücadeleye ilişkin en kapsamlı insan hakları sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi, 10 ülkede onaylanmasının ardından yürürlüğe girdi. 7 senedir İstanbul Sözleşmesi, sözleşmeye taraf ülkelerde kadınların ve ev içi şiddete maruz kalan herkesin en büyük hayati güvencesi.

Ancak ne var ki, hazırlanmasında büyük katkılar sunan, İstanbul'da imzaya açılması için çaba harcayan, 2011 yılında sözleşmeyi imzalayan ve meclisinden geçirerek onaylayan ilk ülke olan Türkiye, keyfi ve gayri meşru çekilme kararı neticesinde artık sözleşmenin tarafı değil. Adını imzaya açıldığı İstanbul'dan alan, kadınların ve hane içindeki tüm bireylerin şiddetten uzak, güvenli ve eşit yaşamlarının güvencesi olan sözleşme, bugün yürürlükteki 7. yılını doldururken sözleşmenin mimarlarından olan Türkiye'deki milyonlarca kadın, çocuk ve ev içi şiddet mağduru şiddetten korunmak için verilen bu uluslararası güvenceden bir kişinin keyfi kararıyla yoksun bırakıldı.

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiğini açıklamasından itibaren yaşanan gelişmeler, çekilmenin ardındaki zihniyeti ve ilerleyen günlerde karşılaşılabileceğimiz saldırıların yol haritasını açıkça ortaya koymaya yiyor.

Meclis Araştırma Komisyonu

İstanbul Sözleşmesi'nden hukuksuz bir şekilde çekilme kararının açıklandığı Mart ayında kadına yönelik şiddetin nedenlerini "araştırmak" için bir meclis araştırma komisyonu kuruldu. Kadın ve LGBTİ+ düşmanı söylemlerin sıkça yer bulduğu komisyonda "6284 sayılı Kanun'un değiştirilmesi", "15 yaşında evlenmenin insan hakkı olduğu", "nikahsız birlikte yaşamların sapkın ilişki olduğu", "bir kadın öldürüldüğünde erkeğin de zarar gördüğü", "erkeklerle de sığınma evi açılması" gerektiği, ya da "helal gıda yemenin şiddeti azalttığı" gibi kadına yönelik şiddeti önlemek bir yana daha da artmasına sebep olacak

İstanbul Sözleşmesi 7 yıldır yürürlükte!

Bugün 1 Ağustos. Bundan 7 sene önce, kadına karşı şiddet ve ev içi şiddetle mücadeleye ilişkin en kapsamlı insan hakları sözleşmesi olan İstanbul Sözleşmesi, 10 ülkede onaylanmasının ardından yürürlüğe girdi. 7 senedir İstanbul Sözleşmesi, sözleşmeye taraf ülkelerde kadınların ve ev içi şiddete maruz kalan herkesin en büyük hayati güvencesi.

İstanbul Sözleşmesi bizim!

öneri ve tespitlerin yapıldığına tanık olduk. Açıkça kadın düşmanlığı yapan isimlere paye verilirken, komisyona davet edilen kadın örgütü temsilcilerinin, kadına yönelik şiddetin nedenlerini İstanbul Sözleşmesi'nin ve feministlerin zaten yıllardır ortaya koyduğunu söylemeleri ve sözleşmeden çekilme kararının gerekçesini sormaları üzerine sözleri kesildi ve komisyonu İstanbul Sözleşmesi ile meşgul etmekle suçlandılar. Muhalefet partilerinin üyelikten çekildiği ve kadın örgütlerinin eleştiri ve protestolarını tutanaklara geçirdiği komisyondan çıkacak raporun, tıpkı 2016 senesindeki Boşanma Komisyonu raporu gibi kadın haklarına saldırılarda yeni bir yol haritası olması maalesef şaşırtıcı olmayacaktır.

Şiddet Eylem Planı

Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiği 1 Temmuz günü açıklanan Kadına Yönelik Şiddet Eylem Planı'nda toplumsal cinsiyet eşitliği kavramına hiç yer verilmemiş, şiddetle mücadelede en kapsamlı yol haritası olan İstanbul Sözleşmesi 2014'ten beri Türkiye'de yürürlükte değilmişçesine metinde sözleşmenin ismi dahi geçirilmemiş; ev içi şiddet konusunda Türkiye'nin dahil olduğu uluslararası mekanizmalar tarihçesi, 1995 yılında yazılan Pekin Bildirgesi ile sonlandırılmıştır. CEDAW Komitesi'nin 1992 yılında yayınladığı 19 numaralı tavsiye kararının İstanbul Sözleşmesi temel alınarak 2017 yılında

güncellenen versiyonu 35 numaralı genel tavsiye kararı ise hiç yokmuşçasına sadece 19 numaralı karardan bahsedilmiştir.

Sivil toplum istişare toplantısına davet edilmeyen ancak kendi ısrarlı çabaları neticesinde toplantıya katılabilmiş olan kadın örgütlerinden temsilcilerin sözleşmeye defalarca vurgu yapmış olmasına rağmen İstanbul Sözleşmesi toplantısının sonuç raporuna da bilinçli olarak eklenmemiştir. Bununla birlikte 2016 Boşanma Komisyonu Raporu önerileri arasında olan “erkekler sığınma evi açılması” önerisi bu planda yer bulmuş, Diyanet’e çok önemli roller verilerek sığınaklarda kalan kadınlara manevi ve dini değerler konusunda “rehberlik” etmesi planlanmıştır. 6284 sayılı Kanun ve uygulamasının gözden geçirilmesi de plandaki hedefler arasında yer alıyor.

LGBTİ+’lara Yönelik Artan Şiddet

İstanbul Sözleşmesi’nden LGBTİ+’lara yönelik nefret söylemi ile çekilen iktidar, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık ve şiddeti kaygı verici şekilde tırmandırıyor. Yasaklar ve şiddetin gölgesinde geçen 2021 Onur Haftası etkinlikleri kapsamında Heybeliada’da yapılması planlanan piknik, herhangi bir yasaklama kararı olmamasına karşın polislerin mekan işletmecilerine yönelik tehdit ve korkutmaları yoluyla engellendi. Polis, Maçka Parkı’nda piknik yapan LGBTİ+’lara hukuksuz bir şekilde müdahale ederek birçok LGBTİ+’ya şiddet uyguladı, bir kişiyi gözaltına aldı. 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü’nü Maltepe Miting Alanı’nda gerçekleştirmek için Onur Haftası Komitesi tarafından İstanbul Valiliği’ne yapılan başvuru reddedildi. Taksim’de gerçekleştirilmek istenen yürüyüşe ise sert şekilde müdahale edildi; aralarında gazetecilerin de olduğu en az 25 kişi şiddete uğradı ve gözaltına alındı.

Cinsel Saldırı Ve İstismarda Tutuklamaya Somut Delil Şartı

7 Temmuz’da Meclis’ten geçen 4. Yargı Paketi ile cinsel saldırı ve cinsel istismar suçları da dahil olmak üzere katalog suçlarda tutuklama için somut delil aranması koşulu getirildi. Böylece özellikle kadınlara ve LGBTİ+’lara yönelik cinsel saldırı suçlarında halihazırda zaten sıvazlanarak serbest bırakılan ve evine gönderilen failerin tutuklu yargılanması daha da zorlaştırıldı. Cinsel suçların genellikle herhangi bir kayıt ya da tanık gibi bir delil olmaksızın gerçekleşmesine, cinsel saldırının ardından adli mercilere başvurmanın genellikle zaman almasına ve cinsel suçların yargılmasında en büyük problemin cezasızlık kültürü olduğu gerçeğini her fırsatta dile getirmemize rağmen

atılan bu adım; uygulamada cinsel saldırı ve cinsel istismar failerinin tutuksuz yargılanmalarının önünü açarak failerin cinsel şiddet uyguladıkları kadın ve çocuklarla aynı haneye ya da ortama gönderilmesi ve şiddete maruz kalanların tehdit altında yaşaması riskini taşıyor.

6284 Sayılı Kanun’a Saldırıları

İstanbul Sözleşmesi’nden “iç hukukun yeterli olduğu” argümanı ile çekilmiş olunmasına rağmen sözleşmeden sonra şimdi de 6284 sayılı Kanun’un da değiştirilmesi gerektiğine dair eşitlik ve insan hakları karşıtı, kadın düşmanı cephelerden sesler daha gür yükselmeye başladı. Öyle ki iktidar içinden de destek gören bu gruplar İstanbul Sözleşmesi’nden çekilme kararından sonra daha da cesaretlenerek Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Yönelik Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (CEDAW) ve Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzorete) dahil, kadın ve çocuk haklarını güvence altına alan uluslararası tüm sözleşmelerin ve yasal mevzuatın tahrip edilmesine yönelik saldırılarını daha da görünür bir şekilde artırdı.

İstanbul Sözleşmesi’nin yürürlüğe girmesinin yedinci senesinde taraf devletlerde kadına yönelik şiddetle mücadelede sözleşmenin getirdiği toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı önleme ve koruma perspektifinin geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaya ve sözleşme milyonlarca kadın, çocuk ve LGBTİ+’yı şiddetten uzak güven içinde yaşatmaya devam ederken, bizler Türkiye’de, haklarımızı bize rağmen tartışmaya açanlara karşı haklarımızı savunuyoruz.

Kadınların, çocukların, ev içi şiddete maruz kalanların ve LGBTİ+’ların, şiddetten uzak, güven içinde ve özgürce yaşamalarının önüne geçmek isteyen toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları ve demokrasi karşıtı zihniyete bir kez daha sesleniyoruz. Hayatlarımızdan; özgür, ayrımcılıktan uzak ve eşit yaşama arzumuzdan vazgeçmeyeceğiz. İstanbul Sözleşmesi’nin bize rağmen elimizden alınmaya çalışılmasını kabul etmeyeceğiz. Kadınların, çocukların ve ev içi şiddete maruz kalan milyonlarca insanın şiddetten uzak güven içinde yaşama hakkının güvencesi olan 6284 sayılı Kanun’u tartışmaya asla açtırmayacağız.

Çünkü üzerinde söz sahibi olduklarını düşündükleri bedenlerimiz bizim, arzularımız bizim, düşlerimiz bizim, hayatlarımız bizim.

İstanbul Sözleşmesi bizim.

#BizimİçinBitmedi.

İstanbul Sözleşmesi Mitingi / 29 Haziran 2021/ Kaynak: sendika.org

1 Temmuz'a Giderken: İstanbul Sözleşmesi'nden Vazgeçmiyoruz!

İrem Gerkuş

2020 yazı boyunca mücadele ettiğimiz ve geri adım atılabildiğimiz İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı, 20 Mart 2021 günü saat 02:30'da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle bir gecede resmen duyuruldu. O sabah birçok kadın örgütü/platformu açıklama yaparak itirazlarını dile getirdi ve kadınlar, LGBTİ+'lar Türkiye'nin çeşitli illerinde sokağa çıkarak bu kararı protesto etti.¹ Uluslararası ve ulusal birçok kurum bu karara tepki gösterdi. Barolar, siyasi partiler, insan hakları ve kadın hakları alanında çalışan kurumlar Danıştay'a bu kararın hukuksuz olduğu ve durdurulması gerektiği yönünde dava açtı. Karardan bir gün sonra Avrupa Konseyi'ne geri çekilme kararının bildirilmesi üzerine 1 Temmuz'da Türkiye'nin sözleşmeden çıkacağı kesinleşti. Yasal düzlemde verilen mücadele bir yandan devam ederken kararın açıklandığı ilk günden 1 Temmuz gününe kadar Türkiye'nin birçok ilinde düzenli sokak eylemleri sürdü, nöbetler kuruldu, evlerden tencere tava eylemleri düzenlendi, basın açıklamaları yapıldı, pankart asma eylemleri oldu. Bütün süreç sosyal medyanın aktif kullanımıyla desteklendi.²

İstanbul Sözleşmesi'nin 10. yıl dönümü olan 11 Mayıs'ta İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula kampanya grubu

İstanbul şehrinin surlarına "İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz", "İstanbul Sözleşmesi 10 yaşında" sözlerini yansıttı. EŞİK platformunun çağrısıyla Türkiye genelinde kadın ve LGBTİ+ örgütleri #İstanbulSözleşmesi10Yaşında etiketiyle sosyal medya eylemi yaparak etiketi tüm gün Twitter gündeminde tuttu. 1 Temmuz'a kadar birçok il ve ilçede nöbetler, bildiri dağıtımları, şehrin görünür yerlerine pankart asma eylemleri devam etti ve hepsi de kadınların ve LGBTİ+'ların İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmediğini, sözleşmenin getirdiği tüm yükümlülüklerin uygulanması gerektiğini ve bu hukuksuz fesih kararından 1 Temmuz'dan önce dönülmesi gerektiğini vurguladı.

21 Nisan tarihinde Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanlığı'nın yeniden bir yapısal değişikliğe gidilerek Çalışma Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak ikiye ayrılması üzerine Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na KADEM yönetim kurulu üyesi Derya Yanık getirilmişti. Derya Yanık, 9 Mart'ta mecliste alınan kararla kurulan Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Tüm Yönleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu'nda ev içi şiddete dair bir sunum yaptı. Yaptığı sunumda pandemi döneminde şiddetteki artışın "tolere

İstanbul Sözleşmesi'nin yıl dönümünde "İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula" kampanya grubunun İstanbul surlarına yansıttığı görseller

İstanbul Sözleşmesi eylemi / 1 Temmuz 2021 / Taksim Tünel Meydanı

İstanbul Sözleşmesi eylemi / Beşiktaş / Kaynak: Meydan Gazetesi

edilebilir" olduğu söylemesi büyük tepkiye sebep oldu. Sosyal medyada #tolereetmiyoruz etiketiyle birçok kurumsal ve kişisel hesap tweet attı. Türkiye'nin pek çok il ve ilçesinde kadın ve LGBTİ+'lar "Tolere etmiyoruz!" demek için eylemler yaptı. İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula kampanya grubu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı önünde "Tolere etmiyoruz, 1 Temmuz'da Taksim/Tünel'deyiz!" yazılı pankartla nöbet tuttu.³

12 Haziran günü yine İstanbul Sözleşmesi'ni Uygula kampanya grubunun örgütlediği Kadıköy'den başlayan bir bisiklet eylemi yapıldı. Yoğurtçu Parkı'nda başlayıp Caddebostan'a kadar bisiklet sürülen eylemde yol boyunca İstanbul Sözleşmesi'nin kadın ve LGBTİ+'lar için önemi anlatıldı, müzik ve sloganlarla bildiri dağıtıldı. On gün sonra Barbaros Caddesi'nin trafiğini kesen kampanya grubu sözleşmeden çekilme kararının geri alınmaması halinde kadın ve LGBTİ+'ları 1 Temmuz'da Tünel'e çağırdı. 19 Haziran'da ise EŞİK'in çağrısıyla "İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz!" diyen kadın ve LGBTİ+'lar Maltepe miting alanında buluştu.

Sokak ve sosyal medyadaki eylemler bir yandan devam ederken meclisteki Kadına Yönelik Şiddeti Araştırma Komisyonu'na Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği, Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı ve Kadın Adayları Destekleme Derneği çağırıldı. Üç derneğin 23 Haziran'da gerçekleştirdiği ortak açıklamada şiddetin nedenlerinin ve çözüm yollarının İstanbul Sözleşmesi'nde ortaya konulduğu, sözleşmenin sahiplenilerek uygulanması gerektiği belirtildi. Komisyon sonrası üç derneğin yaptıkları ortak açıklama ise "Bugün komisyonda tartışılan konuları gördüğümüzde, sözleşmeden çekilmesine karşı bir tutum koyulmamış olması, sözleşmeden bahsedilmesine dahi katlanılmaması ve eleştirilerimizin tahammülsüzlük ile karşılanmasından dolayı 6284 sayılı Kanun başta olmak üzere haklarımızın elimizden alınmasına yönelik riskin her zamankinden daha büyük olduğu endişesini taşıyarak komisyondan ayrıldık." idi. Komisyonun tüm toplantıları süresince, komisyonun İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi meşrulaştırmak ve kadınların kazanılmış

haklarından geriye gidişe neden olacak önerilerde bulunmak dışında bir işlevi olmadığını belirten CHP ve HDP milletvekilleri arka arkaya komisyondan çekildi. 29 Haziran günü ise Danıştay, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararına ilişkin yürütmenin durdurulması talebini reddetti. Bu ret kararı gerek komisyona katılan derneklerin açıklamasını, gerek komisyondan ayrılan milletvekillerinin söylediklerini ve tabii ki devletin toplumsal cinsiyet temelli şiddetle etkin bir mücadele yürütme çabasında olmadığını bir kez daha kanıtlar nitelikteydi.

1 Temmuz günü sözleşmeden çekilme kararının geri alınmaması üzerine Türkiye'nin birçok il ve ilçesinde kadın ve LGBTİ+'lar "İstanbul Sözleşmesi bizim, biz bitti demeden bitmez!" diyerek sokakları ve meydanları doldurdu.

Bu sürecin başından 1 Temmuz gününe kadar feminist hareketin ve kadın hareketinin sözünü kurduğu yerin her zaman İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmemek ve ne olursa olsun onun uygulanması için mücadele etmek olması bence bütün kadın ve LGBTİ+'lar için güçlendiriciydi. Hepimiz biliyoruz, İstanbul Sözleşmesi ve daha birçok kazanımımız da hiçbir zaman bize kolaylıkla verilmedi. Her zaman örgütlü bir mücadele ve dayanışmanın sonucunda kadınlar bu hakları elde etti. O yüzden "biz bitti demeden bitmez" sözü bana hayatlarımıza, haklarımıza, özgürlüğümüze, bedenimize, mücadelemize, dayanışmamıza nasıl sahip çıktığımızı hatırlatıyor. Bizden önceki kadınlarla başlayan bu mücadele bizimle ve bizden sonrakilerle devam edecek bir mücadele. Her ne olursa olsun bundan vazgeçmemeye olan inancımızla ve bunun bize verdiği güçle devam edeceğiz.

1 "İstanbul Sözleşmesi bizim! İl il eylem yerleri", *Çatlak Zemin*, 20 Mart 2021.

2 Bir önceki Mor Bülten'de Selin Top'un "İstanbul Sözleşmesi Bizim! Haklarımızdan da Hayatlarımızdan da Vazgeçmiyoruz!" başlıklı yazısı Nisan sonuna kadar yapılan eylemleri daha detaylı bir şekilde ele alıyor. Ben de onun bıraktığı yerden 1 Temmuz'a kadar mayıs ve haziran aylarında neler olduğunu aktarmaya çalışacağım.

3 "Kadınlar, İstanbul Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü önünde: 'Tolere etmiyoruz, 1 Temmuz'da Taksim/Tünel'deyiz'", *sendika.org*, 9 Haziran 2021.

Erkek Şiddetine Karşı Öfkemiz, İsyanımız ve Mücadelemizle Buradayız!

Türkiye İstanbul Sözleşmesi'nden 1 Temmuz itibariyle resmi olarak çekildi. Kadına yönelik şiddetle mücadelede halihazırda yeterli ve etkin bir mücadele yürütmeyen devlet, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilerek kadına yönelik erkek şiddeti ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyeceğini açıkça beyan etmiş oldu. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi sürecinden önce "Sözleşmeden çekilsek de şiddetle mücadele etmeye devam edeceğiz." demelerine rağmen sözleşmeden çekildikten sonra yaptıkları ilk şey cinsel suçlarla ilgili tutuklamalarda somut delil şartı getirerek istismar, taciz, tecavüz faili erkeklerin tutuklanmadan yargılanmalarını garanti altına almak oldu. Somut delil bulmanın neredeyse imkansız olduğu, cezasızlığın çok yüksek oranda olduğu bu tip davalarda, artık pek çok kadın -zaten şikayetçi olma oranı oldukça düşük iken- failin tutuksuz yargılanacağını bildiği için, şikayetçi olursa failin kendisine tekrar şiddet uygulama ihtimali yüzünden şikayetçi olmamayı tercih edecek.

Bu yasa tasarısı Meclis'ten geçeli henüz bir ay bile olmamışken, Eda Nur Kaplan'ın yaşadıkları¹ bize ne yazık ki bir kez daha söylediklerimizde ne kadar haklı

İstanbul Sözleşmesi eylemi / Kadıköy / Kaynak: Ekmek ve Gül

İstanbul Sözleşmesi eylemi / Kadıköy / Kaynak: sendika.org

olduğumuzu gösterdi. Şikayetçi olduğu 2 fail delil yetersizliği ile serbest bırakılan Eda intihar etmeseydi, olay ülke gündeminde yankı bulmasaydı, failler muhtemelen ellerini kollarını sallayarak aramızda gezmeye devam edeceklerdi.

Eğer polis hafta sonu telefon sinyaline bakamayız deyip Pazartesi gününe bırakmasaydı 5 gün boyunca kayıp olan Azra² bugün aramızda olabilirdi. Eğer Ümit Can Uygun, Aleyna Çakır³ cinayetiyle ilgili tutuklansaydı Esra Hankulu⁴ bugün hayatta olacaktı. Eğer devlet gerekli tedbirleri alsaydı, erkek şiddeti ile mücadeleye öncelikleri arasında yer verseydi, İstanbul Sözleşmesi uygulansaydı, şiddet uygulayan, öldüren erkekler cesaretlendirilmek yerine ceza alsaydı pek çok cinayet önlenebilirdi.

Devletin İstanbul Sözleşmesi'nin tüm maddelerini nasıl etkin bir şekilde uygulayabilirim diye düşünmesi gerektiği yerde bir gece yarısı feshine karar vermesinin ardından duyduğumuz kadın cinayetleri haberleri artık bizi her zamankinden daha çok öfkelenendiriyor. Hayatlarımızdan, haklarımızdan vazgeçmiyor oluşumuzu, gündelik hayatın koşturmacası içinde çoğu zaman farkına bile varmadan yürüttüğümüz direnişi, gücümüzü, bir arada olmayı, dayanışmayı feminist olsun olmasın feminist mücadeleyi yüzyıllardır sürdüren kadınlara borçluyuz. Öfkemiz, isyanımız ve mücadelemizle buradayız, vazgeçmiyoruz. Birbirimiz için yapacağımız daha çok şey var!

- 1 "Eda Nur'a 'cinsel saldırıdan' gözetlince alınan Yusuf G. serbest", *Bianet*, 10 Ağustos 2021.
- 2 "Üniversite öğrencisi Azra Haytaoğlu, cinsel saldırının ardından öldürülmüş", *Evrensel*, 2 Ağustos 2021.
- 3 "Ümitcan Uygun: Aleyna Çakır'ın ölümünün baş şüpheli Uygun tahliye edildi", *BBC News Türkçe*, 17 Temmuz 2021.
- 4 "Esra Hankulu'nun tırnaklarında Ümitcan U.'nun DNA'sı bulundu", *Bianet*, 8 Ağustos 2021.

Biz Döndük, Bu Devran da Dönecek!

Zarife Akbulut

Onur Yürüyüşü / Kaynak: Meltem Akyol (Evrensel)

52. yılını geride bıraktığımız Onur Haftası her yılın Haziran ayının son haftalarına denk gelecek günlerde dünya genelinde kutlanıyor. 26 Haziran 1969'da New York'ta Stonewall Inn adındaki barda polis baskısına ve şiddetine karşı siyah ve Latin seks işçisi trans kadınların başlattığı ardından tüm LGBTİ+ topluluğuna yayılan direnişi onurlandırmak için her yıl bu tarihler seçiliyor. Bu tarih aynı zamanda LGBTİ+'ların haklarına ve onurlarına sahip çıkan bir hareket olmanın da tarihi. Türkiye'de de Onur Haftası, 1993 yılından beri Haziran ayının son haftasında gerçekleştiriliyor.

Bu yıl da Haziran ve Temmuz ayları içerisinde İzmir, Antalya, İstanbul, Aydın, Ankara, Eskişehir ve Mersin'de Onur Ayı kapsamında etkinlikler yapıldı. Birçok ilde yapılmak istenen etkinlikler ve Onur Yürüyüşleri valilik, kaymakamlık makamlarınca verilen yasak kararları ile engellendi. Bu eylem ve etkinlikler esnasında birçok LGBTİ+ polis şiddetine maruz kalarak gözaltına alındı.

Son yıllarda Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerine rağmen LGBTİ+'ların anayasal haklarına yönelik yaptırımları, devlet tarafından LGBTİ+ varoluşların ve hak taleplerinin görünmez kılındığını bir kez daha ortaya çıkardı. Onur Ayı boyunca basında ve çeşitli sosyal medya kanallarında dolaşıma sokulan nefret söylemlerine karşı cezasızlık politikasının sürdürülmesi ve hatta bu söylemlerin doğrudan kamu bürokratları tarafından üretilip yaygınlaştırılması, gökkuşağı bayraklarının ve çeşitli sembollerin yasaklanması, ifade ve örgütlenme özgürlüğünün engellenmesi LGBTİ+'lara yönelik hak ihlalleri silsilesi olarak yaşandı.

Yıl boyunca yaşanan bu adı konamamış gökkuşağı yasağının, şiddetle cisimleşmiş polis ablukasının, devlet

görevlilerinin ağızındaki nefret söyleminin gelip dayandığı yer, sokakta yaratıcı ve dirençli kimliği ile var olan bir hareketin sözleri ile aşılacak: *Alanlarımızın daraltılmasına dağılarak, her yerde var olarak direnmemizin ardından, bu kez hep beraber sokaklara dönüyor, sokakları dolduruyoruz. Haykırıyor, zırlıyoruz... Geçtiğimiz yıl hem LGBTİ+'lar hem de tüm toplum için baskıyla, şiddetle, zorbalıkla geçti. Ancak hiçbirimiz haklarımızdan, varoluşlarımızdan ve özgürlüğümüzden vazgeçmiyoruz.*

İZMİR

"Sokaklarımıza ve güvenli alanlarımıza saldıran, gökkuşağımızı ve onurumuzu sansürleyen, İstanbul Sözleşmesi'ni fesheden ve okul kulüplerimizi kapatan iktidara karşı; bizim olanı savunmaya, özgürlüğü kazanmak için mücadele etmeye çağırıyoruz" diyerek yola çıkan 9. İzmir LGBTİ+ Onur Haftası 14-20 Haziran arasında çevrimiçi ve yüz yüze yaptığı 13 etkinlikle Onur Haftası'nı kutladı.

İzmir Onur Yürüyüşü

Hafta kapsamında İzmir LGBTİ+ Onur Yürüyüşü için 19 Haziran günü Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nde bir araya gelindi. Yürüyüş öncesinde polis, toplanma yeri olan ÖSYM binası ve çevresini abluka altına aldı. Yüzlerce LGBTİ+ yürüyüş için bir araya geldiğinde ise polis caddenin her iki tarafını kapatarak geçişlere engel oldu. Polisin caddeyi kapatmasının ardından dağılmayan LGBTİ+'lar basın açıklamasını okuyarak "Bizler, bugün buraya sadece vardık, varız, var olacağız demeye değil; her yürüyüşümüzün Onur Yürüyüşü olduğunu söylemeye ve bundan sonra da hiçbir LGBTİ+'nın yalnız yürümeyeceğini söylemeye; ırkçı, erkek egemen, heteronormatif, türcü iktidara karşı her zaman yan yana ve omuz omuza olduğumuzu söylemeye geldik" dedi. Basın açıklamasının ardından LGBTİ+'lar küçük gruplar halinde İzmir sokaklarına "dağıldı".

ANTALYA

2019 yılında Antalya Valiliği'nin yasak kararıyla tüm etkinlikleri engellenen Antalya LGBTİ+ Onur Haftası, bu yıl 21-27 Haziran tarihleri arasında gerçekleşti. "Görüş" temalı 5. Antalya Onur Haftası kapsamında film gösterimi, öykü atölyesi ve vegan piknik gibi fiziksel etkinliklerde bir araya gelirken basın açıklaması sosyal medya hesabından yayımlandı. Basın açıklamasında, pandemi döneminde hakları gasp edilen LGBTİ+'ların ortak mücadelesinden bahsederken, "İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmeyeceğiz" dedi.

İSTANBUL

Türkiye'de ilk Onur Yürüyüşü 2003 yılında İstiklal Caddesi'nde yapılmıştı. 2003'ten sonra her sene çok daha yoğun bir kalabalık ve coşkuyla gerçekleşen yürüyüş 2013 ve 2014'te on binlerce kişinin bir araya geldiği devasa bir etkinliğe dönüştü. 2015 yılından itibaren ise İstanbul Valiliği ayrımcı ve hukuka aykırı gerekçelerle İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü yasakladı. Son yedi senedir valiliğin bu ayrımcı yasağına karşı LGBTİ+'lar sokaklarda olmaya devam etti.

Her sene yapılan açık çağrıyla birlikte bağımsız bir gönüllü grupça hazırlanan, 29. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası, "Hareketin ilk adımlarını attığı, bazen kaldırımında oturup soluklandığı ancak her zaman izini bıraktığı noktayı bu sene tamamına taşıyoruz: Sokak" diyerek bu senenin temasının "Sokak" olduğunu duyurdu. 20-27 Haziran tarihleri arasında birbirinden farklı konu başlıklarında 50'den fazla panel, form, atölye gibi çevrimiçi ve fiziksel etkinlik düzenlendi.

Heybeli'de tehdit, Maçka'da saldırı

Bu etkinliklerden birisi de 22 Haziran Heybeliada'daki vegan piknik, yoga ve kuir berber atölyesiydi. Ancak Adalar Emniyet Müdürlüğü, piknik yapılacak mekanın işletmecisini tehdit ederek etkinliklerin gerçekleştirilmesini engelledi. Onur Haftası Komitesi'ne yasaklama kararı olup olmadığına dair bilgi vermeyen emniyet yetkilileri komitedekilerin ve avukatın telefonlarını cevapsız bıraktı.

Yaşananların ardından #PiknikYasaklanamaz diyen 29. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi Heybeliada'da yapmayı planladıkları vegan pikniği ve diğer etkinlikleri Maçka'ya taşıdı.

Şişli Kaymakamı, "Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi" bahanesiyle Onur Haftası kapsamında düzenlenebilecek tüm etkinlikleri 30 gün boyunca yasakladı. Karar, açıkça duyurulmadı ancak Onur Haftası Komitesi'ne polis tarafından yazılı olarak tebliğ edildi. Tebliğ edilen belgede karar sayısı yazmazken

İstanbul'da Maçka Parkı'nda Onur Yürüyüşü kapsamında yapılması yasaklanan piknik

kaymakamlığın "bila" sayılı kararı denildi.

Etkinlik saatinde kapıları polisler tarafından tutulmaya başlanan ve ziyaretçilerinin çantalarında gökkuşaklı eşya aranan Maçka Parkı'nda LGBTİ+'lar bir araya geldi. Alanda piknik yapmak için buluşan LGBTİ+'lar defalarca çeşitli bahanelerle polis tarafından taciz edildi.

Gökkuşağı bayrağını bahane edemeyen polis bu sefer sosyal mesafe tedbirlerini sadece Onur Haftası pikniği katılımcıları için uygulayarak "daha geniş alana yayılın" diyerek rahatsızlık yarattı. Bununla yetinmeyip 19:00'da bitirilmesi planlanan pikniğin 18:00'de bitirilmesini, yoksa topluluğun dağıtılacağını söyledi.

Daha sonra sosyal mesafe tedbirlerine uygun bir şekilde yerleşilen piknik alanına polis girerek LGBTİ+'ların tüm alanı boşaltmasını istedi. Piknik katılımcılarının, park tamamen boşaltılmadığı sürece çıkmayacaklarını söylemesi üzerine kitleye polis saldırdı. Saldırıda çok sayıda kişi darp edilirken bir avukat gözaltına alınmak istendi. Polis saldırısında Boğaziçi Üniversitesi LGBTİ+ Çalışmaları Kulübü'nden bir aktivistin kolu kırıldı, dövülerek darp edilen başka bir aktivist gözaltına alındı. Gözaltına alınan aktivist gece ifadesi alındıktan sonra serbest bırakıldı.

Yasaktan yasağa 29. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası

23 Haziran günü ise Onur Haftası Komitesi'nin 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'nü 26 Haziran Cumartesi günü Maltepe Miting Alanı'nda gerçekleştirmek üzere yaptığı başvuruyu İstanbul Valiliği bu yıl da aynı gerekçelerle reddetti. Bir hafta önce aynı alanda "İstanbul Sözleşmesi'nden Vazgeçmiyoruz" mitingi yapılırken bir hafta sonra valilik, LGBTİ+'ların hak ve özgürlük mücadelelerini, varoluşlarını kutlayarak bir araya geldiği Onur Yürüyüşü'nü "il sınırlarımız içerisinde provokatif eylem ve olayların meydana gelebileceği, açık yer toplantısına katılacaklar da dahil olmak üzere halkın huzur ve güvenliğinin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, genel sağlığın ve genel ahlakın, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması, olası şiddet ve terör olaylarının önlenmesi, provokatif eylem ve olayların yaşanmaması için" diyerek yasakladı.

1 Onur Haftası 29 senedir düzenlenirken Onur Yürüyüşü 19 senedir gerçekleşiyor.

“Orantısız” şiddet, onlarca gözaltı, yine de engellenemeyen yürüyüş: 19. İstanbul Onur Yürüyüşü

Maltepe miting yasağı, Heybeliada piknik yasağı, Maçka Parkı polis saldırısı, gözaltı derken 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne de Beyoğlu Kaymakamlığı'nca yasak getirildi. Taksim'de yapılacak yürüyüşün bu kez gerekçesi “devletin bölünmez bütünlüğü, genel ahlak ve COVID-19 tedbirleri...” oldu. 29. İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi ise “Haklarımızdan ve onurumuzu kutlamaktan vazgeçmiyoruz. Barışçıl Onur Yürüyüşümüz ve anayasal haklarımızı kullanmak için 17.00'de Taksim'deyiz” dedi.

26 Haziran günü 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü öncesi polis Taksim'de tüm ara sokakları kapatarak İstiklal Caddesi ve Taksim Meydanı'nı abluka altına aldı.

Daha yürüyüşün başlamasına iki saat varken yasak kararını bahane eden polis, Mis Sokak'ta bekleyen LGBTİ+'lara kalkan ve plastik mermilerle saldırdı. Çok sayıda kişiyi sokak ortasında darp etti.

LGBTİ+ Onur Haftası Komitesi ve avukatlar, polisle görüşmek istedi. Ancak polis görüşmeyi reddetti. Yirmiden fazla kişinin gözaltına alındığı saldırıda, sokak ortasında LGBTİ+'lara işkence görüntüleri medyaya yansıdı. Mis Sokak'a çıkan bütün yolları kapatan polis kafe ve restoranlarda oturanları darp ederek mekanları zorla kapattırdı.

Polis, LGBTİ+'ların darp edilmesini kayıt altına alan gazetecilere de saldırdı. AFP'den bir gazeteciyi yere yatırıp boynuna diziyile bastırarak nefes almasını engellerken gelen tepkilerin üzerine gözaltına aldı.

Polis saldırısının ardından LGBTİ+'lar Mis Sokak'tan Tarlabası Bulvarı'na, oradan da “Aşk aşk hürriyet, uzak olsun nefret!” sloganlarıyla TRT binası önüne kadar yürüdü. Odakule'de basın açıklaması okunurken polis tekrar saldırdı. Bunun üzerine aktivistler açıklamayı yürüyerek okudu.

Daha sonra Şişhane'ye kadar yürüyen LGBTİ+'lar polisle adeta köşe kapmaca oynayarak Tünel Meydanı'nda bir basın açıklaması yaptı. LGBTİ+'lar ekolojik yıkıma karşı mücadele edeceklerini, Deniz Poyraz için adalet istediklerini, İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmeyeceklerini de söyledi.

Polisin Tünel'deki açıklamaya da saldırmasının ardından kitle bu kez Galata Kulesi civarından geçerek Cihangir'e doğru uzun süre sloganlarla yürüdü.

LGBTİ+ Onur Yürüyüşü bütün polis baskısını aşarak Cihangir'e ulaştı. Binlerce kişi “Susma haykır non-binary'ler vardır”, “Susma haykır translar vardır”, “Susmuyoruz, korkmuyoruz, itaat etmiyoruz”

sloganlarıyla Cihangir'deki basın açıklamasına eşlik etti. Polis, kitle dağılırken plastik mermi ve biber gazıyla saldırdı. Saldırının ardından biri avukat olmak üzere 13 kişi gözaltına alındı. Polis üç kez LGBTİ+'lara saldırdı, LGBTİ+'lar üç kez tekrar toplanarak sloganlarla polisi protesto etti.

Eylemlerin ardından LGBTİ+'lar eğlenmek için Cezayir Sokak'ta bir araya geldi. Binlerce kişi slogan ve danslarla LGBTİ+ direnişini kutladı. Polis, Cezayir Sokak'ta da LGBTİ+'lara saldırdı. LGBTİ+'lar polis saldırısına, “Polis defol sokaklar bizindir” sloganları attı. Gaz bombalı saldırıdan çok sayıda kişi etkilendi. Polis, avukatlara da saldırdı. Saldırıda yaralananlar oldu.

Gün boyunca devam eden polis saldırısına civardaki esnaf ve evlerinde oturanlar da tepki gösterdi. Akşam 21.00'de Kazancı Yokuşu'nda tencere tavalı protesto başladı.

Gün boyunca eylemlerde farklı noktalarda 46 kişi gözaltına alındı. Polis, LGBTİ+'ları gözaltına alırken darp etti, işkence uyguladı. Gözaltına alınanlar saatler sonra emniyetteki ifadeleri ve sağlık kontrollerinin ardından serbest bırakıldı.

Onur Yürüyüşü'ndeki polis şiddetine karşı #Pride2021 etiketi Türkiye TT listesinde uzun bir süre 1. sırada yer aldı. Gün boyunca #Pride2021 etiketiyle Türkiye konumundan yüz binden fazla tweet atıldı.

ANKARA

Ankara Valiliği, Kasım 2017'de aldığı kararla LGBTİ etkinliklerinin “kamu güvenliği açısından tehlike yaratabileceği” ve “birtakım toplumsal duyarlılıklar nedeniyle de bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği” gerekçesiyle süresiz olarak yasaklanmasına karar vermişti.

26 Ağustos günü 19. İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşü'ne polisin saldırmasının ardından aynı gün, Ankara'da LGBTİ+ aktivistleri kentin heykellerini rengârenk balonlarla süsleyerek yürüyüşü selamladı.

Yasaklarla geçen yılların ardından Ankara Onur Yürüyüşü Komitesi bu yıl sosyal medya üzerinden 29 Haziran günü Seğmenler Parkı'na çağrı yaptı. Yürüyüş öncesi polis, Seğmenler Parkı'nın tamamını abluka altına aldı. Kuşulu Park'ın biraz aşağısında, Tunalı Hilmi Caddesi'nde buluşan LGBTİ+'lar cadde boyunca yürüyüşe geçti. Polisin tüm engellemelerine rağmen LGBTİ+'lar yolu trafiğe kapatarak sloganlarla yürüdü. Daha sonrasında kitenin önünü kesen polis, LGBTİ+'lara sert şekilde saldırırken gazetecilerin de görüntü almasını engellemeye çalıştı. Çevreden saldırıya tepki gösterenlerin de darp edildiği eylemde 20 kişi işkence ile gözaltına alındı.

Onur Yürüyüşü / Ankara

Polis saldırısının ardından LGBTİ+'lar Kuşulu Park'ta yeniden toplanıp aynı istikamette yürüyüşe başladı. Yürüyüş esnasında basın metnini okuyan aktivistlerin önü, bir kez daha polis tarafından kesildi. Polisin engellemeleri sonrası LGBTİ+'lar Tunus Caddesi'ne saptı. Ardından Bestekar Sokak'ta yeniden yola çıkan aktivistler basın metnini bir kere de burada okudu.

Kuşulu Park'ta gerçekleşen Onur Yürüyüşü'nde polisin şiddetine maruz kalarak gözaltına alınan LGBTİ+ aktivistinin daha sonra KYK geri ödemeli bursu kesildi.

ESKİŞEHİR

Pride Eskişehir tarafından Onur Haftası kapsamında 23-30 Haziran tarihleri arasında vegan piknik, film gösterimi, video aktivizm gibi çevrimiçi ve yüz yüze yedi etkinlik gerçekleştirildi. Pride Eskişehir sosyal medya hesaplarından Eskişehir'de düzenlenecek ilk Onur Yürüyüşü için LGBTİ+'ları 30 Haziran 18.30'da Porsuk Bulvarı'na çağırdı. Yürüyüş başlamadan yaklaşık iki saat önce çok sayıda polis, yürüyüşün yapılacağı alana geldi.

Polis, ilk olarak KHK ile ihraç edilen akademisyenlerin kurduğu Eskişehir Okulu-Uçurtma Kafe'de oturanlar ve yoldan geçenler arasından "makul şüphe" gerekçesi ile "gözüne kestirdiği" çok sayıda kişiye kimlik kontrolü yaptı. "Şüpheli gördüğü" gökkuşağı sembolü taşıyan ve aralarında on sekiz yaşından küçüklerin de olduğu beş kişi ise eyleme katılma ihtimalleri gerekçe gösterilerek gözaltına alındı.

Uçurtma Kafe önündeki gözaltıların ardından Adalar Migros önünde toplanan LGBTİ+'ların etrafını ilk olarak

kimlik kontrolü bahanesiyle saran polis burada da gözaltı yapınca LGBTİ+'lar tekrar Adalar'da toplanarak yürüyüşe geçti. Bu sırada polis beş kişiyi daha darp ederek gözaltına aldı. Gözaltına alınanları kayda alan iki bağımsız gazeteci de İçişleri Bakanlığı'nın genelgesi bahane edilerek gözaltına alındı.

Hak ihlallerini izlemek ve müdahale etmek için Onur Yürüyüşü'nde bulunan Eskişehir Barosu Ayrımcılıkla Mücadele Komisyonu üyesi avukatlar polis saldırısına karşı güvenlik çemberi oluşturdu. Polisin yapmış olduğu haksız gözaltılara tepki gösteren bir avukat da gözaltına alındı.

Pride Eskişehir LGBTİ+ aktivistleri Onur Yürüyüşü esnasında gözaltına alındıklarında polisin telefonda 15 günlük etkinlik yasağı kararı gösterdiğini ancak bu kararın valilik sitesinde yayınlanmadığını duyurarak "Hukuksuz kararı tanımıyoruz!" dedi.

Onur Yürüyüşü / Eskişehir

Polisin yasakçı ve nefret dolu tutumuna karşın, Adalar mevkiinde ve Espark AVM civarında küçük gruplar halinde bir araya gelenler Onur Yürüyüşü'ne devam ederek, "Nerdesin aşkım, buradayım aşkım" sloganları attı.

Gözaltına alınan 25 kişi Eskişehir Emniyet Müdürlüğü'ne götürüldü. Gözaltına alınanlar emniyetteki ifadelerinin ardından gecenin ilerleyen saatlerinde serbest bırakıldı.

AYDIN

Aydın'da düzenlenen Onur Haftası'ndan bir kare

Aydın LGBTİ+ Dayanışması'nın düzenlediği 2. Aydın LGBTİ+ Onur Haftası, "Sansüre Nakka" temasıyla 8-11 Temmuz tarihlerinde çevrimiçi ve yüz yüze gerçekleşecek etkinlikler için programını duyurdu. Duyurunun ardından 1. Aydın LGBTİQA+ Onur Yürüyüşü'nün Özgecan Arslan Parkı'nda gerçekleştirilmesi için valiliğe başvuru yapıldı. Yapılan başvurunun ardından 8 Temmuz günü Aydın Valiliği tarafından 6 gün boyunca "yapılması muhtemel her türlü eylem/etkinliğe" yasak getirildi. Yasağın

gerekçesi ise geçtiğimiz yıllarda İstanbul, İzmir gibi illerde yürütmeyi durdurma kararı verilen yasak kararının aynı; 'kamu güvenliği ve esenliğinin sağlanması, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlak...'

Aydın LGBTİ+ Dayanışması yasağı, "Bizi sansürlemeye, sindirmeye çalıştıklarını biliyoruz. 11 Temmuz günü sokaklarda buluşup ablukaları dağıtacağız!" diyerek kabul etmediğini duyurdu ve yürüyüşe çağrı yaptı.

11 Temmuz günü Aydın'da ilk defa gerçekleşecek Onur Yürüyüşü öncesi hazırlıklar için İnsan Hakları Derneği'nde (İHD) bir araya gelen LGBTİ+ aktivistleri saat 16:00'dan itibaren polisin binayı ablukaya aldığını duyurdu. Binaya giren ve çıkan herkese GBT yapan polis yürüyüşü engelledi. Aydın LGBTİ+ Dayanışması aktivistleri basın açıklamasını İHD binasında gerçekleştirdi.

MERSİN

Mersin'de bu yıl yedincisi düzenlenen Mersin Onur Haftası, "Yaşlı, engelli, mülteci, öğrenci, ebeveyn, işçi LGBTİ+'lar vardır" sloganı ve "Kesişim" teması ile 2-8 Ağustos tarihleri arasında kutlandı. Hafta boyunca çevrimiçi ve fiziksel olarak konser, halı saha maçı, piknik etkinlikleri gerçekleştirilirken deneyimlerin paylaşıldığı atölyeler düzenlendi. 7. Mersin Onur Haftası, 8 Ağustos Pazar günü Barış Meydanı'nda yapılan basın açıklaması ile sonlandırıldı: "Ancak bizler derelerimizde, dağlarımızda, bedenlerimizde türlü türlü yöntemlerle tahakküm kurma haddini bulanlara; mafyalara, iktidarlara, nefrete, kutuplaşmaya inat yaşam alanlarımızı koruyor ve elimizden geldiğince kesiyoruz. Birbirimize benzemek, ya da kendimize uydurmak değil gayemiz... Tam aksine bütün farklılıklarımızla bir arada yaşamı örmek niyetindeyiz."

Mersin'de düzenlenen Onur Haftası'ndan bir kare

Antakya

Bartın

Bartın

“İstanbul Sözleşmesi Bizim” Maskesi Her Yerdeydi

Pandemi sürecinde hayatımıza giren en önemli şeylerden biri maske oldu. Sokakta yürürken, alışveriş yaparken, eyleme giderken, otobüse binerken ve daha birçok yerde kullandığımız bir şey neden sözümüzü de yaygınlaştırmamış, değil mi? “İstanbul Sözleşmesi Bizim” maskemiz Kütahya’dan Bartın’a, Mardin’den İstanbul’a, İspanya’dan Amerika’ya birçok kadın ve LGBTI+ tarafından kullanıldı. Hayatımızın mümkün olan her alanında ve yerinde “İstanbul Sözleşmesi bizim” dediğimiz anları sizler için derledik.

Bartın

Mersin

Didim / Muğla

Hollanda Büyükelçisi

İspanya Eşitlik Bakanı

İzmir

İzmir

İstanbul

Ordu

Adana

Kadın Yönelik Şiddet Araştırma Komisyonu toplantısı / TBMM

Wendy Sherman / ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı

Adıyaman

İstanbul

İzmir

Hatay

Mersin

Hatay

Beşiktaş / İstanbul

İstanbul Sözleşmesi İçin Sokaklardayız!

Mayıs ve Haziran aylarında da ne İstanbul Sözleşmesi'nden ne de sokaklardan vazgeçtik. Türkiye'nin birçok il ve ilçesinde gerçekleşen bu eylemleri sizler için bir foto albüm olarak derledik. Dayanışmamızı ve mücadelemizi sokaklarda ve hayatımızın her alanında büyütüyoruz.

Ankara

Antakya

Bursa

Denizli

Didim

Edirne

Eskişehir

Fethiye

Gaziantep

Hopa

İstanbul, 1 Temmuz

İstanbul, 12 Haziran

İstanbul, 24 Mayıs

İstanbul, 24 Mayıs

Kocaeli

Kuşadası

Manisa

Mardin

Mersin

Samsun

Sinop

Tarsus

Haklarımızdan, Hayatlarımızdan #Vazgeçmiyoruz

Naime Beken

KİHEP Katılımcısı - İzmir

Muhasebeci olarak sürdürdüğüm 30 yıllık meslek hayatımı 2010 yılında emekli olup sonlandırdığımda kızım liseye, oğlum da evimizin yakınındaki anaokuluna gidiyordu. Boşandığım için 5 yıldır annemle yaşamaya başlamıştık. Desteği sayesinde kendime vakit ayırıp hayallerimi gerçekleştirmenin tam zamanıydı. Yurt içi, yurt dışı geziler, konserler... Günümü gün ediyordum. KİHEP ile tanışmam 2015 yılında tesadüfen oldu. Arkadaşımın tavsiyesiyle Gaziemir Kent Konseyi'nin başlattığı eğitime birlikte katıldık. Eğiticimiz sevgili Hale Kolay'ın sakin anlatımı beni çok etkiledi, zamanla kendisine hayran kaldım. Kendimle ilgili bilmediğim ne çok şey varmış. Dersler ilerledikçe bildiğimi sandığım, yanlış bildiklerim ve hiç bilmediklerimi öğrendim. Evlilik süresince özellikle boşanma aşamasında kimselere anlatamadığım yaşadıklarımı sadece benim başıma gelen felaketler olduğunu zannedip hep kendimi suçlardım. Grupta paylaştıkça yüküm azaldı. Orda kadınlarla güzel dostluklar kurduk. Derslerde haklarımızı ve yasaları öğrenmenin yanında onlar karşısında eleştirel bir bilinç kazanıyor, hakları yaşama geçirme becerileri ediniyor, toplumsal değişimi harekete geçirme gücüne ulaşmaya yönelik pratik çözümler üretebilmeyi de öğreniyorduk. Son gün "2 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz" diye bir çalışma yaptık. Ben de "Kent Konseyi Başkanı olarak görüyorum, Gaziemir'de KİHEP Eğitimini almayan hiçbir kadın kalmasın istiyorum" deyiverdim.

KİHEP katılımcısı Naime Beken KİHEP grup arkadaşlarıyla beraber

Ne mutlu bana ki 2020 yılında Gaziemir Kent Konseyi Kadın Meclisi olarak başlattığımız KİHEP grubunun, salgın nedeniyle birkaç kez kesintiye uğramasına rağmen tamamlanmış olmasının haklı gururunu yaşıyorum. Birlikte yola çıktığımız süreçte vefat eden KİHEP katılımcısı sevgili Berna Yıldız Korkmaz arkadaşımız her zaman kalbimizde olacak, yıldızlar yoldaşı olsun... Yine katılımcılarımızdan sevgili Dilek Kaner'in Gaziemir Kadın Kooperatifi Başkanı seçilmesi bize de güç verdi, kendisine başarılar diliyorum.

Cumhurbaşkanı Kararnamesi ile feshedilen İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'nin yürürlükten kaldırılması tarihimize kara leke olarak geçmiştir. Bizce HÜKÜMSÜZDÜR.

Biz kadınlar haklarımızdan, özgürlüklerimizden, İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEN VAZGEÇMİYORUZ.

Kadınların kazanılmış haklarına yönelik saldırıların arttığı zor zamanlardan geçiyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması yolunda el ele vermenin tam zamanıdır.

İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz!

YAŞASIN KADIN DAYANIŞMASI.

Geçtiğimiz Aylarda Dünyada Neler Yaşandı?: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kazanımlar ve İhlaller

20 Ağustos'ta İstanbul'dan feministler Afganistanlı kadın ve LGBTİ+'larla dayanışmalarını göstermek ve "dayanışmamız sınır tanımaz" demek için Süreyya Operası önünde bir araya geldi

Derya Acuner

Yaz aylarında dünyanın çeşitli yerlerinden toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve LGBTİ+ haklarıyla ilgili yaşananlara dair haberlerin bir kısmını Mor Bülten için derledik.

Haziran ayında, **Macaristan** Parlamentosu, iktidardaki sağcı otoriter parti FIDESZ ve Hıristiyan Demokratlar tarafından hazırlanan LGBTİ+ karşıtı yasa tasarısını 1 "hayır" oyuyla karşı 157 "evet" oyuyla kabul etti. Orban hükümetinin "çocuk istismarının önüne geçmek" amacı taşıdığı iddia ettiği torba yasa, çocuk istismarı suçlarına verilecek cezaları ağırlaştırmakla beraber LGBTİ+'ların haklarına ciddi birtakım saldırıları da yasal zemine taşıyor. Yeni yasa, cinsiyet geçiş süreci, cinsel yönelim gibi konuların kamusal alanda tartışılmasını suç kapsamına alıyor. Yine medyada cinsiyet geçiş süreci veya eşcinsellikle ilgili ya da cinsellik içeren içeriklerin yayınlanmasıyla ilgili kısıtlama ve cezalar getiriyor. Söz konusu yasada ayrıca okullarda cinsellik eğitimine ilişkin de sıkı düzenlemeler yer alıyor: Bu kapsamdaki eğitimlerin yalnızca öğretmenler ve devlet tarafından onaylanan kurumlar tarafından verilmesi öngörülürken STK'ların bu süreçlere dahil edilmesi

yasaklanıyor. Bununla beraber, LGBTİ+ hakları alanında çalışan kurum ve kuruluşların reklam ve eğitim faaliyetleri de yeni düzenlemenin yasakları kapsamında.¹

LGBTİ+ haklarını ihlal etmesi, toplumda nefret ve ayrımcılığı körüklemesi ve çocuk istismarı ile LGBTİ+ varoluşları aynı kefeye koyması açısından ağır şekilde eleştirilen yasa tasarısının oylanmasından önce ve kabul edilmesi üzerine binlerce kişi, parlamento binasının önünde gerçekleştirilen eylemde bir araya geldi. Bazı muhalefet partileri ise oylamaya katılmayarak tasarıyı boykot etti.²

Tasarının parlamentodan geçmesinin ardından Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu'ndan da sert tepkiler geldi. 13 AB ülkesi imzaladıkları ortak bildiri ile yasaya karşı itirazlarını dile getirdi.³ Bunun yanında, yapılan yasal değişikliği "utanç verici" olarak tanımlayanlar oldu; bu isimler arasında Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen de bulunuyor.⁴ Von der Leyen, ayrıca düzenlemenin geri çekilmesini de istedi. Resmi gündeminde yer almamasına rağmen Macaristan'daki yasal düzenleme Haziran sonunda Brüksel'de düzenlenen AB zirvesinde ise üzerinde en çok durulan konulardan

biri oldu.⁵ Hollanda Başbakanı Rutte, Macaristan Başbakanı Orban'a AB değerlerine uymayacaklarsa AB'den ayrılmasını söyledi. Zirvede Polonya, Slovakya, Bulgaristan ve Slovenya liderleri Macaristan'ı desteklerken Lüksemburg ve Belçika Başbakanları da yasaya karşı çıkan konuşmalar yaptı. Son bir sene içinde **Macaristan ve Polonya'da** LGBTİ+ hakları açısından yaşanan olumsuz yasal gelişmelerle ilgili -zaman zaman gündeme gelen ve zirvede de sinyalleri verilen- yaptırımlar, Temmuz ayında resmîyet kazanmaya başladı. AB ilkelerini ve sözleşmelerini ihlal ettikleri gerekçesiyle Macaristan ve Polonya hakkında Avrupa Komisyonu yasal süreç başlattı. LGBTİ+ haklarının ihlal edildiği yeni yasal düzenlemeleriyle söz konusu ülkeler temel insan hakları ve eşitlik ilkesini çiğnemekle suçlanıyor. Başlatılan işlemin ardından haklarındaki suçlamalarla ilgili yanıt vermek için ülkelerin iki ayı var. Başlatılan süreci "ulusal egemenlik" haklarının ihlali olarak değerlendiren Macaristan ve Polonya'nın vereceği yanıtların ikna edici bulunmaması durumunda, süreç komisyon tarafında Avrupa Adalet Divanı'na sevk edilecek.⁶ Temmuz sonunda Macaristan Başbakanı Orban sosyal medyadan paylaştığı video aracılığıyla yürürlüğe giren yeni yasayı referanduma götürceğini duyurarak vatandaşlara yasayı destekleme çağrısında bulundu.⁷

Avrupa Parlamentosu ise Haziran'da kürtaja güvenli erişimin bir insan hakkı olduğunu ifade eden bir kararı 255'e karşı 378 oyla onayladı. Polonya ve Malta gibi üye ülkelerdeki ilgili hak ihlallerine karşı çabaların bir parçası olarak değerlendirilen bu karar ile AB ülkeleri doğum kontrol yöntemleri, kürtaj gibi cinsel sağlık ve doğurganlık haklarına erişimi bir insan hakkı olarak kabul etmeye ve bu alanda erişime yönelik her türlü kısıtlamaya karşı çıkmaya çağırılıyor. Yasal bağlayıcılığı bulunmamasına rağmen muhafazakar grupların karşı çıktığı bu karar, önceki aylarda da tartışmalara konu olmuş ve özellikle parlamentonun Kadın Hakları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komitesi tarafından savunulmuştu. Kararın taslağını kaleme alan Hırvatistan vekili Matić, kararın parlamentoda onaylanmasının "AB'de yeni bir dönemin başladığına ve kadınların kazanılmış haklarına yönelik yıllardır devam eden saldırıya karşı ilk gerçek direnişe işaret ettiğini" dile getirdi.⁸

İngiliz Denizaşırı Toprağı **Cebelitarık**'ta da Haziran ayında, mevcut kürtaj yasalarının yumuşatılmasıyla ilgili referandum gerçekleştirildi.⁹ Geçtiğimiz yıl yapılması planlanan ama Covid-19 gerekçesiyle ertelenen referandumda 12 bin 343 seçmenden 7 bin 656'sı yasaların yumuşatılması lehine oy kullandı. Referanduma konu olan mevcut yasal düzenleme, uzun süredir kimse bu sebeple mahkum edilmiş olmasa da kürtaji müebbet hapisle cezalandırıyordu. Yine yasal düzenlemeler sebebiyle kürtaj olmak isteyen kadınlar, sınır komşusu İspanya ve İngiltere'ye seyahat etmek durumunda kalıyordu. Kendisi de söz konusu yasaların yumuşatılmasını destekleyen Başbakan Picardo, yeni yasaların 28 gün içinde uygulamaya gireceğini ifade etti, ayrıca kürtaja

ihtiyaç duyduğunu düşünenlere ve bunun için başvurulara danışmanlık ve destek hizmetleri sunulacağına dair söz verdi. Yeni yasalar, hamileliğin hamile olan kişi için fiziksel veya zihinsel sağlığa yönelik risk barındırması ile fetüsler için ölümcül bir risk bulunması durumlarında 12 haftaya kadar kürtaja izin verecek bir gevşetmeyi öngörüyor. Çoğu siyasi partinin desteklediği değişikliğe ana muhalefetteki Sosyal Demokratlar ve bölge piskoposu karşı çıkmıştı.

Haziran'da bir kazanım haberi ise **Kanada**'dan geldi: Meclis, "LGBTİ+ dönüşüm terapisi" olarak adlandırılan uygulamaları suç sayan yasa tasarısını onadı. Düzenlemenin yasalaşması için senato oylamasından da geçmesi gerekiyor. LGBTİ+ dönüşüm terapisi, kişilerin cinsel yönelimini, cinsiyet kimliğini veya cinsiyet ifadesini psikolojik ya da fiziksel yöntemlerle değiştirmeyi hedefleyen sözde bilim uygulamalarının tamamı için kullanılan bir terim. Bu uygulamalar yıllardır dünyanın pek çok yerinde birçok kişinin intiharına ve psikolojik sıkıntılar yaşamasına sebep olmakta. Amerikan Sağlık Birliği'nin kınadığı bu yaklaşım, 2017'de birtakım sağlık kuruluşunun da imzaladığı belgede "etik dışı ve potansiyel olarak zararlı" olarak nitelenmişti. Temmuz ayında da **Yeni Zelanda**'da "LGBTİ+ dönüşüm terapisi" kapsamına giren uygulamalar için 5 yıla kadar hapis cezası öneren bir yasa hazırlandı. Ülkenin Adalet Bakanı Fafoi, çıkarılacak yasayla söz konusu uygulamaların sona erdirilmesini hedeflediklerini dile getirdi.

Arjantin'de ise 21 Temmuz'dan itibaren ulusal kimlik kartları ve pasaportlarda üçüncü bir cinsiyet kategorisi olarak seçilebilecek X uygulamasına başlandı.¹⁰ Böylece Arjantin ikili cinsiyet sistemi dışında bir kategorileştirmeyi yasallaştıran ilk Latin Amerika ülkesi oldu. Devlet Başkanı tarafından çıkarılan bir kararnameyle yasalaşan uygulama kapsamında X farklı anlamları karşılamak için kullanılabilir: "İkili olmayan, belirlenmemiş, belirtilmemiş, tanımlanmamış, bilgilendirilmemiş, kendi kendine algılanmış, kaydedilmemiş veya eril/dişil ikiliğine dahil olduğunu hissetmeyen kişinin tanımlayabileceği başka bir anlam." Uygulama hem ülkenin vatandaşları hem de vatandaş olmayan ama ülkede ikamet edenler için geçerli.

Temmuz ayı başında İspanya A Coruna'da 24 yaşındaki Samuel Luiz uğradığı homofobik nefret saldırısı sonucunda hayatını kaybetti.¹¹ Luiz'in öldürülmesinin ardından devlet yetkilileri henüz soruşturmanın ilk aşamalarında olduklarını ve cinayetin homofobik nefret suçu olup olmadığını ileride netleşeceğini iddia etti. Takip eden günlerde ise devam eden soruşturma kapsamında tutuklamaların yapıldığı bilgisi paylaşıldı. Onur Haftası'nın Cumartesi gecesi yaşanan saldırı sırasında Luiz'le beraber olan arkadaşının ifadesi, bunun homofobik nefret suçu olduğunu ortaya koyuyor.¹² İlk önce bir kişi, gittikleri gece kulübünün yakınlarında Luiz'e homofobik hakaretler ve öldürme tehdidiyle sözlü saldırıda bulundu. Ardından bir grup tarafından ölesiye darp

edilen Luiz, kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti. Luiz'in homofobik saldırı sonucunda öldürülmesini ülkenin Eşitlik Bakanı paylaştığı mesajla lanetlerken binlerce kişi de İspanya'nın çeşitli yerlerinde sokaklara döküldü. Madrid'deki eylemler sırasında polis eylemcilere copla saldırdı.

5 Temmuz'da **Gürcistan**'ın başkenti Tiflis'te gerçekleştirilecek Onur Yürüyüşü ise aşırı sağ grupların saldırısı sebebiyle iptal edildi.¹³ Bir grup saldırgan, Tiflis Onur Yürüyüşü'nün ofisine zorla girdi. Ayrıca aktivistler ve 50'yi aşkın medya mensubu fiziksel saldırıya uğradı. Gazetecilerin kamera ve diğer ekipmanlarının kırıldığı saldırılarda pek çok kişi de yaralandı. Kalabalık bir grup tarafından darp edilerek yaralananlardan biri olan Pirveli kanalı çalışanı Lekso Lashkarava hayatını kaybetti. Saldırının ardından birkaç gün hastanede kalan ve sonrasında eve gönderilen Lashkarava'nın tedavisi evde devam ediyordu. Tiflisi Pride'in da arasında bulunduğu bir grup örgüt, Lashkrava'nın ölümünün ardından üzüntülerini dile getirdikleri ve Başbakan Irakli Gharibashvili ile İçişleri Bakanı'nı istifaya çağırarak bir bildiri yayınladı.¹⁴ 5 Temmuz'un ardından Başbakan Gharibashvili saldırıların yürüyüşü organize edenlerin provokasyonu ile gerçekleştiğini iddia ederek makul görmediği bu yürüyüşün ülkedeki çoğu kişi için de kabul edilemez olduğunu beyan etmiş; insan hakları savunucuları tarafından da nefreti körüklemekle suçlanmıştı. 2013'teki yürüyüşe de din temelli saldırı düzenlenmiş ve Onur Yürüyüşleri ancak 2019'da tekrar başlamıştı. Onur Yürüyüşlerine karşı çıkanlar olmasına rağmen son yıllardaki yürüyüşler olaysız şekilde gerçekleşmişti. Bu sene yürüyüşün saldırılar sebebiyle iptal edilmesi ise ülkedeki hak savunucuları tarafından "devletin büyük bir başarısızlığı" olarak değerlendiriliyor.

Temmuz ayında **Zimbabve**'de ise 14 yaşında bir kız çocuğu, Memory Machaya doğum yaptıktan sonra hayatını kaybetti.¹⁵ Polis ve devletin toplumsal cinsiyet komisyonu tarafından konuyla ilgili soruşturma başlatıldı. Memory Machaya'nın ölüm haberi, vatandaşlar ve hak savunucuları tarafından büyük öfkeyle karşılandı ve apostolik kilise cemaati içindeki yaygın çocuk yaşta zorla evlilikleri gündeme taşıdı. Zimbabveli feminist aktivist Everjioice Win insanları yasaları uygulama ya da yeni yasaları yapma gücünü elinde bulunduranlara öfkelerini göstermeye çağırdı. Birleşmiş Milletler de "reşit olmayan kız çocuklarına yönelik zorla evlendirilmek de dahil olmak üzere cinsel saldırı raporlarının gelmeye devam ettiğini" belirttiği ve çocuk yaşta evlilik uygulamasını kınadığı bir açıklama yaparak hükümeti, bu uygulamayı bir suç olarak kabul etmeye ve sonlandırmak için gerekli adımları atmaya davet etti. BM verilerine göre Zimbabve'de her üç kız çocuğundan biri 18 yaşından önce evlendiriliyor.

Bir süredir kadınlara ve çocuklara yönelik cinsel şiddete karşı yasal düzenlemelerin yapılmasına yönelik mücadelenin yürütüldüğü ve kazanımların elde edildiği **Senegal**'in

başkenti Dakar'da feministler, erkek şiddetine ilişkin cezasızlık politikasına karşı tepkilerini dile getirmek için sokağa çıktı.¹⁶ Temmuz başında gerçekleştirilen eylemde kadınlar, tecavüz vakalarında yasaların uygulanması ve cezasızlığın sona erdirilmesinin yanında kadınların güvende hissetmesini sağlayacak ve hayatta kalanlara destek verecek gerekli yapı ve barınaklarla ilgili adım atılmasını talep etti. 2019'da iki kadının tecavüz edilip öldürülmesinin ardından kadın örgütlerinin ve sivil toplumun yürüttüğü kampanyaların sonucunda Ocak 2020'de tecavüz ve çocuk istismarına ilişkin bir yasa çıkarılmıştı. Öncesinde ülkenin yasalarınca "basit" bir suç olarak görülen cinsel saldırı için yeni yasa ciddi cezalar öngörüyor.

2020'de gerçekleştirilecek olan ancak Covid-19 nedeniyle bu yıla ertelenen Olimpiyatlar 23 Temmuz-8 Ağustos arasında **Tokyo**'da gerçekleştirildi. Tokyo Olimpiyatları'na en az 168 açık LGBTİ+ sporcu katıldı.¹⁷ Bu, bir önceki olimpiyatlarda mücadele eden açık LGBTİ+ sporcu sayısının 3 katından daha fazla. Ayrıca bu seneki olimpiyatlarda geçit töreninde kadın ve erkek sporcular ülkelerinin bayraklarını ilk kez birlikte taşıdı. Yine bir ilk olarak, Tokyo Olimpiyatları'nda kadın ve erkek sporcular triatlon dalında birlikte de yarıştı. Bu yazın gerçekleşen bir başka büyük spor etkinliği olan EURO 2020'nin açılışı da 11 Haziran'da **Roma**'da oynanacak Türkiye-İtalya maçıyla yapıldı. Maçtan önce İtalya'dan transfeminist grup Non Una di Meno'dan aktivistler, kentten en turistik noktalarından Colosseum'da Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını açtıkları dövizle protesto etti. Dövizde "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır – bu oyun bedenlerimiz üzerinde oynanıyor" yazılıydı.

Ağustos ayı başında İskandinavya ülkelerinden bakanlar birlikte yazdıkları bir metin yayınlamak "LGBTİ+'ların insan haklarından yararlanmalarını taviz vermeden destekleyeceğiz" mesajı verdi.¹⁸ "LGBTİ+'ların Nordik bölgesinde özgürce, saklanmadan iyi hayatlar yaşayabilmeleri için yasalarımızı iyileştirmek, nefret, cehalet ve önyargıyla mücadele etmek için çalışmaya devam edeceğiz" taahhüdünün yer aldığı bildirinin tamamının Türkçe çevirisini buradan okuyabilirsiniz.

Eyalet Başsavcılığı'nın soruşturması kapsamında 11 kadına cinsel tacizde bulunduğu tespit edilen **New York** valisi Andrew Cuomo Ağustos'ta istifa kararını açıkladı.¹⁹ 3 Ağustos'ta New York Eyalet Başsavcısı Letitia James dört ay süren soruşturmaları sonucunda 2011'den beri valilik görevini yürüten Cuomo'nun birden fazla kadını taciz ettiği sonucuna ulaştıklarını duyurdu. Bu duyurunun üstüne açıklama yapan Cuomo ise soruşturma raporunun gerçekleri yansıtmadığı iddiasında bulundu. 4 Ağustos'ta ABD Başkanı Biden'dan Cuomo'nun istifa etmesi gerektiği yorumu geldi ve başka bazı üst düzey bürokratlar da benzer beyanlarda bulundu. 5'inde hakkındaki suçlamalara karşı ek kanıt sunması için Cuomo'ya New York eyaleti tarafından süre tanındı ve aynı gün eski asistanı da vali hakkında cinsel taciz iddiasıyla suç duyurusunda bulundu. Bu gelişmeleri izleyen günlerde bir

Senegal / Kaynak: Gazete Karınca

gün arayla, önce savcılık raporunda söz konusu taciz eylemlerini örtbas etmeye çalıştığı belirtilen Cuomo'nun başkanışmanı Melissa DeRosa görevinden istifa etti, ardından da Cuomo istifa kararını açıkladı. Cuomo'nun istifasıyla ay sonunda boşalacak valilik görevini 2014'ten bu yana vali yardımcılığını yürütmekte olan Kathy Hochul devralacak. Hochul, New York'un ilk kadın valisi olacak.

Geçtiğimiz yıl Kasım ayından beri **Etiyopya**'nın kuzeyindeki Tigray bölgesinde devam eden çatışmalarda Etiyopyalı askerlerin savaş suçu işleyerek Tigraylı kadın ve kız çocuklarını cinsel saldırıya maruz bıraktığını ortaya koyan bir rapor, Ağustos ayında Af Örgütü tarafından yayımlandı.²⁰ Rapora göre, Şubat'tan Nisan'a kadar, çoğunluğu çatışmayla ilgili olan 1.288 cinsel şiddet vakası kayıtlara geçti. Ancak bu araştırma kapsamında görüşülen hayatta kalanların birçoğunun herhangi bir sağlık kurumuna başvurmamış olduğuna dikkat çekilerek söz konusu sayının gerçekleşen vakaların küçük bir kısmı olduğu dile getiriliyor. Şiddet eylemlerinin cezasız kalacağı düşüncesiyle askerlerin uzun süredir bu suçları işlediğinin altını çizen Af Örgütü temsilcisi Donatella Rovera, Etiyopya hükümetinden de raporla ilgili bir yanıt gelmediğini belirtti.

İleride, 2021 Ağustos'undan dünya genelinde akılda kalacak olan ise bugünlerde **Afganistan**'da yaşanmakta olanlar. ABD Başkanı Biden, Temmuz ayında yaptığı açıklamayla Ağustos sonunda "Afganistan'daki askeri misyonlarının" sona ereceğini duyurdu. ABD'nin 2001'deki işgalinin ardından 2010'ların ortasına doğru bazı bölgeleri yeniden kontrolü altına alan Taliban ise 20 sene aradan sonra, Ağustos 2021'de Kabil de dahil olmak üzere Afganistan'ın neredeyse tamamında yönetimi ele geçirdi. Binlerce kişi, Taliban yönetiminden kaçmak için Kabil Havaalanı'na akın etti. Kimileri nakliye uçaklarıyla ülkeden ayrılmayı başardı, bazı kişiler uçaklara tutunarak kaçmaya çalışırken hayatını kaybetti. Taliban'ın yeniden yönetime gelmesi en çok ülkedeki kadın ve çocukların yaşamlarını ve özgürlüklerini tehdit ediyor. Haberlerde Afganistan'daki koşulların nasıl şekilleneceğinin henüz belirsiz olduğu dile getirilse de ülkedekilerin paylaştıkları durumun ve kaygıların ciddiyetini ortaya koyuyor. Ülkede birçok kişi Taliban'ın

uygulamalarının önceki dönemden farklı olmayacağından endişeli.²¹ Kadınlar ve kız çocukları işlerini, okullarını bırakmak²², sokaklardan çekilmek²³ zorunda kalıyor. Tehdit altındaki gazeteci kadınlar²⁴, getirilen müzik yasağı ile Taliban tarafından kapatılan ve enstrümanları parçalanan Afganistan Ulusal Müzik Enstitüsü²⁵, reklam panolarında üstü boyayla kapatılan kadın fotoğrafları... Bunlar dışında yaşanan daha birçok şey, özellikle başkent dışından gelen haberler ne yazık ki korkulanların gerçekleşmesi ihtimalinin yüksek olduğuna işaret ediyor. Kabil'de yaşayan bir öğrencinin anlattıkları da, LGBTI+'lar için de zaten zor olan hayatın şimdiden çok daha zorlaşmaya başladığını gösteriyor.²⁶

- 1 Tarık Demirkan, "Macaristan Parlamentosu, LGBTI+ haklarını kısıtlayan yasayı kabul etti", *BBC News Türkçe*, 15 Haziran 2021.
- 2 Melis Özoğlu, "Macaristan'da eşcinselleğin 'teşvik edilmesini' yasaklayan yasa teklifi kabul edildi", *EuroNews*, 15 Haziran 2021.
- 3 Mehmet Yılmaz, "Macaristan Başbakanı Orban'dan Hollanda Başbakanı Rutte'ye 'sömürgeci' suçlaması", *Anadolu Ajansı*, 2 Temmuz 2021.
- 4 "AB'den Macaristan'a homofobik yasa tepkisi: Utanç verici", *Gazete Duvar*, 23 Haziran 2021.
- 5 "Macaristan'a LGBTI+ karşıtı yasa tepkisi: AB'den ayrılın", *Gazete Duvar*, 25 Haziran 2021.
- 6 Tarık Demirkan, "AB, Macaristan ve Polonya hakkında yasal işlem başlattı: LGBT hakları ihlal edildi", *BBC News Türkçe*, 15 Temmuz 2021.
- 7 "Macaristan tartışmalı LGBTI+ yasasını referandumla götürüyor", *DW Türkçe*, 21 Temmuz 2021.
- 8 Maia de la Baume, "European Parliament declares abortion Access a human right", *Politico*, 24 Haziran 2021.
- 9 "Cebelitarık'ta yapılan referandumda halk sıkı kürtaj yasağının hafifletilmesine 'evet' dedi", *EuroNews*, 25 Haziran 2021.
- 10 Yıldız Tar, "Arjantin'de kimlik ve pasaportlara 'X' seçeneği geldi", *Kaos GL*, 22 Temmuz 2021.
- 11 "İspanya'da 24 yaşındaki Samuel Luiz'in homofobik saldırı sonucu hayatını kaybetmesinin ardından eylemler düzenlendi", *Yeryüzü Postası*, 6 Temmuz 2021.
- 12 Josh Milton, "Young gay man beaten to death by frenzied mob as friends watched helplessly on", *Pink News*, 6 Temmuz 2021.
- 13 Andrew Roth, "Tbilisi Pride march cancelled after dar-right attack on headquarters", *The Guardian*, 5 Temmuz 2021.
- 14 İngilizce bildiri için: <https://tbilisipride.ge/en-US/News/Details/111>
- 15 "BM, 14 yaşındaki Machaya'nın ölümü sonrası Zimbabve'de çocuk evliliklerini kınadı", *EuroNews*, 8 Ağustos 2021.
- 16 Jerry Fiasyo-Bambi, "Senegal: Women demonstrate against 'rape culture' in Dakar", *AfricaNews*, 4 Temmuz 2021.
- 17 toksababy, "İlklerin, salgının ve gökkuşağının olimpiyatları", *Kaos GL*, 2 Ağustos 2021.
- 18 "Nordik ülkelerin bakanlarından ortak LGBTI yazısı: Taviz vermeden destekliyoruz", *Gazete Duvar*, 5 Ağustos 2021.
- 19 "Cinsel tacizle suçlanan New York Valisi Andrew Cuomo istifa etti", *Gazete Duvar*, 10 Ağustos 2021.
- 20 İngilizce raporun tamamına buradan ulaşabilirsiniz: <https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/4569/2021/en/>
- 21 Jan Walter, Ghazanfar Adeli, Wesley Dockery, "Afgan kadınlar: Taliban değişmedi", *DW Türkçe*, 18 Ağustos 2021.
- 22 "Afgan kadınlar: Ne taşlanmak ne ağaçlara asılmak bizi yıldıracak", *Evensel*, 17 Ağustos 2021.
- 23 "Afganistan'da kadınlar Taliban'ın değiştiğine inanıyor mu?", *BBC News Türkçe*, 20 Ağustos 2021.
- 24 "Afganistan'daki kadın gazeteciler anlatıyor: 'Taliban bulmasın diye her gece başka bir eve gidiyoruz'", *Bianet*, 21 Ağustos 2021.
- 25 "Kabil'de müzik sustu: 'Bir daha çalmayacaklar'", *Bianet*, 24 Ağustos 2021.
- 26 "Afganistan'da lubunya- olmak: Her an öldürülebilirim", *Bianet*, 20 Ağustos 2021.

United4IstanbulConvention: Haklarımızı ve İstanbul Sözleşmesi'ni Savunmak İçin Bir Kampanya

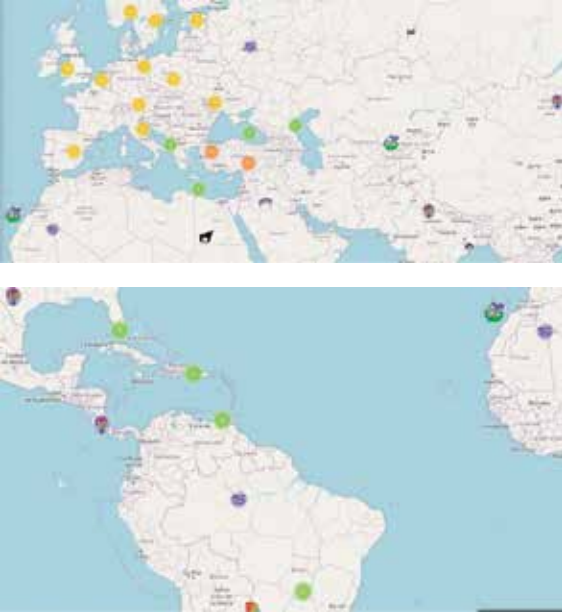
20 Mart 2021'de Resmi Gazete'de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı'yla Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekileceğinin ilan edilmesinin ardından Türkiye, Avrupa ve uluslararası düzeyde çalışan 23 feminist örgüt ve LGBT+ örgütü¹, haklarımızı korumak ve İstanbul Sözleşmesi'ni savunmak için güçlerimizi birleştirdik ve United4IstanbulConvention (İstanbulSözleşmesiİçinBirlikte) adı altında örgütlediğimiz bir kampanya etrafında bir araya

geldik. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme girişiminin küresel insan hakları ve demokrasi karşıtı hareketlerin, iktidarların, politikacıların ürettiği söylemlerin bir sonucu olduğu; bu girişimlerin tüm dünyada devletlerin insan hakları taahhütlerini yerine getirme reflekslerini ve hükümetlerarası insan hakları sistemlerini zayıflatarak hesap verebilirliğini engellemek olduğunu söylediğimiz kampanyayla haklarımız için uluslararası bir mücadele yürütmeyi hedefliyoruz.

İstanbul Sözleşmesi için Birlikte kampanyası kapsamında hazırladığımız çok dilli görseller

İstanbul Sözleşmesi için Birlikte kampanyası kapsamında düzenlenen çevrimiçi yürüyüş

Sözleşmenin imzaya açılmasının 10. yıldönümü olan 11 Mayıs'ta yayınladığımız ilk bildiriye² ve sosyal medya eylemiyle kampanyanın lansmanını yaptık.

İlerleyen haftalarda, Macaristan'da pedofili ile mücadele bahanesiyle homofobik ve transfobik hükümler içeren yasanın meclisten geçmesine karşı bir bildiri yayınladık.³

Ardından Türkiye'de Onur Haftası etkinliklerine getirilen yasaklara ve bu sırada uygulanan polis şiddetine karşı ortak bir bildiri⁴ kaleme aldık.

Türkiye'nin sözleşmeden çekilme tarihi olan 1 Temmuz öncesinde ise küresel bir çevrimiçi eylem başlattık. Her yerden isteyen herkesin çevrimiçi olarak katılabileceği bu eylemde, kişilerin kendilerini oldukları yerde işaretleyerek eşitlik taleplerine dair mesajlarını paylaşabilecekleri bir dünya haritası olarak tasarladık. Japonya'dan Avustralya'ya, Güney Afrika'dan Kanada'ya, Moritanya'dan Romanya'ya 63 ülkeden 1.965 katılımcı hukuksuzluğa ve toplumsal cinsiyet temelli şiddete karşı olduklarını paylaştı.

Kampanyanın eylemleri, 1 Temmuz'da sosyal medyada da devam etti. 8 dilde "Kararlıyız, herkes için toplumsal cinsiyet eşitliği gerçekleşinceye, şiddetin ve ayrımcılığın olmadığı eşit bir yaşam talebimiz karşılancaya kadar mücadele edeceğiz." dedik.

1 Bu örgütlerin listesine <https://united4istanbulconvention.medium.com/united4istanbulconvention-campaigns-global-call-to-action-to-join-the-online-demonstration-e7d4ee80d023> adresindeki bildiriden ulaşabilirsiniz.

2 Türkçe bildiriye buradan ulaşabilirsiniz: <https://united4istanbulconvention.medium.com/i%CC%87stanbuls%C3%B6zle%C5%9Fmesi%CC%87i%CC%87%C3%A7i%CC%87nbi%CC%87rti%CC%87kte-457e461f771a>

3 Türkçe bildiriye buradan ulaşabilirsiniz: <https://united4istanbulconvention.medium.com/i%CC%87stanbuls%C3%B6zle%C5%9Fmesi%CC%87i%CC%87%C3%A7i%CC%87nbi%CC%87rti%CC%87kte-457e461f771a>

4 Bildiriye buradan ulaşabilirsiniz: <https://united4istanbulconvention.medium.com/i%CC%87stanbuls%C3%B6zle%C5%9Fmesi%CC%87i%CC%87%C3%A7i%CC%87nbi%CC%87rti%CC%87kte-457e461f771a>

Yaşamlarımızdan da Yaşam Alanlarımızdan da Vazgeçmiyoruz!

Süheyla Doğan

EŞİK

Geçtiğimiz günlerde İkizköylü Nejla'nın çığlıkları kulaklarımızda yankılandı. İki yıldır korumaya çalıştıkları Akbelen Ormanı'nda ağaçların kesilmesine tanık olunca attığı çığlıklar yüreğimizi dağladı. Arkasından başlayan çadırli direniş ve köyün genç kadınlarının müthiş etkili sosyal medya paylaşımları ile İkizköylü kadınlar bugün tüm ülkeye seslerini duyurmayı başardı. Nöbetin 22. gününden sonra direnişin büyümesinden ürken iktidarın yerel temsilcilerinin emri ile nöbet alanının jandarma tarafından zorla boşaltılıp kadınların yerlerde sürüklenmesi, hepimizi öfkeliyordu. Alanın boşaltılacağı ihbar edilince bizler de hemen Kazdağları'ndan Akbelen'e yola çıkmıştık. Tahtiyecinin sabahı Akbelen'deydik. Bizleri görünce kadınların yüzlerindeki sevinç, gözlerindeki mutluluğu anlatamam.

Çadırli direnişe verilen desteğin de yarattığı etki ile mahkemenin "şirketin ağaç kesme izni" ile ilgili "yürütmeyi durdurma" kararı vermesi, Akbelen mücadelesinde en önemli kazanımlardan biri oldu. İkizköylü kadınlar Akbelen ormanını ve yaşam alanlarını vermemekte şimdi daha da kararlı.

Akbelen Ormanı / İkizköy

Artık doğa deyince akla hemen kadın geliyor. Bu durum tabii ki doğa ile kadının özdeş olmasından değil! Ülkemizde ve dünyada doğa mücadelesinin en önünde kadınların olmasından ve ne mutlu ki bu emeğin ekoloji hareketi içerisinde yer alan kadın aktivistler tarafından daha da görünür kılınmasından. Ekoloji mücadelesinde "kadının adı var" diyebiliriz sevinçle.

Akbelen direnişinden Nejla, İkizdere'den Hediye, Kirazlıyayla'dan Sevgi, Kızılcaköy'den Hatice Teyze, Kazdağları Evcilerli Hanife Teyze, Senozlu Gürgenli Nine, Loç Vadisi'ninden Güler, Bergama'dan Sebahat Abla, Ardanuç'tan Nazife, Gerze'den Şengül, Büyük Anadolu yürüyüşünden Pervin Çoban, Yırca'dan Hanife ve daha yazamadığım pek çok yerden sayısız kadın... Her yerden birer kadının adını yazdığımıza bakmayın. Aslında o kadınlar pek çoklar, direniş çadırlarında hep birlikte yaşam alanlarını savundular ve savunmaya devam ediyorlar.

Gürgenli Nine şimdi 90 yaşlarında olmalı. Senoz Vadisi'ne Gürgenli'den gelin gelmiş. Yıllarca çayını, fıncığını toplamış. Senoz'daki HES şantiyesine taş atan ilk kadın o. Beraberinde de köyün diğer kadınları tabii! Bir röportajda "Erkekler neredeydi?" sorusuna gülererek "Kahvedeler." diyordu. "Neden taş attın peki?" denildiğinde de "Dünya bizden bezdi, biz bezmedik. Her yeri işgal etmişler. Parayla aldığımız arazide gürgenleri kestiler. Evimin önünden kamyonlar geçiyor. Köy insanını birbirine koydular. Şirketten para alan erkekler ses çıkarmıyor." diyor ve "Ha bu köye giren piçeksuz çıkar!" deyip şirketi tehdit ediyordu.

Ardanuç'tan Nazime Yıldırım HES'lere izin vermeyeceklerini söylüyor ve "Dereleri satıyorlar, bizi susuz bırakıyorlar. Şunu iyi bilsinler, biz suyumuzu sattırmayız. Biz alınımızın terini süze süze sağlıyoruz geçimimizi. Bizim suyumuz ellemesinler. İnsanın hayatı sudur" diyordu.

Sarıkeçili aşiretinden Pervin Çoban'ın her konuşması ise adeta bir yaşam dersi...

Akbelen Ormanı / İkizköy

KADINLAR YAŞAM ALANLARINA VE DOĞAYA NEDEN ERKEKLERDEN DAHA FAZLA SAHİP ÇIKIYOR?

Yerel ekoloji mücadelelerinde köylü kadınlarla kadın aktivistlerin çok güzel bir dayanışması var. Birbirlerinden güç alıyorlar, birbirlerini besliyorlar. Bu durum çok umut verici, çok sevindirici.

Ekofeminist aktivist Petra Kelly "Kadınlar kendi köklerine, doğal ritimlerine, kendi içlerindeki uyum ve barış arayışlarına dönebilirler. Erkeklerin çoğu, sürekli olarak kendi iktidar mücadelelerine, doğayı sömürme çabalarına ve askeri egolarını tatmin eden yolculuklara bağlanmışlardır." demiş. Ben de böyle düşünüyorum.

Tarih öncesinden bu yana kadınlar, doğa ile daha barışçıl ve saygılı bir ilişki kuruyor. Toprakla, suyla, tohumla kurdukları ilişki kadınlarla doğayı yakınlaştırıyor. Kadın evinin geçimi için tarlada, fabrikada, dışarıda çalışsa bile sayısız ev işini de birlikte yürüttüğünden aynı anda birçok şeyi düşünme, planlama ve uygulama yetisini geliştirmiş. Bu yeti erkeklerde yok.

Ekolojik yıkımlardan ve afetlerden çocuklarla birlikte en çok etkilenenler olarak, kadınlar kaybedeceklerinin değerini daha iyi bildiği için de yaşam alanlarına daha fazla sahip çıkıyor. Gürgenli Nine'nin dediği gibi erkekler kahvede otururken kadınlar direniş çadırlarında tarlalarına, ormanlarına, yaşam alanlarına sahip çıkıyor.

Bu durum tüm dünyada böyle. Hindistan'da ortaya çıkan "Çipko" hareketi gibi... Hintli kadınlar ormanlarını şirketlere kestirmemek için ağaçlara sarılıp direniyor ve kestirmemeyi başarıyor. Şirket temsilcisinin ağaçlara sarılan kadınlara "Siz aptal köylü kadınlar, bu ormanların ne taşıdığını biliyor musunuz? Reçine, kereste ve döviz!" demesi üzerine kadınlar "Evet, ormanların ne taşıdığını biliyoruz. Toprak, su ve temiz hava, toprak, su ve temiz hava." diyorlar.

Doğayı da, kadınları da, emeği de sömürenin aynı ataerkil kapitalist düzen olduğu artık her üç alanda da mücadele edenler tarafından daha fazla bilinir oldu. Bu nedenle son yıllarda kadın hareketi içerisinde "ekofeminizm" daha fazla konuşuluyor. Emek hareketi de daha önce "sınıf mücadelesini bölen hareketler" olarak gördüğü hem ekoloji hem de kadın hareketine artık daha fazla ilgi duyar oldu.

Kadınlar "Yaşamlarımızdan da yaşam alanlarımızdan da vazgeçmiyoruz." diyorlar.

Hem İstanbul Sözleşmesi'ni, hem Akbelen Ormanı'nı savunuyorlar.

Bence bu dünyayı ekofeministler kurtaracak, sizce?

EYLÜL – ARALIK 2021

40

12. KIHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ'Nİ TAMAMLADIK! • KADINLARIN ÜREME SAĞLIĞI HİZMETLERİ VE KÜRTAJ DENEYİMLERİ ARAŞTIRMAMIZ • VAZGEÇMİYORUZ; İSTANBUL SÖZLEŞMESİ YENİDEN İMZALANANA VE ETKİN BİR ŞEKİLDE UYGULANANA DEK MÜCADELEYE DEVAM • 25 KASIM'DA SOKAKLARDAYDIK! • 7. FEMİNİST BULUŞMA'NIN ARDINDAN: FEMİNİST POLİTİKALAR VE LGBTİ+ POLİTİKALARI BAĞLAMINDA GÖÇ VE MÜLTECİ HAKLARI

Bu Sayıdan

2021'in Son Aylarında Neler Yaptık?

Mor Bülten'in 40. Sayısından Merhaba

2021 yılı biterken geçirdiğimiz son dört aya hepimiz ne kadar çok şey sığdırdık! Haklarımıza ve kazanımlarımıza yönelik saldırıların yanı sıra mücadelemizin de devam ettiği bir yılı daha geride bırakıyoruz. Her yeni yıla yeni umutlarla girmeye çalışırken özellikle son zamanlarda gittikçe derinleşen ekonomik kriz muhtemelen hepimizi tedirgin ediyor. Ne olursa olsun bu seneyi geride bırakmadan feminist gündemimizi ve mücadelemizi paylaştığımız, birbirimize güç vermesini umduğumuz bir sayı hazırlamaya çalıştık.

Mor Bülten'in bu sayısında geçtiğimiz 4 ay içerisinde derneğimizin yaptığı çalışmaları "2021'in Son Aylarında Neler Yaptık?" başlıklı yazıda derledik. Yaz mevsiminin ardından yapmayı öngördüğümüz KİHEP Eğitici Eğitimi'ni tamamlamak bu sene bitmeden bizi en mutlu eden şeylerden biri oldu. *Bizden Haberler* bölümümüzde KİHEP Eğitici Eğitimi'ndeki fotoğraflardan bir albüm hazırladık. Bu bölümdeki diğer bir yazımız ise Türkiye'de üreme sağlığına ilişkin uygulamalar, kürtaj hakkı ve deneyimlerine dair yakın zamanda yayınladığımız "Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri Araştırma Raporu" hakkındaki yazımız. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü için yazdığımız basın metnimizi yine *Bizden Haberler* bölümünde bulmanız mümkün: "Vazgeçmiyoruz; İstanbul Sözleşmesi yeniden imzalanana ve etkin bir şekilde uygulanana dek mücadeleye devam!" *Kadın Hareketinden* bölümümüzde ise 25 Kasım günü Türkiye'nin birçok yerinde sokağa çıkan kadın ve LGBTI+'ların eylemlerini fotoğraf albümü olarak derledik. Ekim ayında gerçekleştirdiğimiz KİHEP Eğitici Eğitimi'ni tamamlayan iki eğiticimiz bizimle eğitime dair deneyimlerini paylaştı. *Kadınlardan* bölümümüzde yer alan Selenay Şahin ve Nur Özlem Demir'in yazılarını okumayı unutmayın! *Dünyadan* bölümümüzde ise yine İtalya'dan Moldova'ya, Şili'den ABD'ye kadınların ve LGBTI+'ların mücadelesini ve kazanımlarına yönelik saldırıları derledik. *Serbest Köşe*'de ise kadın ve LGBTI+ mülteci ve göçmenlere dair yaptığımız 7. Feminist Buluşma üzerine bir yazımız yer alıyor.

Bir seneyi daha arkamızda bırakırken Mor Bülten'in bu sayısında da dünyanın ve Türkiye'nin dört bir köşesinde devam eden mücadeleyi sizlere aktarmaya ve dayanışmamızı birlikte büyütmeye çalıştık.

Keyifli okumalar!

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

İki günlük kampımız sırasında ekibimiz

KİH-YÇ EKİBİ İKİ GÜNLÜK KAMPINI TAMAMLADI

KİH-YÇ ekibi 16 kişi olarak 24-26 Eylül 2021 tarihleri arasında Kocaeli Kandıra'da bir araya geldik. Uzun zamandır hep yapmayı istediğimiz ancak işlerden güçlerden bir türlü vakit bulamadığımız ve son iki yıldır da pandemi sebebiyle düzenleyemediğimiz bu kamp etkinliği sayesinde kendi içimize dönme, arada ekranlar olmadan tartışma ve sohbet etme fırsatını bulduk. Kamp süresince toplantı salonunda ve doğa içinde gerçekleştirilen sohbetlerde hem bugüne kadar yaptıklarımızı değerlendirdik hem de geleceğe dair yeni fikirlerin tohumlarını attık.

IPPF EN'İN KÜRTAJ RAPORUNU TÜRKÇEYE ÇEVİRDİK

Uluslararası Planlı Ebeveynlik Federasyonu Avrupa Ağı (IPPF EN) Ortakları'nın Avrupa ve Orta Asya'da Kürtaj Mevzuatı

ve Uygulaması araştırmasını Türkçeye çevirdik. Kadın ve kız çocuklarının doğurganlık sağlığına yönelik tehditleri kapsamlı bir şekilde ele alan bu araştırmanın raporu bütün kadınların güvenli ve ayrımcılıktan uzak bir şekilde kürtaj hizmetine erişebilmesinin önemini vurguluyor. Federasyonun ortaklarından alınan bilgiler derlendiği araştırma, Avrupa ve Orta Asya'dan 42 ülkeyi kapsıyor.

Bu rapor, kürtaj hizmetine erişim konusunda kadınların ve kız çocuklarının deneyimlerine dair genel bir bakış açısı sunmayı, üreme sağlığı ve doğurganlık haklarına yönelik mevcut tehditleri vurgulamayı ve bu alanda daha fazla tartışma ve araştırmayı teşvik etmeyi önüne koyuyor.¹

1 Raporun Türkçe çevirisine https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2021/09/IP_AB_IPPF_kurtaj_rapor-3.pdf adresinden ulaşabilirsiniz.

FEMİNİST BULUŞMALAR'IN YEDİNCİSİNİ DÜZENLEDİK

2019 yılında başladığımız feminist buluşmalara devam ediyoruz. Ekim ayında Begüm Başdaş ve Hayriye Kara ile "Feminist ve LGBTİ+ Politikaları Bağlamında Göç ve Mülteci Hakları" üzerine konuştuk. İlk olarak Avrupa Birliği ve Türkiye'nin göç politikalarına değindik; bu kısımda öne çıkan noktalar Avrupa Birliği'nin geldiğimiz noktada sınır güvenliğini ve göçün durdurulmasını bir öncelik olarak belirleyerek söylemde dahi insan hayatları ve haklarını göz ardı eden politikaları ile Türkiye'deki hukuki statü problemi oldu. Odaklandığımız bir diğer nokta da mülteciler için haklara erişim önünde ne gibi engeller olduğu, bu engellerin özellikle kadınlar, LGBTİ+'lar ve çocuklar tarafından nasıl deneyimlendiği idi. Soru cevap bölümüne geçmeden son olarak konuştuğumuz başlık ise dayanışmaya dairdi; burada da öznelerin kendi adlarına konuşacağı alanlar ve dil bariyerini aşacak çözümlerin önemini yanı sıra bu konularda mevcut yaklaşımlarımızı eleştirel bir şekilde yeniden değerlendirmemizin gerekliliği üzerinde durduk.

12. KİHEP Eğitici Eğitimi

12. KİHEP EĞİTİCİ EĞİTİMİ'Nİ GERÇEKLEŞTİRDİK

12. KİHEP Eğitici Eğitimi'ni 11-24 Ekim 2021 tarihleri arasında Şile'de gerçekleştirdik. 25 katılımcının tamamladığı eğitime İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yanı sıra Avcılar, Bakırköy, Beşiktaş, Büyükçekmece, Esenyurt, Küçükçekmece, Maltepe, Şişli Belediyeleri'nden ve dernek ekibimizden katılım oldu. 12. KİHEP Eğitici Eğitimi ile birlikte KİHEP Eğiticilerinin toplam sayısı 284'e yükseldi.

24 Ekim 2021'de gerçekleştirdiğimiz kapanış ve sertifika törenine İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Şengül Altan Arslan, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Şenay Gül, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürü Neval Gündoğan Arslan, Avcılar Belediyesi Başkan Yardımcısı Kimet Batmaz, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Nuran Dağdelen, Büyükçekmece Belediyesi Sosyal Destek Hizmetleri Müdürü Şilan Eraslan, Esenyurt Belediye Başkan Yardımcısı Halis Şimşek, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürü Didem Akyüz, Maltepe Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürü Bahadır Keşan katıldı. Belediyeleri adına kadınların yaşadıkları hak ihlalleri ile mücadele için kadın örgütleri ile birlikte hareket etmenin önemini vurgulayan misafirlerimiz, KİHEP'in daha fazla kadına ulaşması konusunda da eğiticilerimizi destekleyecekleri konusunda söz verdiler.

İstanbul ilinde KİHEP'in yaygınlaştırılması ve yerel yönetimlerle ilişkilerin güçlendirilmesi anlamında çok önemli iş birliklerinin başlangıcı olarak gördüğümüz bu eğitici eğitimi sayesinde, İstanbul'un dört bir yanında artık daha çok KİHEP grup çalışması gerçekleştirebileceğiz.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki İstanbul Aile Danışmanlık ve Eğitim Merkezleri'nde (İSADEM), mahalle evlerinde ve pek çok ilçe belediyesinde bulunan kadın danışma merkezlerinde, sosyal hizmet merkezlerinde açılacak KİHEP gruplarına katılmak bu eğitici eğitimi ile mümkün hale geldi. Belediyeler şimdiden KİHEP grup çalışmaları için duyurular yapmaya başladı.

Biz de KİH-YÇ olarak bu önemli çalışma için katılımcı tüm kadınlara ve kuruluşlara çok teşekkür ediyor, KİHEP eğitici ağına katılan arkadaşlarımıza kolaylıklar ve başarılar diliyoruz.

KAOS GL İLE ORTAK MÜCADELE HEP BİRLİKTE (ODOS) GÜNÜNDE TOPLUMSAL CİNSİYET KAVRAMI ÜZERİNE BİR PANEL DÜZENLEDİK

KİH-YÇ ve KAOS GL olarak 2019'dan beri toplumsal cinsiyet karşıtı hareketlere ve söylemlere karşı feministler ve LGBTİ+'ların birlikte mücadelesinin önemini vurgulamak, yeni stratejiler geliştirmek üzere Dayanışma Yaşatır ve Dayanışma Sınır Tanımaz etkinliklerini düzenliyoruz. Üyesi olduğumuz Müslüman Toplumlar da Cinsel ve Bedensel Haklar Koalisyonu'nun (CSBR) her yılın 9 Kasım tarihinde gerçekleştirdiği Ortak Mücadele Hep Birlikte (ODOS) Kampanyası kapsamında başlattığımız iş birliği ve dayanışmamızı sürdürüyoruz.

Bu sene İstanbul Sözleşmesi ile yeniden yükselen tüm bu tartışmaya bir adım geriden bakmak, toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramlarının yeniden üzerine düşünmek istedik. Bu amaçla 9 Kasım'da çevrimiçi gerçekleştirdiğimiz "Feminizmden Kuir Teoriye Toplumsal Cinsiyet" başlıklı panelde Demet Bolat, Evren Savcı ve Sema Semih ile toplumsal cinsiyet kavramının kuramsal, politik ve tarihsel gelişiminde toplumsal cinsiyetin ne ara ve nasıl LGBTİ+ hakları mücadelesinin anahtar kavramlarından biri haline geldiğini, trans dışlayıcı feminist görüşlerin ortaya çıkmasına ve yıllar içinde daha da görünür olmasına zemin hazırlayan kuramsal ve tarihsel dönüşümleri, Türkiye'de bu tartışmaların feminist hareket içindeki yansımalarını, Türkiye feminist ve LGBTİ+ hareketi arasındaki tarihsel ittifakları ve yakın gelecekteki ittifak olanaklarını tartıştık..

Eğitim Sen Kocaeli Şubesi ile protokol imzalarırken

EĞİTİM SEN KOCAELİ ŞUBESİ İLE KİHEP İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ İMZALANDI

23 Kasım 2021 tarihinde Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim Sen) Kocaeli Şubesi ile KİHEP İş Birliği Protokolü'nü imzaladık. Protokol ile sendika bünyesinde hem sendika üyelerine hem de Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu bünyesinde örgütlü kadınlara yönelik olarak düzenli olarak KİHEP grup çalışmaları yürütmeyi hedefliyoruz. Eğitim Sen Kocaeli Şubesi ile imzalanan bu protokol, bir sendika ile imzalanan ilk protokol olması sebebiyle bizim için özel bir anlam taşıyor.

KİHEP'in yaygınlaştırılması ve daha çok kadına ulaşması için desteklerini ortaya koyan Eğitim Sen Kocaeli Şubesi yönetimine ve bu iş birliğini mümkün kılan KİHEP grup yönlendiricisi Hilal Karul'a çok teşekkür ediyoruz.

ÇEVİRİMİÇİ TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ SEMİNER ORYANTASYONU'NU GERÇEKLEŞTİRDİK

3 Aralık 2021 tarihinde 12. KİHEP Eğitici Eğitimi katılımcılarına yönelik olarak Çevrimiçi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminer Oryantasyonu'nu gerçekleştirdik. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Semineri, Sivil Toplum Kuruluşları Oturumu, Belediyeler Oturumu ve Özel Sektör Oturumu sunumlarını kendileri ile paylaştık. Gelecek dönemde de yüz yüze gerçekleştirmekte olduğumuz seminer çalışmalarının yanı sıra Zoom ve benzeri platformlar üzerinden çevrimiçi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerlerimizi sürdürmeye devam edeceğiz.

KADINLARIN ÜREME SAĞLIĞI HİZMETLERİ VE KÜRTAJ DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA YAPTIRDIK

Kadınların beden, cinsellik, doğum ve kürtaj konusundaki deneyim, algı ve duygu dünyalarını ön plana çıkarmak ve de Türkiye’de yasal ama erişilebilir olmayan kürtaj hakkını etkili feminist yöntemlerle savunmak üzere stratejileri belirlemek için Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın katkılarıyla Dissensus Araştırma’ya bir araştırma yaptırıldı. Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri başlıklı araştırmanın çıktılarını 3 Aralık’ta düzenlediğimiz bir toplantı ile paylaştık. Araştırmaya dair daha fazla bilgi edinmek için Mor Bülten’in bu sayısındaki “Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri Araştırmamız” başlıklı yazımızı okuyabilir, araştırmanın raporuna https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2021/12/kurtaj_raporu_web_13.12.pdf adresinden ulaşabilirsiniz.

CEDAW VİDEOLARI YAYINLANDI

Birleşmiş Milletler (BM) düzeyindeki 9 temel insan hakları sözleşmesinden biri olan Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), bu sözleşmeler arasında özellikle kadınların insan haklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini odağına alan tek sözleşme. Biz de Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak, IRAW Asia Pacific’in hazırladığı, CEDAW’ın üç temel ilkesi olan gerçek eşitlik, ayrımcılık yapmama ve devlet yükümlülükleri ilkelerinin ne anlama geldiğini anlatan 3 kısa animasyonu Türkçeleştirerek sosyal medya kanallarımız aracılığıyla paylaştık. Videoları YouTube kanalımızda bulabilirsiniz.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İÇİN BİRLİKTE (UNITED4ISTANBULCONVENTION) KAMPANYASI, KÜRESEL BİR FORUM DÜZENLEDİ

Sekreteryasını yürüttüğümüz İstanbul Sözleşmesi için Birlikte (United 4 Istanbul Convention) kampanyası kapsamında toplumsal cinsiyet ve insan hakları karşıtı saldırılar karşısında geliştirilebilecek kesişimsel ve ulusötesi stratejileri konuşmak üzere bir forum düzenledik. 7 Aralık’ta düzenlenen etkinlikte Orta Avrupa Üniversitesi’nden (Central European University) Profesör Andrea Pető açılış konuşmasını yaptı. GREVIO Komitesi Başkanı Iris Luarasi toplantıya bir video mesaj ile katıldı.

Ayrıca AWID’i (Kalkınmada Kadın Hakları Derneği) ve Hakların Evrenselliği Gözlemevi (OURs) Çalışma Grubu’nu temsilen Anissa Daboussi, Sosyal Bilimler Merkezi Berlin’den (Wissenschaftszentrum Berlin) Jelena Cupac ve İrem Ebetürk Tuncer, Kuzey Makedonya’daki Coalition Margins’den Irena Civetkovik, Polonya Sevgi Dışlamaz Derneği’nden (Love Does Not Exclude Association) Hubert Sobeski, AFDA’dan (Asociacion Familias Diversas de Argentina) Andrea Rivas, Feminist Dış Politika Merkezi’nden (CFFP) Damjan Denkovski güncel durumdan ve saldırılara karşı geliştirilebilecek taktiklerden bahsetti. Türkiye’deki durumu ise Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’ndan Ceren Akkaya, Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği’nden Arzu Kepez ve İlknur Akbaba ve KAOS-GL’den Umud Güven aktardı.

Toplantının ikinci kısmında, katılımcılar otoriter rejimlere ve onlar tarafından desteklenen toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtı gruplara karşı direnmek için nasıl taktikler izlenebileceği üzerine deneyimlerini paylaştılar.

Güçlü bir şekilde mücadeleye devam etme çağrısı yapan kampanya bileşenleri “Bu buluşmanın ve İstanbul Sözleşmesi için Birlikte kampanyasının feminist hareket, LGBTİ+ ve insan hakları hareketleri arasında toplumsal cinsiyet eşitliği ve insan haklarını savunmak üzere küresel diyalogu beslemesini umuyoruz.” diyerek her türlü eşitsizliğe beraber örgütlenmek için tüm hareketlerden aktivistlere de seslendi.

ÇEVİRİMİÇİ TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ SEMİNERLERİNE DEVAM EDİYORUZ

Salgın döneminde başladığımız çevrimiçi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Seminerleri uygulamalarımıza devam ediyoruz. Geçtiğimiz dönemde de KİHEP Eğiticilerimiz Ayla Erdoğan, Aysel Yıldırım, Aysun Töngür Katmer ve Duygu Dokuz Şahin'in gerçekleştirdiği seminerler ile Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (SHUDER), Ege Kadın Buluşması, Şerife Bacı Kadın Platformu, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği ve Çift ve Aile Terapileri Derneği (ÇATED) üyeleri ile bir araya geldik. Bu dönemde düzenlenen 5 seminere 300'den fazla kişi katılım gösterdi.

25 KASIM İÇERİKLERİMİZ 2 AYRI YERDE SERGİ OLDU

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nü de içinde barındıran kasım ayı boyunca sosyal medyada yaygınlaştırmak üzere erkek şiddetine yönelik bilgilendirici içerikler hazırladık ve gün gün sosyal medya hesaplarımızdan paylaştık. 25 Kasım eylemleri ve etkinlikleri kapsamında Çanakkale'de görsellerimiz otobüs duraklarında, sokaklarda raketlere asıldı. Ayrıca Ayrıcalık Kadın İnisyatifi açtığı stantlarda afiş olarak bastırıp görselleri bir sergiye dönüştürdü.

Çanakkale'de yayınlanan raket görselleri

Çanakkale'de otobüs duraklarında yayınlanan görsellerimiz

12. KİHEP Eğitici Eğitimi'ni Tamamladık!

Derneğimiz, İstanbul'da bulunan 9 belediyeden 25 kadın personelin katılımıyla 12. KİHEP Eğitici Eğitimi'ni tamamladı. Eğitime, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Avcılar, Bakırköy, Beşiktaş, Büyükkçekmece, Esenyurt, Küçükçekmece, Maltepe ve Şişli Belediyeleri katıldı. Katılım belgelerini katılımcı bazı belediyelerden yetkililer ile birlikte dağıttık. Yerel yönetimler ile kurduğumuz iş birliklerini güçlendiren ve daha fazla kadına ulaşmamızı sağlayacak bu önemli çalışma için katılımcı tüm kadınlara ve kuruluşlara çok teşekkür ediyoruz!

2 haftalık KİHEP Eğitici Eğitimi'ndeki fotoğraflarımızı sizler için derledik.

Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri Araştırmamız

Dünyada yükselişte olan sağ popülist otoriter rejimler, giderek artan bir şekilde kadınların cinselliğini ve doğurganlığını kontrol altına alan yasa ve politikaları hayata geçiriyor. Toplumsal cinsiyet ve insan hakları karşıtı hükümetler, gruplar ve aktörler bir taraftan hükümetlerarası kurumlarda tanımlanmış toplumsal cinsiyet ve cinsellik bağlamında özgürleştirici hükümleri zayıflatmaya ve insan hakları kurumlarının devletler üzerindeki denetleme gücünü ortadan kaldırmaya çalışırken, diğer taraftan ulusal düzeyde de yasalar yoluyla kadınların bedenleri ve cinsellikleri üzerindeki hetero-patriyarkal denetimi artırmaya çalışıyor.

Bugün dünyanın 26 ülkesinde kadınların kürtaj olması herhangi bir istisnaya yer bırakmayacak şekilde tamamen yasaklanmış durumda. Kürtaj 39 ülkede ancak kadının hayatı risk altındaysa, 56 ülkede ise sağlığı ciddi risk altındaysa yapılabilir.¹ Özellikle Polonya'da ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bazı eyaletlerinde olduğu gibi kadınların kürtaj haklarını kısıtlamayı öneren yasa teklifleri, kadınların bedenleri ve cinselliklerini kontrol etme ve düzenlemeye yönelik baskıcı politikaların güçlü bir şekilde somutlaşma tehlikesini barındırıyor. Kadınların bedenlerinin, cinselliklerinin ve hayatlarının kontrolünü kendi ellerine almalarının karşısındaki politikalar kürtaj yasakları ile sınırlı değil. Üstelik, nüfus politikalarını kadınların bedenlerini kontrol altına almak üzerine kuran muhafazakar siyaset sadece hukuki yasak ve kısıtlamalarla kadınların bedenleri üstündeki söz hakkını düzenlemekle yetinmiyor; Türkiye'nin de aralarında olduğu çoğu ülkede haklara erişmek hukuken mümkün gibi görünse de fiili olarak imkansız, zorlu ya da şarta bağlı. Bazı ülkelerde doktorlara kürtaj hizmeti sunmayı reddetme imkanı tanıma, kadınlara ceninin kalp atışını dinletme, kürtaj öncesi bekleme süresi gibi uygulamalar zaten kısıtlı olan kürtaj sürelerini kadınlar için fiilen daha da kısıtlı hale getiriyor.²

Kürtaj yapan klinikler şehir merkezlerinde ve az sayıda olduğu için kırsal kesimlerde yaşayan kadınlar bu kliniklere ulaşmak için uzun seyahatlere çıkmak zorunda kalıyor. Bu durum, hizmetlere erişemeyen ve yoksulluk sınırında yaşayan kadınların sağlıklarını ve hayatlarını tehlikeye atacak yöntemlere başvurma riskini artırıyor. Bazı hallerde ise istemedikleri veya bakamayacakları çocukları dünyaya getirmek zorunda kalmalarına sebep oluyor.

Türkiye'de kürtaj yasağı, 1983 yılında yürürlüğe giren 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun ile kaldırıldı. Kanun uyarınca Türkiye'de gebeliğin 10'uncu haftası doluncaya kadar istek üzerine kürtaj yaptırmak hukuken mümkün. Gebeliğin kadının hayatını tehdit ettiği veya doğacak çocuk için ağır maluliyete neden olacağı hallerde ise kanun, uzman doktorların gerekçeli raporuyla desteklenmek koşuluyla 10 haftayı aşan süre zarfında da kürtaj yapılabileceğini öngörüyor. Gebeliğin cinsel saldırı sonucu oluşması halinde ise hakim kararı olmak şartıyla kürtaj süresi 20 haftaya uzayabilmekte. Bununla birlikte kanun evli kadınların kürtaj olmasını koca iznine, 18 yaşından küçük kız çocuklarının kürtaj olmasını ise veli iznine tabi tutuyor. Akıl maluliyeti olan kadınların ise kendi rızaları aranmazken vasinin rızası ve sulh hakiminin izni gerekiyor.

Türkiye'de kürtaj her ne kadar kanun ile güvence altına alınmış bir hak ise de uygulamada özellikle isteğe bağlı kürtaja erişimin fiili kısıtlama ve yasaklara tabi olduğunu görüyoruz. 2020'de, Türkiye'deki 295 kamu hastanesi ile görüşülerek yapılan araştırmaya³ göre sadece 8 ilde toplam 10 hastanede isteğe bağlı kürtaj yapılıyor. İstanbul'da ise sadece 1 kamu hastanesinde 8 haftaya kadar olan gebeliklerde isteğe bağlı kürtaj yapılıyor. Aynı araştırmaya göre görüşülen hastanelerden 55'inde, "kürtajın yasak olduğu ya da yasal olmadığı" söylenerek danışanlara yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmekte.

Ayrıca aile sağlık merkezlerindeki sağlık çalışanları, istemli gebelik sonlandırma hizmeti talep eden bir hastaları olduğunda hastayı nereye yönlendireceklerini bilmediklerini belirtiyor.⁴ Kamu hastanelerinde kürtaj olamayan kadınlar, istenmeyen gebelikleri sonlandırmak için kürtaj hizmeti veren özel hastanelere başvurmak zorunda kalıyor. Özel hastanelerde kürtaj ücreti ise neredeyse asgari ücrete denk düşüyor.⁵

Türkiye’de kürtaj söylemsel saldırıların yanı sıra sağlık sistemindeki dönüşüm aracılığıyla da fiili olarak engellenmiş durumda. Sağlık Bakanlığı’nın 2003 yılında başlattığı Sağlıkta Dönüşüm Programı kapsamında Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri’nin kapatılmasıyla birinci basamak sağlık hizmetlerinden kürtaj tamamen çıkarıldı. Aile hekimliği sistemiyle kurulan Aile Sağlığı Merkezleri ve Toplum Sağlığı Merkezleri’nde üreme sağlığı hizmetleri, performans sisteminin de dışında tutularak tümüyle sağlık çalışanlarının kişisel ilgi ve inisiyatifine bırakıldı.⁶ Kürtaja erişimin engellenmesinin yanı sıra gebeliği önleme yöntemleri ile ilgili bilgilendirmelerin azalmasının sonucu olarak 2013’te %6 olarak tespit edilen “karşılanamayan aile planlaması ihtiyacının” (halen sahip olduğundan başka çocuk sahibi olmak istemediği halde hiçbir yöntem ile korunmayan kadınların yüzdesinin) 2018’e gelindiğinde %12’ye çıktığı görülmekte. Benzer şekilde, 2013’ten 2018’e gebeliği önleyici yöntem kullanmayanların oranı %27’den %30’a yükselmiş durumda.⁷

Nihayetinde kadınların cinsel sağlık bilgi ve hizmetlerine erişimlerinin kısıtlılığı istenmeyen gebelikleri artırırken kürtaja erişimin zorluğu da bu gebelikleri sonlandırmayı engelliyor.

KÜRTAJ MÜCADELESİ, POLİTİKA VE SAVUNUCULUK: ARAŞTIRMANIN SÖYLEDİKLERİ

Hem kadınların beden, cinsellik, doğum ve kürtaj konusundaki deneyim, algı ve duygu dünyalarını ön plana çıkarmak hem de Türkiye’de yasal ama erişilebilir olmayan kürtaj hakkını etkili feminist yöntemlerle savunmak üzere stratejileri belirlemek için Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı’nın katkılarıyla Dissensus Araştırma’ya bir araştırma⁸ yaptırıldı. Yapılan görüşmelerde kadınlar, doğurup doğurmama kararının kendilerinde olması gerektiğini söylüyor ve kürtajın patriyarkal sistemin kadınlara dayattığı koşullar içerisinde bir hak olması gerektiğini ifade ediyor; ancak hak kavramının tam olarak ne olduğu ya da haklara erişimin nasıl mümkün olduğu konusunda net bir bilgileri yok. Araştırmanın gösterdiği üzere, kadınların kürtaj yaptıрма nedenleri çok farklılaşıyor; doğurmayı istememek ya da koşullar nedeniyle mecbur kalmış olmak da kadınların deneyimlerine içkin durumlar.

Dolayısıyla kürtajla ilgili politika üretirken rıza dışı ilişkiler, cinsel saldırı ve şiddet olgusunu görünür kılan politik bir hat üzerinden sözü kurmak büyük önem taşıyor. Bu politik sözü kurarken evlilik içi cinsel saldırıyı da gündemleştirmek, yasada tanımlı eş rızasını, kadınların istemeden gebe kalmalarının nedenlerini ve gebeliği önleyici yöntemlere ilişkin bilgiye erişim ve kadınların doğurganlıkları üstündeki söz haklarını da ön plana çıkarmak son derece mühim.

Kürtaj hakkına güvenli erişimin sağlanması, hizmetin yaygın ve insan onuruna yakışan şekilde verilmesi, kadınların özgür bireyler olarak toplumsal hayatta yer alabilmelerinin de temelinde duruyor. Gebeliği önleyici yöntemler başta olmak üzere güvenli kürtaj, cinsel sağlık, doğurganlık sağlığı ve hakları konularında bilgiye erişimin sağlanmasının da kadınların özgürce karar verebilmelerini kolaylaştıracak, kendi hayatları üzerinde daha çok söz sahibi olmalarını sağlayacak önemde olduğu açık. Bazı doktorların kürtaj yaptırmak isteyen kadınları suçlayan, psikolojik şiddete varan söylemleri ve kendi inanç ve yargı sistemleriyle kürtaj yapmayı reddedip kadınları alternatiflere yönlendirmemesi dönüşmesi gereken bir mesele. Cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerini veren sağlık çalışanlarının, kadınları kendi bedenlerinden utandıran, nesneleştiren; onların arzu, istek ve koşullarını görmezden gelen yaklaşımlardan uzaklaşması gerekiyor. Bu tür tutumlar kadınları ataerkil sistemde daha da yalnızlaştırıyor, bu sebeple hak temelli bir perspektifin sağlık çalışanları açısından da benimsenmesinin önemli olduğu, tıptaki ataerkil yaklaşımları dönüştürmek üzere politikanın burayı da örgütlemesi gerektiğini görüyoruz.

İlaçla kürtaj hakkında çoğu doktorun oldukça bilgisiz olduğunu da gösteren araştırma, ilaçla kürtajın kadınlar açısından getirdiği kolaylıkların ve imkanların daha iyi anlatılması gerekliliğini de ortaya koyuyor. İlaçla kürtaj, daha çok feminist doktorlar tarafından biliniyor; feminist olmayan kadın doğum uzmanları ise konuya bilgisizliğe de dayanan bir önyargı ile yaklaşıyorlar. Halbuki ilaçla kürtaj, kadınların kendi evlerinin rahatlığında da uygulanabilir olması ve bedenleri üzerinde doğrudan bir seçim hakkı sahibi olmalarına fırsat vermesi bakımından oldukça önemli bir olanak. Birçok ülkede uygulandığı üzere gerekli bilgi ve koşulların sağlanması durumunda ilaçla kürtajın güvenli ve kadınları bedenleriyle kurdukları ilişkide güçlendiren bir seçenek.

Görüşmecilerin aktardığı bir diğer konu da doktorların tıp eğitimi süresince cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusunda çok fazla bilgi edinememeleri. Doktorların bilgi eksikliği, hastalarına verdikleri bilginin de eksik olması riskini beraberinde getiriyor. Aile hekimlerinin bilgi verme konusundaki sorumluluklarının yanı sıra hemşirelerin de aynı şekilde doğru bilgiyi aktarma sorumluluklarının olduğu şüphesiz. Bu sebeple hem tıp öğrencilerine hem de genel olarak sağlık çalışanlarına bu konuda farkındalık çalışmalarının yapılması gerekiyor. Gebeliği önleyici yöntemlerin sağlık kuruluşlarına daha az ulaşması da başka bir sorun. Bilgiye ve hizmetlere erişimin birinci basamakta verilmesi bu anlamda önemli.

Kadınların Üreme Sağlığı Hizmetleri ve Kürtaj Deneyimleri araştırması ve başka çalışmalar tarafından tespit edilen ve yıllardır gözlemlediğimiz sorunlara karşılık burada saydıklarımızdan daha kapsamlı şekilde önerilerimizi araştırma raporuna ekledik. Kadınların insan onuruna yakışır, güvenli kürtaja ve gebeliği önleyici yöntemlere erişimlerini kolaylaştırmaya yönelik çalışmalar yürütmeye devam edeceğiz.

- 1 "The World's Abortion Laws", *Center for Reproductive Rights*.
- 2 Avrupa ve Orta Asya'da kürtaja ilişkin mevzuat ve uygulamalarla ilgili daha çok bilgiye ulaşmak için Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği olarak Türkçeye çevirdiğimiz "Uluslararası Planlı Ebeveynlik Federasyonu Avrupa Ağı (IPPF EN) Ortakları Araştırması: Avrupa ve Orta Asya'da Kürtaj Mevzuatı ve Uygulaması – Kadın ve Kız Çocuklarının Doğurganlık Sağlığına Yönelik Tehditler" raporunu inceleyebilirsiniz.
- 3 "Yasal Ancak Ulaşılabilir Değil: Türkiye'deki Kamu Hastanelerinde Kürtaj Hizmetleri Araştırması Raporu – 2020", Haz. Mary Lou O'Neil & Deniz Altuntaş & Alara Şevval Keskin, *Kadir Has Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma Merkezi*, 2020.
- 4 "Pandemi Öncesi ve Sırasında Türkiye'de Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hizmetleri İzleme Raporu", Haz. Volkan Yılmaz, *Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı*, 2020, s.28.
- 5 "İstanbul Sözleşmesi, Toplumsal Cinsiyet Politikaları ve Ötesi: Polonya ve Türkiye", Haz. Cemre Baytok, *Hafıza Merkezi*, 2021, s.14.
- 6 "Sisteme Değil, İsteğe Bağlı Hizmet: Sağlık Çalışanları Gözünden İstanbul'da Kürtaj ve Aile Planlaması Hizmetlerinin Durumu", Haz. Ceren Topgöl & Tuğba Adalı & Alanur Çavlin & Cansu Dayan, *Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı*, 2017, s.28.
- 7 "2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması", *Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü*, 2019, s.85.
- 8 Araştırmanın raporuna https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2021/12/kurtaj_raporu_web_13.12.pdf adresinden ulaşabilirsiniz.

Vazgeçmiyoruz; İstanbul Sözleşmesi Yeniden İmzalanana ve Etkin Bir Şekilde Uygulanana Dek Mücadeleye Devam

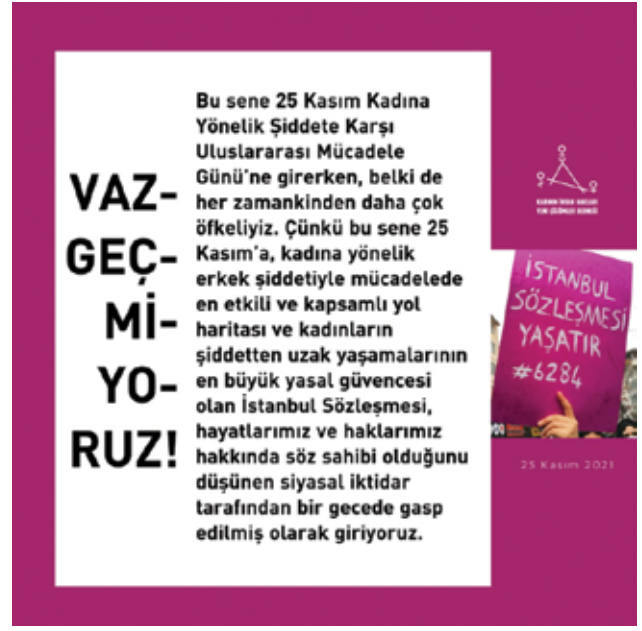
Bu sene 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne girerken, belki de her zamankinden daha çok öfkeliyiz. Çünkü bu sene 25 Kasım'a, kadına yönelik erkek şiddetiyle mücadelede en etkili ve kapsamlı yol haritası ve kadınların şiddetten uzak yaşamalarının en büyük yasal güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi, hayatlarımız ve haklarımız hakkında söz sahibi olduğunu düşünen siyasal iktidar tarafından bir gecede gasp edilmiş olarak giriyoruz.

Hayatlarımızı ve en temel insan haklarımızı yok sayan AKP hükümeti, imzaladığı, onayladığı ve senelerdir yürürlükte olan bir insan hakları sözleşmesinden çekilerek tarihe geçti. Onlar için İstanbul Sözleşmesi, torba yasalarla ya da kararnamelerle delik deşik etmeye alışageldikleri hukuki düzen içinde alelade bir hukuk metninden ibaret olabilir. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği dahil hiçbir nedenle ayrımcılık yapmadan kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadeleyi öngören, şiddetin patriyarkadan kaynaklandığını ve şiddetin önlenmesi için toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması gerektiğini söyleyen İstanbul Sözleşmesi, eşitliğe inanmayanlar, kadınları birey olarak görmeyenler, kadınların adını ancak aile içerisinde zikredenler için kurtulmak istedikleri bir yükten ibaret de olabilir. Dahası, İstanbul Sözleşmesi'nden biz milyonlarca kadın, çocuk ve LGBTİ+'ya ve aylarca süren çok güçlü toplumsal karşı çıkışa rağmen çekilenler, İstanbul Sözleşmesi'nin ortaya koyduğu hak ve yükümlülüklerin bir imzayla sona ereceğini, buna sessiz kalacağımızı, alacağımızı ve hatta bir süre sonra unutacağımızı dahi düşünüyor olabilirler.

Ancak hayatlarımızı ve şiddetten uzak, özgür, eşit ve insanca yaşama hakkımızı tartışmaya açanların farkında olmadıkları şu ki, biz kadınlar ve LGBTİ+'lar, haklarımızı tek bir imzayla, tek bir gecede, tek bir kişinin lütfuyla kazanmadığımız gibi, bunlardan tek bir imzayla, tek bir gecede, tek bir kişinin imzasıyla da vazgeçecek değiliz.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi meşrulaştırmak için AKP, Meclis'te kadına yönelik şiddetin nedenlerini araştırmak üzere bir araştırma komisyonu kurdu. Halbuki biz feministler, kadına yönelik erkek şiddetinin sebeplerini uzun yıllardır güçlü bir sesle söylüyoruz. Şiddetin sebebi; kadınları eşit görmeyen erkek egemen sistemin kadınları kontrol etme, güç eşitsizliklerini kendi lehine devam ettirme, kadınların eşit bireyler olarak kendi hayatları üzerinde söz söyleme yetkilerini kısıtlama arzusudur. Esasen İstanbul Sözleşmesi'nin söylediği tam olarak bundan ibaret.

AKP iktidarı kadına yönelik erkek şiddetinin öfke kontrol kaybı, akıl sağlığı sorunları, alkol ve uyuşturucu kullanımı gibi sebeplerden kaynaklandığı dolayısıyla münferit olduğu algısını yaratmak istese de toplumsal cinsiyet temelli şiddet münferit değil. Kadınların defalarca başvurdukları ve şikayetlerinin dikkate alınmadığı polis karakollarından eve dönerken şikayetçi oldukları erkekler tarafından öldürülmeleri münferit değil. Şiddetten kurtulmaya çalışan kadınlara türlü zorlukla verilmeyen tedbir kararlarının atanmış kayyumlar için hızlıca verilmesi münferit değil. Şiddet failleri haksız tahrik ve iyi halden ceza indirimi alır ve salgın bahanesiyle hapis hanesinden salınırken, Nevin Yıldırım'a, Yasemin Çakal'a, Çilem Doğan'a ve erkek şiddetine karşı hayatta kalabilmek için meşru müdafaa hakkını kullanan kadınlara verilen cezalar münferit değil. Kadınların şiddetten korunmasının hukuki güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi'nden Cumhurbaşkanlığı kararıyla çıkıldığı Resmi Gazete'de ilanının ardından, kadın düşmanlarının kadınlara sosyal medyadan "morardınız mı?" diyebilmesi ve bunların cezasızlıkla görmezden gelinmesi münferit değil. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararı LGBTİ+'lara yönelik doğrudan nefret ve ayrımcılığın itirafıyla meşrulaştırılmaya çalışılırken, LGBTİ+'ların her gün giderek artan şekilde şiddete ve nefrete maruz bırakılması, başta yaşam, eğitim, çalışma, barınma, sağlık, barışçıl gösteri ve yürüyüş haklarına saldırılar münferit değil.

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet, kadınlarla erkekler arasında tarihten gelen eşit olmayan güç ilişkilerinin bir tezahürüdür. Kadına yönelik şiddet, bu eşit olmayan güç ilişkilerinin tezahürü olan erkeklerin kadınlara karşı uyguladığı sistematik ayrımcılığın en somut halidir. Amacı kadınları her türlü şiddete karşı korumak, kadına karşı şiddeti ve ev içi şiddeti ortadan kaldırmak olan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilerek kadınlara, kadınların insan haklarına, toplumsal cinsiyet eşitliği fikrine, özgür ve eşit bir yaşam hakkına açıkça düşman olduklarını tarihe not düşmüş oldular. Bizlerse bize rağmen alınan bu karara ve haklarımıza yönelen bitmek bilmez saldırılara karşı aylardır sokakta, evde, işte, okulda ve meydanlarda her türlü engellemeye rağmen bir araya gelerek, direnerek, itiraz ederek, inat ederek, umut ederek, inancımızla ve öfkemizle mücadele ederek tarih yazıyoruz. 25 Kasım 2021'de, sokaklarda yine yüksek sesle tekrar edeceğiz:

Hayatlarımız, bedenlerimiz, arzularımız bizim. Şiddetten uzak, özgür ve eşit yaşama hakkımızdan, hayatlarımızdan, arzularımızdan vazgeçmiyoruz.

Şiddetten uzak, özgür ve eşit yaşamlarımızın güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi bizim.

İstanbul Sözleşmesi tekrar imzalanana, her maddesi gerektiği gibi uygulanana ve tek bir kadın bile şiddete maruz kalmayana kadar mücadele etmeye devam edeceğiz. İstanbul Sözleşmesi'nden vazgeçmiyoruz!

25 Kasım'da Sokaklardaydık!

İrem Gerkuş

25 Kasım Kadınlara Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Günü'nde Türkiye'nin birçok yerinde kadınlar ve LGBTİ+'lar sokaklardaydı. Her sene erkek-devlet şiddetine karşı sözümüzü söylediğimiz, dayanışmamızı ve mücadelemizi bir kez daha sokaklara taşıdığımız bu günde kalabalığımızın çoğaldığını görmek oldukça güçlendirici ve umut verici. Birçok il ve ilçede yapılan yürüyüş ve protestolarda Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine olan öfke, içinde bulunduğumuz ekonomik krizin kadınlar üzerindeki etkisi, savaş politikalarına karşı barış talebi, eşit ve özgür bir hayat için verdiğimiz mücadele ve erkek-devlet şiddetine olan isyan en öne çıkan sözlerden. Aşağıda il ve ilçelerde olan eylem ve etkinliklerin fotoğraflarını sizler için derledik.

Mücadelemizin ve dayanışmamızın daha da büyüdüğü günler için yaşasın kadın dayanışmamızı!

Adana

Adıyaman

Antakya

Artvin

Aydın

Bartın

Bolu

Bursa

Çanakkale

Çorum

Dersim

Didim

Diyarbakir

Edremit

Erbaa

Eskişehir

Gaziantep

Gebze

Giresun

Hopa

İskenderun

İstanbul

İzmir

Kocaeli

Kuşadası

Lüleburgaz

Manisa

Menteşe

Mersin

Rize

Samsun

Sivas

Sinop

Soma

Tarsus

Urfa

Van

24. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Sonuç Bildirgesi

Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı'nın yirmi dördüncüsü için 6-7 ve 9 Kasım 2021 tarihlerinde, pandemi koşulları nedeniyle bu yıl da çevrimiçi olarak yapıldı. "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karşıtı Politikalar ve Feminist Stratejilerimiz" başlığıyla gerçekleştirilen Kurultay'ın ilk gününe farklı illerdeki kadın ve LGBT+ örgütlerinden ve kamu kurumlarından 267 kadın katıldı. Mor Bülten'in bu sayısında 24. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı'nın sonuç bildirgesini sizlerle paylaşıyoruz.

24. KADIN SIĞINAKLARI VE DA(YA)NIŞMA MERKEZLERİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

Bir süredir dünyada ve Türkiye'de, özellikle İstanbul Sözleşmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı üzerinden, haklarımıza yönelik saldırıların arttığı bir dönemden geçiyoruz. Kurultay'da da son yılların tartışmalarına yansıyan bu saldırıların Türkiye'de olduğu nokta 20 Mart 2021'de bir gece yarısı Resmi Gazete'de yayınlanan karar ile İstanbul Sözleşmesi'nden Türkiye'nin imza çekmesi oldu. Yıllardır Kurultay bileşenleri olarak İstanbul Sözleşmesi'nin kadına yönelik şiddetle mücadele için önemini dile getirirken uygulama sorunlarına da işaret ettik. İstanbul Sözleşmesi'ni eksiksiz bir şekilde uygulamak için siyasi irade göstermesi gereken Türkiye Devleti'nin bu tutumu, kadına yönelik şiddetle mücadeleye dair bir kararlılık ve niyet olmadığını bizlere bir kez daha gösterdi.

İstanbul Sözleşmesi yerine neyin konulacağı tartışmaları sürerken ulusal eylem planları ve strateji belgelerine bakıldığında toplumsal cinsiyet eşitliğinden gittikçe uzaklaşan ve yerine aile odaklı politikaları getiren yaklaşımı açık bir şekilde görüyoruz. Hazırlanan her yeni eylem planı ve strateji belgesi geriye gidişin resmi olurken aynı zamanda politikasızlığın da bir belgesi. Devletin kendi çalışmasının izleme ve değerlendirmesini yapmaması, yürütülen planların etkililiğinin önemsenmediğini ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye dair hesap verme sorumluluğunu yerine getirmediğini gösteriyor.

Özellikle yerel yönetimlerin İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkan söylemlerini uygulamaya taşımalarını bekliyoruz. Mevzuatta belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmelerinin yanı sıra kadın örgütleri ile işbirliği içinde çalışmalarını, feminist bakış açısı ile stratejik planlama oluşturmalarını bekliyoruz. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını belediyelerin tanımamalarını ve Sözleşme değerlerine bağlılıklarını uygulamada göstermelerini talep ediyoruz.

Bizler, kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadın örgütleri olarak, şiddetten uzaklaşma mücadelesi veren kadınların deneyimlerine tanıklık ediyoruz. Bu deneyimler kadınların Türkiye'de şiddetle mücadele için var olan mekanizmalara erişimde önemli güçlüklerle karşı karşıya kaldıklarını gösteriyor. Şiddetten uzaklaşma mücadelesi veren kadınların deneyimlerinden hareketle hazırladığımız izleme raporlarıyla da görüyoruz ki 6284 sayılı Kanun gereği gibi uygulanmıyor, ŞÖNİM'ler koordinasyon görevini yerine getiremiyor, gizlilik kararlarının uygulanmasında yaşanan sorunlar can güvenliği açıklarının yanı sıra kadınların haklarına erişimlerinde öyle güçlükler yaratıyor ki gizlilik kararlarını kaldırmayı dahi tercih edebiliyorlar. Ekonomik destek ihtiyacı olan kadınların bu desteğe erişimindeki sorunların başında bu koordinasyonsuzluğun olduğu görülüyor. Kürt illerindeki kadın kurumlarından gelen

raporlar ve deneyim aktarımlarından da gördüğümüz üzere devletin birçok mekanizması kadın mücadelesini engellemekte ve var olan kadın birimlerini, kurumlarını işlevsiz hale getirmeye çalışmaktadır. Bu durum özellikle kayyum yönetim politikaları ile kurumsallaştırılmış bir hal almaktadır.

İstanbul Sözleşmesi'nden biçimsel çekilme olsa bile Türkiye'de ve dünyada kadınların mücadelesinin güçlü olduğunu biliyor ve bizler de çalışmalarımızı bu güçle sürdürüyoruz. Toplumsal cinsiyet karşıtı, kadınlara düşman hareketlere karşı, uluslararası feminist direniş ve dayanışmamızla mücadele ediyoruz.

24. Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı olarak, kadına yönelik erkek şiddetiyle mücadelemizin devamlılığını etkin bir şekilde sağlayabilmek için ortaklaştığımız ve öne çıkan mücadele başlıklarımızı/ taleplerimizi kamuoyu ile paylaşıyoruz:

1. Danıştay hukuksuz bir şekilde alınan İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararını iptal etmeli.
2. Pandemi gerekçe gösterilerek yoğunlaşan kolluk aracılığıyla yapılan sığınak kabulleri ŞÖNİM aracılığıyla yapılmalı.
3. Tedbir ve koruma kararları kadınların ihtiyaçları gözetilerek 6 ay veya süresiz olarak verilmeli. Gizlilik kararı olduğu için devlet hastanesinden randevu alamayan, e-devlet, e-nabız, MHRS gibi sistemlerde kendi bilgilerine erişemeyen, bankalarda hesap açtıramayan, adresi olmadığı için kimlik çıkaramayan ve türlü sistemsel zorlukları yaşayan kadınların, tüm bu sistemleri kolayca kullanması sağlanmalı. Tüm ilgili kurumlar gizli kaydın ne olduğunu ve nasıl uygulaması gerektiğini kavramalı, özellikle ŞÖNİM bu konuda koordinasyonu üstlenmeli.
4. Kadınların sıklıkla çocukları için sağlanan sosyo-ekonomik destek (SED) sığınakta kalan kadınlar için de işletilmeli. SED benzeri düzenli bir ekonomik destek alamayan bekar ya da çocuksuz kadınların ihtiyaçları gözetilerek düzenli ekonomik destekten yararlanabilecekleri sosyal hizmet modelleri oluşturulmalı. ŞÖNİM kurumlar arası koordinasyonu sağlayarak kadının ihtiyaç duyduğu sosyal desteklere erişimini mümkün kılmalı.
5. Sadece şiddete maruz kalan kadınlara yönelik 7/24 ulaşılabilir bir telefon hattı oluşturulmalı. Bu hat çok dilli hizmet sağlayabilmeli. Hattı yanıtlayanlar sadece polise ya da başka kuruma yönlendirme işlevi görmemeli. Şiddet alanında donanımlı bilgiye sahip kadınlar, başvuru yapan kadınları aktif dinleyebilmeli, kriz durumlarında psikolojik ilk yardım çalışması yapabilmeli. KADES uygulaması çok dilli olmalı, Kürtçe dili eklenmeli ve kadınların uygulamayı rahat

kullanabilmesi için kullanıcı dostu olmalı.

6. Yerel yönetimlerde sığınaklar öncelikli çalışma olmalı. Sığınak açması gereken belediyeler sığınak açmalı ve buna göre personel alımı yapmalı. Nüfusu 100.000'i geçen belediyelerin sığınak açma yükümlülüğüne benzer şekilde, her belediyenin kadın danışma merkezi olmalı. Her belediye kendi yerinde şiddete maruz kalan kadınların erişebileceği mekanizmaların bilgisinin yaygınlaştırılması için görünürlük çalışmaları yapmalı.
7. Belediyeler sığınak çalışmasının ihtiyaçları ve önceliklerini gözetmeli ve resmi yazışmaların sürelerinin çok uzun olması kadınların güvenliklerini riske attığı için belediyeler yazışma prosedürlerini bu doğrultuda esnetebilmeli.
8. Bakanlığın yönetmeliğindeki kurallar ve baskıcı tavırlar yerine belediyeler bir araya gelerek kadınların ihtiyaçlarına göre ve kadından yana bir bakış açısıyla yeni bir sığınak işleyişine dair yönetmelik oluşturmalı.
9. Sığınaklar için özellikli personel istihdamı sağlanmalı ve personelin güçlendirilmesi için eğitimler, süpervizyon ve psikoterapi destekleri sunulmalı. Personellerin rol dağılımı adil yapılmalı, kadınların ihtiyacına göre belirlenmeli ve psikolog, sosyal çalışmacı, idareci gibi ayrımlar net şekilde yapılmalı. Hem alanda çalışan psikolog ve sosyal çalışmacılara, hem tüm ilgili birimlerdeki müdürlüklere düzenli aralıklarla sığınak nedir, nasıl yürütülmesi gerekir konularında atölye yürütülmeli.
10. Pandemi sürecinde sığınak kabullerinde istenen test için ŞÖNİM kadınların hastaneye erişimini kolaylaştırmalı ve gerektiğinde bu işlemler için kadına eşlik etmeli. Karantina olacağı söylemiyle kadınları sığınağa başvurmadan caydırmayı amaçlayan yaklaşımdan uzak durulmalı ve kadınların ihtiyaçlarını gözetilen bir yaklaşım benimsenmeli.
11. Sığınakta kalan kadınlar için kadının ve çocuğun ihtiyaçlarını da gözeterek kreş desteği sağlanmalı. 12 yaş üstü oğlan çocuklarının sığınaklara kabulünü engelleyen yönetmelik gözden geçirilmeli ve yönetmelikteki ev desteği sağlanmalı.
12. Pandemi sonrası artan ve farklılaşan ihtiyaçlar nedeniyle kadınların psikolojik ve ekonomik destek talepleri de yoğunlaşmış durumda. Kamu ve yerel yönetimler bu ihtiyaçları gözetilen toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeler hazırlamalı ve şiddete maruz kalan kadınların şiddetten uzak yaşam kurabilmeleri için gerekli sosyal destek mekanizmalarını oluşturmalı.
13. Belediyeler, LGBTİ+'ların özellikli ihtiyaçlarını katılımcı bir şekilde tespit etmeli ve bu ihtiyaçları ertelemekten karşılamalı.

14. Bakanlık sığınaklarında sağlanan genel sağlık sigortası, belediye ve özel sığınaklarında da sağlanmalı.
15. Bakanlık, Cumhurbaşkanlığı dahil devletin merkezi yönetiminden belediyelere sığınak ve dayanışma merkezi açılması ve oradaki ihtiyaçların karşılanmasına yönelik özel bütçe oluşturulmalı.
16. Kamu kurumları ve yerel yönetimler kadınların nitelikli ücretsiz psikolojik desteğe erişmeleri konusunda etkin rol almalı.
17. Kamu kurumları ve yerel yönetimler il koordinasyon kurullarına kadın örgütlerini dahil etmeli, kurullarda paylaşılan bilgiler ve kadınların var olan hizmetlerden ne şekilde yararlandığı düzenli olarak kamuya paylaşılmalı, bu bilgiler nicel verileri de kapsamalı.
18. Kadın örgütlerine yapılan başvurularda kadınların Whatsapp, e-mail ve sosyal medya üzerinden daha sık irtibata geçtiğini görüyoruz. Kamu kurumları ve yerel yönetimler kadınların bu ihtiyaçlarını gözeterek daha erişilebilir olmalı.
19. Yerel yönetimler kadına yönelik şiddetle mücadelede somut adımlar atabilmek için alanda çalışma yürüten bağımsız kadın örgütleri ile etkin işbirlikleri geliştirmeli, işbirliğinin takip süreçleri şeffaf olmalı, böylece sivil toplum ve kadın örgütleri tarafından izlemesi kolaylıkla yapılabilir.
20. Yerel yönetimler, özellikle pandemi sonrası artan kadın yoksulluğu için de sosyal politika kapsamında bütçe ayırarak kalıcı çözümler sunmalı, özellikle barınma ihtiyacına somut cevap vermeli.
21. Yerel eşitlik eylem planları bir an önce tüm belediyelerde hazırlanmalı, hazırlık süreçleri eşitlik birimleri ve sivil toplum örgütlerini kapsayıcı şekilde yapılandırılmalı ve uygulanmaya başlanmalı.
22. Kadınları bakım yükünden kurtaracak ve emek gücüne güvenceli şekilde katılmasını sağlayacak destek sistemleri oluşturulmalı, kadınların tümünün sosyal güvenceden faydalanabilecekleri bir mekanizma kurulmalı, tüm kadınlar sosyal güvence altına alınmalı. Krizler sebebiyle kayıt dışı ya da yarı zamanlı ve esnek çalışma durumunda kalan kadınlara dair koruyucu önlemler alınmalı.
23. Kriz dönemleri için hazırlanan acil eylem planlarında kadınlar için özel düzenlemeler yapılmalı, krizlerin yükünü kadınlara yükleyen stratejiler terk edilmeli.
24. Kadın yoksulluğuna, "oy" malzemesi haline getirilebilen, yetersiz sosyal destek politikalarıyla müdahale edilemeyeceği vurgulanmalı. Sosyal destekler için bütçe arttırılmalı ve bu destekler sadaka olarak ve dönemsel değil hak kapsamında düzenli ve devamlı hale getirilmeli.
25. Şiddete maruz kalan kadınların adli yardım bürolarına yaptıkları başvurularda ekonomik ya da herhangi başka bir kriter aranmaksızın hemen avukat ataması yapılmalı. Adli yardım ve CMK avukatları düzenli olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadına yönelik şiddet ve görüşme ilkeleri konularında eğitimler almalı.
26. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme süreci 6284 sayılı Kanun'u geçersiz kılmamaktadır. Kolluk kuvvetleri ve adli mekanizmalar 6284 kapsamındaki koruyucu ve önleyici tedbirlerin gereğini yerine getirmeli. 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen koruyucu ve önleyici tedbirlerin takibi kolluk kuvvetleri ve ŞÖNİM tarafından yasal mevzuata uygun şekilde yapılmalı.
27. Kadınlara şikayetçi olmadan da 6284 kapsamında koruyucu ve önleyici tedbirlerden yararlanabileceği bilgisi kolluk tarafından verilmeli.
28. Tedbir nafakası kararları geç ve düşük verilmemeli, nafakanın tahsil edilmesi ile ilgili etkili çözümler üretilmeli.
29. Erken ve veya zorla evlendirmeleri teşvik eden, kolaylaştıran dini nikah kıyan, bu törenlere katılan kişiler cezalandırılmalı, erken yaşta evliliğin her koşulda cinsel istismar olduğu kabul edilerek çeşitli bahanelerle verilen beraat kararlarına son verilmeli.
30. Barolar düzenli olarak kadına yönelik şiddet alanında izleme, düzenli raporlama yapmalı.
31. Şerife Demir, Çilem Doğan, Melek İpek, Nevin Yıldırım, Yasemin Çakal dosyası örneklerinde gördüğümüz üzere; ölmek için öldürmek zorunda kalan, hayatını savunan kadınların dosyalarında 'meşru müdafaa' değerlendirmesi yapılırken; geçmiş sistematik şiddet yaşantısı göz önüne alınmalı.
32. Her ilde teşkilatlanmış ve kurumlar arası koordinasyon görevi olan ŞÖNİM'ler İl Göç İdareleri ile toplantılar yapmalı. Bu toplantılarda göçmen ve mülteci kadınların şiddetten uzaklaşma sürecinde yaşadığı sorunlar iletilmeli ve yereldaki kaynakları etkin kullanmaya yönelik çözümler geliştirilmeli.
33. Mülteci ve yabancı uyruklu kadınların resmi işlemlerinde kadınların beyanları yeminli tercüman eşliğinde geçerli sayılıyor. Yeminli tercüman ihtiyacını karşılayacak bir mekanizma bulunmamakta ve kadın örgütlerinin kendi tercüman desteğiyle aldığı başvurular yeminli tercüman olmaması nedeniyle görünmez ve geçersiz kınıyor. Uygulamadaki bu aksaklık giderilmeli. Bu ihtiyaç gözetilerek kamu kurumları ve yerel yönetimlerde tercüman istihdam edilmeli.
34. İstanbul Sözleşmesi'nde de belirtildiği üzere, cinsel şiddet konusunda bütüncül ve uzmanlaşmış desteği

bünyesinde toplayan ve önleyici çalışmalar da yürüten, acil ve kısa dönem desteğin yanı sıra uzun süreli sosyal destek veren, acil tıbbi ve adli müdahale desteği alınabilecek, uzman personelin çalıştığı tecavüz kriz merkezleri/cinsel şiddet kriz merkezleri kurulması için en kısa sürede hareket geçilmeli.

35. Cinsel şiddetin ne olduğuna dair bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı ve eğitimleri verilmeli.
36. Cinsel şiddetle mücadele kapsamında kadınlara destek veren profesyoneller kadınları sürece, süreç içinde neler olabileceğine dair bilgilendirmeli, fakat ne yapmak istediğine kadın kendisi karar vermeli.
37. Cinsel şiddet ile ilgili şikayet sürecinde kadının beyanı esas alınarak soruşturma süreci başlatılmalı, soruşturmaya başlaması için somut delil aranmamalı, etkin soruşturma yürütülmeli, şiddete maruz kalanın ifadesi yalnızca bir defa alınmalı, tekrar tekrar ifade vermek zorunda bırakılmamalı.
38. Kadın örgütleri ve baroların cinsel şiddet konulu davalara müdahillliği kabul edilmeli. Bakanlığın atadığı avukatların tüm hukuki süreci takip etmesi sağlanmalı, takip etmiyorlarsa müdahil olmamalıdır.
39. Cinsel şiddet sonrası ne yapılması gerektiğine dair bir kılavuz hazırlanmalı ve öncelikli olarak ilk adımda destek vermesi gereken birimlere bu konuda meslek içi eğitim verilmeli. Kadınların cinsel şiddete dair hizmet aldığı Baro, hastaneler, okullar, sosyal hizmet merkezleri ve adliyeler başta olmak üzere tüm kurumlardaki ilgili çalışanlar şiddet ve cinsel şiddetin etki ve dinamiklerine dair bilgi sahibi olmalı, bu kurumlar kadından yana bakış açısı ile çalışmalı. İlgili tüm kurumların cinsel şiddete dair yaklaşımını ve izlenecek destek çalışmalarının ilkelerini belirleyen tutum ve politika belgeleri geliştirilmeli.
40. Adli tıp birimleri ulaşılabilir olmalı, hastanelerin acil bölümlerinde muayene yapan hekimler şiddetin etki ve dinamiklerine dair deneyimli ve delil toplayabilecek yetkinlikte olmalı.
41. Cinsel şiddete maruz kaldıktan sonra ihtiyaç duyulan sağlık desteklerinde cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ve olası gebelikle ilgili muayene ve bilgilendirme yapılmalı, gebeliği önleme ve sonlandırma ile ilgili araçlar ve seçenekler sunulmalı. Cinsel şiddet sonrası ruhsal destekler yalnızca psikoterapi ile sınırlı kalmamalı. Cinsel şiddet sonrası ruhsal destekler şiddetin dinamiklerine hakim ve feminist perspektifle çalışan kadınlar tarafından sağlanmalı.
42. SHM'ler kadınlar ve çocuklara psikolojik ve psikososyal destekler sunabilecek yetkinlikte olmalı. Çocuklar söz konusu olduğunda ailenin talebine

gerek kalmadan da aileler bu destekler hakkında bilgilendirilmeli. Ailelere de destek verilen bir sistem geliştirilmeli.

43. Göçmen ve mülteci kadınlar için cinsel şiddet sonrası destekler erişilebilir olmalı, tercüme desteği sağlanmalı ve tercümanlar dile hakim kişilerden seçilmeli.

Şiddetsiz ve Sığınaksız bir dünya için yaşasın kadın dayanışması!

Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı Bileşenleri¹

- 1- Adana Kadın Dayanışma Merkezi ve Sığınma Evi Derneği (AKDAM)
- 2- Antalya Kadın Danışma Merkezi ve Dayanışma Derneği
- 3- Aydın Söke Kadın Sığınma Danışma ve Dayanışma Derneği
- 4- Bodrum Kadın Dayanışma Derneği (BKD)
- 5- Buca Evka-1 Kadın Kültür ve Dayanışma (BEKEV)
- 6- Çanakkale Kadın El Emegini Değerlendirme Derneği ve Kadın Danışma Merkezi (ELDER)
- 7- Deniz Yıldızı Kadın Dayanışma Derneği
- 8- Edirne Kadın Merkezi Danışma Derneği (EKAMEDER)
- 9- Engelli Kadın Derneği (ENG-KAD)
- 10- Fethiye Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği
- 11- Günebakan Kadın Derneği
- 12- İzmir Çiğli Evka 2 Kadın Kültür Evi Derneği / ÇEKEV
- 13- İzmir Kadın Dayanışma Derneği
- 14- Kadın Dayanışma Vakfı
- 15- Kadın Zamanı Derneği
- 16- Kadınlarla Dayanışma Vakfı (KADAV)
- 17- Katre Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği
- 18- Koza Kadın Derneği
- 19- Lotus Kadın Dayanışma ve Yaşam Derneği
- 20- Mersin Bağımsız Kadın Derneği (BKD)
- 21- Mimoza Kadın Derneği
- 22- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı
- 23- Mor Salkım Kadın Dayanışma Derneği
- 24- Muğla Emek Benim Kadın Derneği
- 25- Rosa Kadın Derneği
- 26- Star Kadın Derneği
- 27- Uluslararası Göçmen Kadınlar Dayanışma Derneği (UGKDD)
- 28- Urla Kadın Dayanışma Derneği (URKAD)
- 29- Yaşam Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi (YAKA-KOOP)
- 30- Yaşamevi Kadın Dayanışma Derneği

¹ Kadın Sığınakları ve Da(ya)nışma Merkezleri Kurultayı bileşeni olan Adıyaman Kadın Yaşam Derneği, Ceren Kadın Derneği, Gökkuşluğu Kadın Derneği, Muş Kadın Çatısı Derneği, Muş Kadın Derneği, Selis Kadın Derneği ve Van Kadın Derneği'nin faaliyetine 22 Kasım 2016 tarihli Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameyle (KHK/677) son verildiğinden listede yer alamamaktadır.

Yaşasın Kadın Dayanışması!

Selenay Şahin

KİHEP Eğiticisi – İstanbul

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı ile tanışmam okul zamanıma dayanıyor. Staj yaptığım zaman açılan bir KİHEP grubunun üyesiydim. Pandemi sebebiyle yarım kalan eğitimimiz beni sonraki konular ve yaşayacağım deneyimler konusunda merak içinde bırakmıştı. Ta ki KİH-YÇ ile yeniden yollarımız kesişene kadar. Bu sefer hem öğrenecek hem de eğitici eğitimi kapsamında gruba dahil olup öğrendiklerimi birçok kadınla paylaşma fırsatım olacaktı. KİHEP, kalbimin en güzel yerine yerleşen birçok kadın tanıdığım hem öğrenip hem de eğlendiğim bir deneyim oldu benim için. Yeri geldi güldük, yeri geldi ağladık. Bir arada olursak her şeyi başaracağımızı bilerek çok güzel dostluklar edindim. Başlarken içimde yapabilecek miyim korkusu vardı. Ancak

12. KİHEP Eğitici Eğitimi'nde Selenay Şahin sertifikasını alırken

bittiğimde hem haklarımı öğrendiğimi hem de en gizli kalmış anılarımı paylaşarak çoğaldığımı fark ettim. Bendeki bu deneyimi ne kadar çok kadına ulaştırırsam benim ve başka kadınların ne kadar güçlü hissedeceğini bilmek büyülmüş bir etki yarattı bende. Şimdi sırada bu büyülmüş etkiyi elimden geldiği kadar fazla kadına ulaştırmak var. İyi ki KİH-YÇ var.

Yaşasın kadın dayanışması!

KİHEP İyi ki Var!

Nur Özlem Demir

KİHEP Eğiticisi – İstanbul

13 yıldır belediyede çalıştığım iş hayatım boyunca sosyolog olarak görev yaptığım kadın danışma merkezlerinde, engelli merkezinde, sosyal hizmet merkezlerinde ve şu an bulunduğum sosyal politikalar ve eşitlik biriminde kadınlarla yaptığım çalışmada her bilgi alışverişi ve yönlendirme bana hep kendimi iyi hissettirmiştir.

12. KİHEP Eğitici Eğitimi'nde Nur Özlem Demir sertifikasını alırken

Ancak kendimde eksik gördüğüm yerler var, hala öğrenmem gereken şeyler olduğunu biliyorum. Öğrenme ve öğrendiklerimi aktarma isteğimi gerçekleştirmek kolay olmuyor. Özellikle yerel yönetimlerde çalışmak demek bürokratik engelleri aşmaya çalışmak ve kadınlarla çalışma olanağını kendi çabalarımla yaratmak demek olduğu için onlara fayda sağladığımı düşündüğüm çalışmalar zaman zaman zorlukla gerçekleştiriyorum. Bu çalışmalar sırasında kadınların çoğu hakkına ya da bu haklarına nasıl erişebileceklerine dair bilgi sahibi olmadıklarını gördüm.

KİHEP ile tanışmama vesile olan KİHEP Eğiticisi Sevgili Meral'e beni yüreklendirdiği için çok teşekkür ediyorum. Boşanma arifesindeyken 1 yaşında kızım ve annemle nasıl eğitime katılabilirim düşüncesi beni gerçekten çok zorladı. Sevgili KİH-YÇ Derneği ve kadın arkadaşlarımın desteği ile 15 günlük eğitim sürecini kızım ve annem ile birlikte giderek tamamladım. Bu benim için çok kıymetli çünkü çalışan kadınların yaşadığı güçlükleri bilen ve deneyimleyen biri olarak ben eğitime ailemle katılabiliştim. KENDİMİ GÜÇLÜ HİSSETTİM, O DAYANIŞMA İÇİNDE YALNIZ DEĞİLDİM! Bana "Bunu yapabilirsin" diyen her kadına ve KİH-YÇ derneğine

tek tek çok teşekkür ederim. İyi ki gidip o güzel işbirliğinin içinde var oldum. Yaşadığım zor bir sürecin ortasında duyularımı, düşüncelerimi, haklarımı, özgüvenimi ve cesaretli olduğumu farklı yaşamlara sahip 25 kadınla beraber fark ederek, kendimi ifade edebilmiş olmanın gururunu yaşadım.

Ben bir kadını ve gücümün farkındayım! Öğrenecek çok şey var. Yeter ki bir adım atabilelim! Bilgilenmek, iş birliği yapmak, dayanışmaya ortak olmak, örgütlenmek bana hep iyi geldi. Bu nedenle, KİHEP'in yeri benim için çok kıymetli. Eğitimin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Bilgilendikçe biz kadınlar, kendimizle ilgili pek çok konuda bilinçlenip kendi yolumuzda ilerleyebiliyoruz. KİHEP bende yarım kalmış pek çok bilgimi tamamladı; farkındalığımı, bakış açımı olumlu yönde değiştirdi. Bilginin ulaşılabilir olması da çok önemli.

Biz kadınların, kadının insan hakları eğitimini almış olması, bir kadın olarak yaşadığı toplumda bir birey olarak kendi bedeni hakkında söz sahibi olabilmesi, kendi kararlarını verme gücüne inanması, bunların yanı sıra ekonomik hakları, cinsel hakları, doğurganlık hakları, kendi başlarına hareket edebilme haklarını bilmesi çok önemli. Benim kadınlara bu farkındalığı ulaştırabilen bir el olmam beni mutlu eden son olur.

Haklarını ve yasaların uygulanabileceğini bilmeyen kadınlarla dayanışma içinde olan, kendi mücadelesini ve örgütlenmesini yapmaya çalışan ve bunu en faydalı ve başarılı şekilde kadınlara ulaştırmayı amaçlayan değerli KİHEP programı iyi ki var! Günümüzde, kadınların var olan haklarını yok sayan bir bakış açısıyla karşı karşıyayız. Ben bir kadın olarak haklarımdan vazgeçmiyorum!

TÜM KADINLARI KUCAKLİYORUM.
İSTANBUL SÖZLEŞMESİ BİZİM...

2021 Yılı Bitmeden Kadın ve LGBTİ+ Haklarına Yönelik Dünyada Neler Oldu?

İsviçre'de eşcinsellerin evlenme ve evlat edinme hakkı için Eylül ayında ulusal bir referandum yapıldı.¹ Seçmenlerin yüzde 64,1'nin "evet" oyu vermesi sonucu bu haklar yasallaştı. Aktivistlerin belirttiğine göre referandum süreci boyunca "evet" kampanyasına halkın desteği oldukça büyük ve belirleyici olmuş.

Eylül'de **Meksika**'da Coahuila eyaleti Yüksek Mahkemesi oybirliğiyle ülkedeki kürtaj yasağını anayasaya aykırı bularak iptaline karar verdi.² Alınan kararla birlikte, gönüllü kürtaj yapan veya yaptıran kişiye hapis cezası öngören madde geçersiz hale gelmiş oldu. Latin Amerika'da kürtajın suç kapsamından çıkarılması dalgasına eklenen ve ülkenin diğer eyaletlerine de emsal teşkil edebilecek bu hüküm, tarihi bir karar olarak değerlendiriliyor.

Eylül ayında **Kanada**'da British Columbia İnsan Hakları Mahkemesi, işyerinde kasti olarak yanlış cinsiyet atanmasının bir insan hakları ihlali olduğu hükmünü verdi.³ Önceden çalıştığı restorana karşı dava açan Jessie Nelson lehine karar veren mahkeme, nonbinary ve genderfluid Nelson'ın beyanına uymayan zamirleri bilinçli olarak kullanan eski işverenlerini suçlu buldu ve tazminat ödemelerine hükmetti. Karar gerekçesinde zamirlerin kişinin kimliğinin asli bir parçası olduğu belirtilerek özellikle trans, nonbinary ve cis olmayan kişiler için doğru zamirlerin kullanılmasının önemi üzerinde duruldu.

İtalya sınırları içindeki 33 bin nüfuslu mikro-devlet **San Marino**'da Eylül sonunda gerçekleştirilen referandum sonucunda ülkedeki kürtaj yasağı kaldırıldı.⁴ 12 haftaya kadar kürtajın yasalaştırılmasına ilişkin referanduma katılım yüzde 41 oranında oldu ve oyların yüzde 77'siyle önerilen yasal kürtaj uygulaması kabul edildi. Avrupa'da kürtajı tamamen yasaklayan son ülkelerden olan ve yasaları, kürtaj yapan ve yaptıranlara hapis cezası öngören San Marino'da kürtaj yasağının sonlanması için kadınların mücadelesi uzun süredir devam ediyordu.

Bern, İsviçre / Kaynak: RTÉ

Kasım sonundaki seçimlerde **Şili** Ulusal Kongresi'ne ilk kez bir trans seçildi. 25 yaşındaki trans kadın ve aktivist Emilia Schneider, 2022'nin Mart ayındaki yemin töreniyle Temsilciler Meclisi'nde göreve başlayacak.⁵ Ayrıca Şili'de temelleri ilk olarak 2017 yılında atılan eşcinsel evliliği onaylayan yasa Aralık ayında oy çoğunluğuyla kabul edildi.⁶ Bu yasaya göre evlenmek isteyen eşcinsel çiftlere Medeni Kanun'da eşit haklar tanınacak.

ABD'nin Teksas eyaletinde gebeliğin 6. haftasından sonra kürtaj olmasını yasaklayan yasa 1 Eylül'den itibaren yürürlüğe girmişti.⁷ Yasa embriyonun kalp atışlarının duyulduğu andan itibaren kürtajı yasaklıyor ve tecavüz veya ensest ilişki sonucu gebeliği de 6. haftadan sonra kürtaj olabilmek için geçerli bir sebep olarak kabul etmiyordu. Hamile kadının sağlığının tehlikede olması kürtaj izni için tek istisnayı oluşturuyordu. 6. haftadan önce hamileliğin fark edilmesinin çok zor olması bu yasaya getirilen en büyük eleştirilerden biriydi. Bunun yanı sıra yasa vatandaşlara, 6. haftadan sonra kürtaj olanları ve olanlara yardım edenleri ihbar etme hakkı tanıyordu ve eğer bu kişiler suçlu bulunursa 10 bin dolarlık cezayı ihbar edenlere ödemekle yükümlü oluyordu. Bunun üzerine ABD'nin 50 eyaletinin tamamında on binlerce insan bu yasayı protesto etmek için sokağa çıktı.⁸ Tüm eyaletlerde eylem yapılmasının sebeplerinden biri de ABD'deki Yüksek Mahkeme'nin o süreçte tek tek eyaletlerin kürtajı yasaklama yetkisine sahip olmadığına kanaat getiren 1973 tarihli kararı bozabilecek bir davaya bakıyor olmasıydı.

ABD / Kaynak: SkyNews

Tekساس'ta çıkan yasanın aslında fiili olarak kürtajı yasakladığını belirten kadın örgütleri Yüksek Mahkeme'ye bu yasaya karşı yürütmeyi durdurma davası açmalarına rağmen mahkeme 4'e karşı 5 oyla bu kararı almayı reddetti. Bunun üzerine ABD Adalet Bakanlığı yasaya karşı kamu davası açtı. Teksas eyaletinin Austin Bölgesi Federal Yargıcı "kadınların Anayasa ile güvence altına alınmış olan hayatları üzerinde kontrol sahibi olma hakkının yasadışı bir şekilde engellendiğini" belirterek Ekim ayının başında yasanın yürütmesini durdurdu.⁹ Fakat ileride yürütmeyi durdurma kararı kalkarsa 6. haftadan sonrası için de kürtaj hizmeti veren klinikler haklarında geriye dönük dava açılabilmesi ihtimali tedirginlik uyandırıyor. Her ne kadar eyalet yetkilileri bu durdurma kararına itiraz başvurusu yapmış olsalar da Teksas kürtaj yasası ilk hukuki engelle karşılaşmış oldu.

ABD'nin Oklahoma eyaletinde yaşayan yerli Amerikalı bir kadın düşük yapmasının ardından "adam öldürmek" suçuyla yargılanarak dört yıllık hapis cezasına çarptırıldı¹⁰ Ulusal Hamile Kadınlar Derneği (NAPW) son yıllarda ABD'de düşük yapan pek çok kadının "adam öldürmek"ten yargılandığını belirtiyor. NAPW'nin verilerine göre 1973 yılından günümüze 1600 kadın düşük yaptığı için yargılanarak cezaevine gönderilmiş ve bu vakaların 1200'ü son 15 yılda gerçekleşmiş. Bu vakada kişinin yasadışı uyuşturucu kullanımının olması da diğer düşük yapan birçok vakayla ortak bir özellik gösteriyor. Bu durumun da çoğu kez yerli Amerikalı veya göçmen kadınlarla özdeşleştirilen "bir Amerikan olgusuna"

dönüştüğüne değiniliyor. ABD'nin "uyuşturucuya karşı savaşı" adı altında bu ceza davalarının yükselişi kadınlar ve kadın örgütleri tarafından eleştirilen önemli bir nokta.

Moldova Cumhuriyeti, İstanbul Sözleşmesi'ni kabul eden 35. ülke oldu.¹¹ Eylem ve Dayanışma Partisi'nin desteğiyle Ekim ayında kabul edilen sözleşme Komünist ve Sosyalist Blok milletvekilleri tarafından protesto edildi. Sosyalist Parti lideri, Nisan ayında yaptığı açıklamada "Bir ülke bu sözleşmeyi imzaladığında, kadın ve diğerlerine ek olarak, cinsel azınlıklarla ilgili haklar açısından bazı ek yükümlülükler üstlenir. Bu sözleşmeyi onaylamamak için elimizden geleni yapacağız." dedi.

İtalya'da merkez soldaki Demokratik Parti milletvekili Chiara Gribaudo'nun hazırlanmasına öncülük ettiği "eşit işe eşit ücret" yasa tasarısı Temsilciler Meclisi'nde oybirliğiyle kabul edildi.¹² Yasalaşması için Senato'dan geçmesi bekleniyor. İtalyan basınındaki verilerde belirtildiğine göre İtalya'da aynı işi yapan kadınlar erkeklerden yüzde 12,2 daha az ücret alıyor. Dünya Ekonomik Forumu'nun 2020 Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre İtalya ekonomik katılım ve fırsat eşitliği kategorisinde 153 ülke içinde 117. sırada yer alıyor. Gelen yasa tasarısı büyük bir kazanım olarak görülüyor. Tasarıya göre işverenler eşit işe eşit ücret politikası uygulayarak ve yükselme fırsatı açısından cinsiyetler arasındaki farkı azalttıklarında "cinsiyet eşitliği sertifikası" almaya hak kazanacaklar. Bu sertifikanın sosyal güvenlik katkı payı indirimi gibi mali imkanları olacak. Bunun yanı sıra 50'den fazla çalışanı olan şirketler düzenli olarak rapor

hazırlamak zorunda olacak ve bu raporda hata veya eksik bulunması halinde para cezası verilebilecek. İtalya hükümeti ayrıca, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde erkek şiddetine karşı yakında getirilmesi planlanan yeni tedbirleri açıkladı.¹³ Bu tedbirlerden biri, şiddete maruz kalan ve ekonomik desteğe ihtiyacı olan kadınlara bir yıla kadar, aylık 400 Euro "özgürlük geliri" tahsis edilmesi. Bununla beraber, şiddet faillerine verilen asgari cezanın da artırılması planlanıyor.

Fransa Sağlık Bakanı Olivier Veran, 1 Ocak itibarıyla doğum kontrol haplarının ve konu ilgili reçete yazılması, test yaptırılması gibi hizmetlerin 25 yaşına kadar ücretsiz temin edilebileceğini duyurdu.¹⁴ Bakan, kadınların ekonomik bağımsızlığını genelde 25 yaşından sonra elde edebildiklerini ve bu yüzden bu kararı almayı gerekli gördüklerini belirtti.

Daha önceki Mor Bülten sayılarının Dünyadan haberlerinde de tutukluluğuna ilişkin haberlere yer verdiğimiz toplumsal cinsiyet alanında araştırmacı ve insan hakları aktivisti Patrick Zaki, İtalya Bologna'da yükseköğrenimine devam ederken ziyarete gittiği, vatandaşı olduğu **Mısır**'da "yurt içi ve dışında Mısır hakkında yalan haberler yaymak" suçlamasıyla tutuklanmıştı. Yaklaşık iki yıl süren tutukluğunun ardından Aralık ayında gerçekleşen son duruşmada serbest bırakıldı.¹⁵ Şu an ülkeden çıkma yasağı bulunan ve İtalya'nın davasını yakından takip ettiği Zaki'nin bir sonraki duruşması Şubat 2022'de görülecek.

İran'da kadınlar, yasaların evlenmeden önce yaptırılmasını zorunlu tuttuğu "bekaret testi" uygulamasının kaldırılması için kampanya başlattı.¹⁶ İnternet üzerinden başlatılan kampanyaya çok sayıda imza verildi.

Afganistan'daki Taliban yönetimine karşı kadınların direnişi devam ediyor. Eylül ayının ortasında kadınlar, Taliban'ın getirdiği burka zorunluluğuna ve bunun sanki ülkenin kültürüymüş gibi yansıtılmasına tepki göstererek #KıyafetimeDokunma kampanyası başlattı.¹⁷ 1990'larda Taliban ülke kontrolünü eline geçirdiğinde kadınların spor faaliyetlerine katılmasını yasaklamış ve Avustralya medyasına konuşan bir Taliban üyesinin kadınların spor faaliyetlerine katılmasının "gereksiz" olduğunu belirtmişti. Taliban'ın yeniden yönetime gelmesiyle Pakistan'ın acil insani yardım vizesi verdiği kadın futbol takımı üyeleri Eylül ayında ülkeden çıkış yaparak Pakistan'a ulaştı.¹⁸ Bunun yanı sıra Taliban'ın kız çocuklarının okula gitmesini engellemesine karşı İngiltere'de yaşayan Afganistanlı Angela Ghayur isimli öğretmen internet üzerinden eğitim veren bir okul kurdu.¹⁹ Telegram ve Skype üzerinden 170 farklı online sınıfta birbirinden farklı dersler veren bu okula birkaç hafta içerisinde bine yakın öğrenci kayıt

yaptırdı ve 400'den fazla gönüllü öğretmen başvurdu. Uluslararası Af Örgütü ise Taliban'ın kadın haklarına yönelik saldırılarını raporlaştırdı.²⁰ Raporda, ülke çapında kadınlara destek olan kuruluşların ve sığınakların tamamen kapatıldığı ve kadınlara şiddet uyguladığı için tutuklanan kişilerin serbest bırakıldığı belirtiliyor.

- 1 "Dünyadaki 30. Ülke: İsviçre Eşcinsel Evliliğe Onay Verdi", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 1 Ekim 2021.
- 2 "Meksika'da yüksek mahkeme kürtaj yasağını anayasaya aykırı buldu", *Gazete Karınca*, 8 Eylül 2021.
- 3 Ezgi Epifani, "Kanada mahkemesi hükmetti: Yanlış cinsiyet atamak bir insan hakları ihlâlidir", *Kaos GL*, 11 Ekim 2021.
- 4 "San Marino'da kürtaj yasağı kaldırıldı: Artık köle değiliz", *Gazete Karınca*, 27 Eylül 2021.
- 5 "Emilia Schneider, Şili Ulusal Kongresi'ne seçilen ilk trans kişi oldu.", *Pembe Hayat*, 30 Kasım 2021.
- 6 "Şili Parlamentosu'nda Eşcinsel Evliliği Onaylayan Yasa Tasarısı Kabul Edildi", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 9 Aralık 2021.
- 7 "Teksas'ta Tartışmalı Kürtaj Yasağı Yürürlüğe Girdi", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 3 Eylül 2021.
- 8 "ABD'li Kadınlar Sokakta: Teksas Kürtaj Yasası Protesto Edildi", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 5 Ekim 2021.
- 9 "ABD'de Teksas'taki Kürtaj Yasağının Yürütmesi Durduruldu", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 7 Ekim 2021.
- 10 "İsitsnadan Kurala: ABD'de Düşük Yapan Kadınlar 'Cinayet'ten Yargılanıyor", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 17 Kasım 2021.
- 11 "Moldova Parlamentosu, İstanbul Sözleşmesi'ni Onayladı", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 19 Ekim 2021.
- 12 "İtalya'da 'Eşit İşe Eşit Ücret' Yasa Tasarısı Meclis'ten Geçti", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 14 Ekim 2021.
- 13 Övgü Pınar, "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü: İtalya'da şiddet gören kadınlara devletten ayda 400 euro", *BBC News Türkçe*, 25 Kasım 2021.
- 14 "Fransa'da Doğum Kontrol Hapı 25 Yaş ve Altı İçin Ücretsiz Olacak", *SES: Eşitlik, Adalet, Kadın Platformu*, 10 Eylül 2021.
- 15 "Egyptian activist Patrick Zaki released from prison after nearly two years", *EuroNews*, 8 Aralık 2021.
- 16 "İran'da kadınlardan 'bekaret testi' zorunluluğuna karşı kampanya", *Gazete Karınca*, 14 Aralık 2021.
- 17 "Afganistan'daki kadınlar Taliban'a renkleriyle başkaldırıyor: #KıyafetimeDokunma", *Gazete Karınca*, 14 Eylül 2021.
- 18 "Taliban'dan kaçan futbol takımı Pakistan'a ulaştı", *Gazete Karınca*, 15 Eylül 2021.
- 19 "İngiltere'de bir öğretmen Afganistan'daki kız çocuklarına eğitim veren bir okul açtı", *Gazete Karınca*, 3 Kasım 2021.
- 20 "Taliban kadına şiddet faillerini tahliye etti, kadın sığınma kurumlarını kapattı", *Gazete Karınca*, 7 Aralık 2021.

7. Feminist Buluşma'nın Ardından: Feminist Politikalar ve LGBTİ+ Politikaları Bağlamında Göç ve Mülteci Hakları

2 Ekim Cumartesi günü yedincisini gerçekleştirdiğimiz Feminist Buluşmalar'da Begüm Başdaş ve Hayriye Kara'yla beraberdik, göç ve mülteci haklarını feminist politikalar ve LGBTİ+ politikaları bağlamında konuştuk. İki saati aşkın süren etkinlik bu hayati, problemlerle örülü ve karmaşık konunun, deneyimlerin ve hak ihlallerinin ancak ufak bir kısmını konuşmak için yeterli oldu. Konuşabildiklerimizi dahi bir yazıya sığdırmak kolay değil. Bununla beraber, etkinliğin ilk kısmında değinilen noktaların hiç değilse bir kısmını Mor Bülten okuyucuları için özetlemek istedik.

Begüm, söze son zamanlarda üzerine çalışmakta olduğu Avrupa Birliği'nin (AB) göçe ilişkin politikalarına değinerek başladı ve bugün, bu politikalara dair konuşurken her şeyi sadece "YOK" kelimesiyle tanımlayabildiği bir gündemden bahsettiğimizin altını çizdi ve konuşmasının ilk bölümünde bu "yok"u biraz açmaya odaklandı. Dikkat çektiği önemli bir nokta AB politikalarındaki kritik bir yaklaşım değişikliği oldu: AB politikaları için artık göçmen ve mültecilerin korunması tamamen gündemden düşmüş ve odak tamamen göçün durdurulmasına dönüşmüş halde. Bu önceliğe odaklanarak her türlü hak ihlaline göz yuman AB mekanizmaları ve liderleriyle karşı karşıya olduğumuzu vurguladı Begüm. Önceden en azından söylemde göçmen ve mültecilerin korunması üzerinde durulurken artık buna bile zahmet edilmediğini ve düzensiz göçün durdurulması için AB sınırlarının insan hayatları ve haklarından önce geldiğini ifade ettiklerini görüyoruz. AB sınırlarının korunması bir güvenlik sorunu olarak artık açıkça AB'nin önceliği. Son dönem alınan kararlar, oluşturulan belgeler, ayrılan bütçeler ve üçüncü ülkelerle yapılan anlaşmalar da bunun birer kanıtı; üstelik bu politikalar üretilirken göçmen ve mülteciler sürece dahil edilmiyor. Mevcut politikalar en temel haklar olan yaşam ve sığınma haklarına erişim önünde ciddi engeller oluşturuyor, Avrupa sınırlarında göçmen ve mültecileri olağanüstü bir halde –bazen çok uzun süreler boyunca– asılı halde bırakıyor.

Türkiye'deki duruma odaklanan Hayriye de çoğumuzun, duyduğumuz olsa da Türkiye'deki mülteci hukukuna

yabancı olduğunu söyleyerek söze başladı ve hukukçular için de görece yeni olan bu alanın gelişmesi gerektiğine, ancak bu gelişme yaşanırken birçok insanın hayatının çok ciddi olarak olumsuz şekilde etkilendiği, çok ciddi hak ihlallerinin gerçekleştiğine vurgu yaptı. Ardından, Türkiye'de bugün geçerli olan hukuki durumun tarihi gerekçesini açıkladı: Türkiye, bugün hâlâ kullanılmakta olan mülteci tanımının yapıldığı 1951 tarihli Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olan ilk ülkelerden biri. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'daki yer değiştirmelere dair imzalanmış bu sözleşmenin hem zamansal hem de coğrafi kısıtı bulunuyor. Bu sözleşmeye bağlı olarak 1967'de imzalanan New York Protokolü'nde ise bu iki kısıtlama kaldırılıyor. Bu protokolün de taraflarından olan Türkiye, zaman kısıtına değil ama coğrafi kısıta bir çekince koyarak imzalıyor. Koyduğu bu çekinceyle Türkiye Avrupa Konseyi üye ülkelerinden gelen taleplerde değerlendirme yaparak mülteci statüsü verebileceğini, ancak bu ülkeler haricindekilerden gelenlere "şartlı mülteci statüsü" vererek üçüncü bir ülkeye yerleştirilene kadar kendi sınırları içinde kalma hakkı tanıyacağını taahhüt ediyor. Özellikle ülkelerindeki iç savaşla birlikte 2011'den itibaren Suriyeliler Türkiye'ye gelmeye başlayınca, Türkiye'nin bu alanda uzun vadeli bir politikasının olmayışı belirgin hale geldi. Önce Suriyelilere misafir dendi ve hiçbir hukuki statü verilmedi, ardından da bireysel değerlendirmenin mümkün olmadığı olağanüstü durumlar için tanımlanmış olan "geçici koruma statüsü" kullanılmaya başlandı. Bu statü 2014'te çıkarılan bir yönetmelikle verildi. Hayriye'nin de işaret ettiği üzere, "geçici" olması gereken bu statü, 2021 biterken hâlâ geçerli olan statü. Gerek geçici koruma altındaki Suriyeliler gerekse Avrupa Konseyi üye ülkeleri dışındaki ülkelerden gelip uluslararası koruma talebinde bulunmuş ya da şartlı mülteci statüsü almış olan kişilerin Türkiye'de hukuki olarak sürekli kalması mümkün değil; Türkiye'nin tüm göç politikası bu geçicilik üzerine kurulu. Bu da Türkiye'de mültecilerin hukuki güvenliği ve hukuki statü güvenliği olmadığı anlamına geliyor. Hayriye, beraber yaşamaya ve mücadeleye, haklara, hizmetlere erişime dair tartışmaların çok önemli olmasına rağmen, hukuki ayağı konuşmanın hep ihmal edildiğini; kişilerin hukuki güvenliği

olmadan birlikte yaşama ve mücadele pratiklerinden de bahsetmenin mümkün olamayacağını ısrarla vurguladı.

Haklara erişim konusuna değindiğimiz ikinci turda Begüm, Yunanistan adalarındaki kamplarda yaşananlardan yola çıkarak hak ihlallerinin, sorunların mültecilerin günlük hayatına nasıl etkileri olduğuna dair örnekler verdi. Sınırdaki bu coğrafyalarda insanların sığınma hakkına erişimlerinin dahi engellendiğine ve çok şiddetli bir geri itmeye maruz bırakıldıklarına dikkat çeken Begüm, buralarda eğitime, yeterli gıdaya, sağlık ve çalışma haklarına erişimin neredeyse hiç olmadığını ifade etti. Buralarda insanların uzun süreler boyunca kaldığının da altını çizerek aslında hayatların askıya alındığını dile getirdi. Pandemiyle beraber durum daha da kötüleşti, mültecilerin kamplara giriş çıkışları keyfi bir şekilde daha yoğun bir kontrole tabi tutulmakta. Zaten zor erişilebilir olan haklar, pandemiyle beraber neredeyse tamamen erişilemez hale gelmiş durumda. Mesela Midilli Adası'nda 2017'den beri toplanmakta olan LGBTIQ dayanışma ağındaki kişiler Covid-19'la beraber kamplardan çıkışın yasaklanmasıyla bir araya gelemez oldu. Kamplara dair raporların ortaya koyduğu üzere, buralarda durum pandemiden önce de zordu, özellikle bazı gruplar için daha da zordu: Örneğin, Yunanistan'daki mülteci kamplarında yaşayan çocukların neredeyse hiçbirisi okula gitmiyor. Kamplarda kadına yönelik şiddet çok yaygın, LGBTİ+'lar şiddete maruz kalıyor, sıklıkla cinsel şiddet vakaları yaşanıyor. Bu hak ihalleri de yeterince raporlanmıyor. Bunun bir sebebi de, hak savunucularının mültecilere dair yaygın stereotipleştirmeyi tekrar etmemeye çalışması; çünkü bir yandan şiddetin kayıt altına alınması mültecilere dair olumsuz algıları pekiştirme riski taşıyor. Ancak bu da, zaten kamplarda çalışanların tutumu dolayısıyla korunmasız olan kişiler için koruma mekanizmaları oluşturulmasının önünde bir engel olarak duruyor. Kamplara dair diğer önemli sorun da kampların artık adadaki hayattan tamamen izole edilmiş noktalara taşınmaya başlanması, ada halkıyla kamplarda yaşayanların birbirlerinden daha da ayrıştırılması. Hayriye de Türkiye'de mülteciler için eğitime erişimin bir noktaya kadar iyileştirilmiş olmasına rağmen pandemiyle bunun ciddi biçimde sekteye uğradığını ve bunun bir sonucu olarak da çocuk işçiliğinin tetiklendiğini aktardı. Ayrıca haklara erişimin önünde bir yandan hukuki bir yandan da pratik engeller olduğunu belirtti. Hukuki engellere sağlık ve çalışma haklarına erişime ilişkin örnekler verirken pratikteki engellere ilişkin olarak da dil bariyeri veya şiddet ve kötü muamele vakalarında hukuki yola başvurulmasının önüne geçmek için kullanılan sindirme yöntemlerine değindi. Begüm'ün bahsettiği, AB'de göçmen ve mültecilere yönelik yaygın algıda İslamofobinin oynadığı rolün Türkiye'de de söz konusu olduğu Hayriye'nin altını çizdiği önemli noktalardan biriydi: Cinsiyet ayrımcılığı, kadına yönelik şiddet, LGBTİ+'lara yönelik şiddet ve nefret meselelerinin Türkiye vatandaşlarının mülteciler dolayısıyla

tanıştığı meseleler olmamasına rağmen mülteciler üzerinden tartışılmasının problemli yanını dile getirerek Türkiye'de yaşayan mültecilerle bu meselelere karşı nasıl birlikte mücadele edebileceğimizi tartışmakla mültecileri bu meselelerin sorumlusu ilan etmek arasında kritik bir fark olduğunu vurguladı. Bu açıdan bakıldığında, vatandaş olanların devlet politikalarını eleştirirken birlikte mücadele alanlarını kapamaması ve birlikte mücadele yöntemleri geliştirmek çok daha büyük önem kazanıyor. Hayriye'nin bu kısımda söylediklerinden bir noktaya daha özellikle yer vermek gerek: Öncelikle, bir LGBTİ+ mültecinin bir hak talebinde bulunmasının katmanlı bir damgalanmayı göze alması anlamına geldiği gözden kaçırılmamalı.

Soru-cevap bölümünden önceki son turda ise dayanışma odak noktasıydı. Begüm bu turda ilk olarak, çeşitli ülkelerden örnekler vererek dayanışma pratiklerinin Avrupa'da nasıl kriminalize edildiği üzerinde durdu. Ardından Afganistan'da son aylarda yaşananlara değinerek 20 yıl önceki "Afgan kadınları kurtarma" söyleminde aradan geçen bunca zamanda hiçbir değişiklik olmadığını altını çizdi ve Batılı beyaz feminizmin yaklaşımının hâlâ ne kadar yaygın ve baskın olduğuna dikkat çekti. Feminist antropolog Lila Abu-Lughod'un "Müslüman Kadınların Kurtarılmaya İhtiyacı Var mı?" makalesindeki beyaz feminizm eleştirisini de anarak bunu dönüştürmek için ne yapılabileceğinin tartışılması ve böyle bir dönüşüm için de öncelikle özeleştiri vermemizin gerekli olduğunu ifade etti. Bu özeleştiri katılımcı olmaya ne kadar dikkat ettiğimiz kadar katılımcılığın ne anlama geldiği üzerine düşünmeyi ve pratiklerimizi değiştirmeyi de içeriyor. Örneğin ilgili bir panel yaptığımızda, bir etkinlik düzenlediğimizde kimler konuşmacı ya da dil bariyerini ortadan kaldırmak için ne yapıyoruz diye kendimize ve pratiklerimize dönüp bakmamız gerekiyor. Ya da dayanışma adına ne yaptığımızı düşünmemiz gerekiyor; mesela Afgan kadınlar yerine konuşmak değil, kendilerinden dinlediğimiz taleplerini, onların olmadığı yerlerde onların ifade ettiği haliyle dile getirerek yaygınlaştırmak yapmamız gereken. Begüm, ayrıca dönem dönem bazı savaşların ya da bölgelerin popülerleştiği, dünyanın bunlarla ya da buralarla ilgili bir süre konuşup sonra yeni gelen krizle gündemini değiştirdiği ve buralarda insanların ölmeye, hakların ihlal edilmeye devam ettiğini de hatırlattı. Hayriye'nin de bu turda altını çizdiği ilk nokta öznelerin kendi adına konuşması ya da başka bir ifadeyle öznelerin adına konuşmamanın öğrenilmesi gerekliliği oldu. Öznelere alan açmak için, üstten olmayan şekilde kapsayıcılığı önümüze koymak için dil bariyerini ortadan kaldıracak çözümler bulmak öncelikli bir mesele. Örgütlenmede herkesin Türkçe bildiğini varsaymamak gerekiyor. Doğrudan göçle, göçmenlikle, mültecilikle ilgili olmayan konulardaki çalışmalarda da bunu düşünmek lazım. Hayriye'nin de dediği gibi İngilizce çeviri hemen aklımıza gelirken Türkiye'de milyonlarca kişinin anadilleri olan Arapçayı, Kürtçeyi, Farsçayı düşünmüyoruz.

HAKLARIMIZI ÖĞRENEBİLMEK İÇİN BAŞVURULABİLECEK KURUMLAR LİSTESİ

A) AİLE, ÇALIŞMA ve SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI'NA BAĞLI KURULUŞLAR

1. Danışmanlık Desteği Alınabilecek Merkezler

Şiddetle ilgili danışmanlık desteği almak için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı İl ve İlçe Müdürlükleri'ne telefonla veya şahsen başvurup size en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve diğer ilgili danışmanlık merkezleri hakkında bilgi alabilirsiniz.

2. Kadın Konukevleri

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kadın konukevlerinin adres ve iletişim bilgileri gizlilik ilkesi nedeniyle açık değildir. ALO 183 Hattını ve aşağıda listesi verilmiş Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini (ŞÖNİM) arayarak gerekli bilgilere ulaşabilirsiniz. Ayrıca güvenlik kaygınızın olduğu acil durumlarda en yakın karakola giderek kadın konukevine yerleştirilmek istediğinizi talep edebilirsiniz. Kolluk kuvvetleri sizi güvenli bir eve yerleştirmekle sorumludurlar.

3. Alo 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı

Yedi gün 24 saat ücretsiz hizmet veren ALO 183'ü arayarak bulunduğunuz yere en yakın Sosyal Hizmet Merkezi, Aile Danışma Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM) ve kadın konukevleri ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.

4. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

1. ADANA ŞÖNİM

Telefon: (0322) 247 08 35 – 239 99 59 **Adres:** Alparslan Türkeş Bulvarı Huzurevleri Mah. 77136. Sok. No: 4 Çukurova, Adana

2. ADIYAMAN ŞÖNİM

Telefon: (0416) 223 12 62 **Adres:** Altınşehir Mahallesi Göbbaşı Karayolu 5. Km'si No: 28 Merkez, Adıyaman

3. AFYONKARAHİSAR ŞÖNİM

Telefon: (0272) 213 17 83 **Adres:** Zafer Mah. Kanuni Cad. Müze Arkası No: 15 Merkez, Afyonkarahisar

4. AĞRI ŞÖNİM

Telefon: (0472) 216 00 46 / 1136 **Adres:** Bahçelievler Mahallesi Kağızman Caddesi Eski Milli Eğitim Müdürlüğü Binası No: 83, Ağrı

5. AKSARAY ŞÖNİM

Telefon: (0382) 222 04 34 **Adres:** Kılıçaslan Mah. Bediüzzaman Bulv. No: 83 Merkez, Aksaray

6. AMASYA ŞÖNİM

Telefon: (0358) 222 00 51 **Adres:** 55 Evler Mahallesi Mehmet Varinli Cad. No: 119, Amasya

7. ANKARA ŞÖNİM

Telefon: (0312) 348 36 86 **Adres:** Anafartalar Cad. No: 66 Ulus, Ankara

8. ANTALYA ŞÖNİM

Telefon: (0242) 227 20 62 – 244 17 26 – 227 68 68 **Adres:** Kızılsaray Mah. Yener Ulusay Bulvarı 68. Sokak No: 4 Muratpaşa, Antalya

9. ARDAHAN ŞÖNİM

Telefon: (0478) 211 33 44 **Adres:** Karagöl Mahallesi Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi No:33 Merkez, Ardahan

10. ARTVİN ŞÖNİM

Telefon: (0466) 212 95 20 **Adres:** Mahallesi Miralay Şükrübey Caddesi No:58 Merkez, Artvin

11. AYDIN ŞÖNİM

Telefon: (0256) 214 64 00 – 214 55 07 **Adres:** Zafer Mahallesi 109. Sokak No:10 Efeler, Aydın

12. BALIKESİR ŞÖNİM

Telefon: (0266) 221 69 23 – 221 64 94 **Adres:** Altı Eylül İlçesi Bahçelievler Mah. Teknik Lise Cad. No: 121/A, Balıkesir

13. BARTIN ŞÖNİM

Telefon: (0378) 227 81 44 **Adres:** Demirciler Mah. Ali Gama Sok. No: 47/2 Merkez, Bartın

14. BATMAN ŞÖNİM

Telefon: (0488) 214 38 14 **Adres:** Belde Mah. 3210 Sok. No: 26 Merkez, Batman

15. BAYBURT ŞÖNİM

Telefon: (0458) 210 10 40 **Adres:** Vali Nihat Üçyıldız Caddesi Tuzcuzade mahallesi No:13 Merkez, Bayburt

16. BİLECİK ŞÖNİM

Telefon: (0228) 212 51 91 **Adres:** Ertuğrulgazi Mahallesi Ezgi Sokak Özaktaş Kule-3 Apartmanı No:31/A, 31/B Merkez, Bilecik

17. BİNGÖL ŞÖNİM

Telefon: (0426) 213 83 81 **Adres:** Yenişehir Mah. Selahattin Kaya Cad. No: 33 Merkez, Bingöl

18. BITLİS ŞÖNİM

Telefon: (0434) 226 97 78 **Adres:** 8 Ağustos Mah. 411. Sok. No:1 Merkez, Bitlis

19. BOLU ŞÖNİM

Telefon: (0374) 270 50 30 **Adres:** Kültür Mah. Şehitler Cad. No: 61, Bolu

20. BURDUR ŞÖNİM

Telefon: (0248) 233 19 99 **Adres:** Bahçelievler Mahallesi Stadyum Caddesi No: 29 Burdur İl Müdürlüğü, Burdur

21. BURSA ŞÖNİM

Telefon: (0224) 223 03 68 **Adres:** Yahşibey Mah. Kayabaşı Sok. No:7 Osmangazi, Bursa

22. ÇANAĞKALE ŞÖNİM

Telefon: (0286) 218 09 82 – 218 07 05 **Adres:** Barbaros Mahallesi Atatürk Caddesi No: 209/5, Çanakkale

23. ÇANKIRI ŞÖNİM

Telefon: (0376) 213 26 89 **Adres:** İl Müdürlüğü Cumhuriyet Mahallesi Namık Kemal Parıltı Caddesi No:22 Kat:2 Merkez, Çankırı

24. ÇORUM ŞÖNİM

Telefon: (0364) 777 00 87 **Adres:** Çepni Mahallesi İnönü Cad. No:28, Çorum

25. DENİZLİ ŞÖNİM

Telefon: (0258) 266 41 66 – 266 41 55 **Adres:** Kervansaray Mah. Barbaros Cad. No: 145, Denizli

26. DİYARBAKIR ŞÖNİM

Telefon: (0412) 257 21 50 – 257 18 90 **Adres:** Şehitlik Mah. Fabrika Cad. No: 7/3-2 Yenişehir, Diyarbakır

27. DÜZCE ŞÖNİM

Telefon: (0380) 524 69 96 **Adres:** Uzunmustafa Mahallesi Nezih Tütüncüoğlu Caddesi No:15 Merkez, Düzce

28. EDİRNE ŞÖNİM

Telefon: (0284) 214 34 40 **Adres:** Şükrüpaşa Mah. Turan Dursun Cad. No:7 Merkez, Edirne

29. ELAZIĞ ŞÖNİM

Telefon: (0424) 233 67 51 **Adres:** Cumhuriyet Mah. Fatih Ahmet Baba Bulvarı No: 96 Merkez, Elazığ

30. ERZİNCAN ŞÖNİM

Telefon: (0446) 226 60 68 **Adres:** Fatih Mah. Hacı Bektaş Veli Cad. No: 6, Erzurum

31. ERZURUM ŞÖNİM

Telefon: (0442) 215 14 00 – 215 13 00 **Adres:** Rabiana Mah. Atatürk Lisesi Cad. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü Sitesi No:1/2 Yakutiye, Erzurum

32. ESKİŞEHİR ŞÖNİM

Telefon: (0222) 237 80 48 – 237 72 24 **Adres:** Huzur Mah. Yıldızlar Sok. No: 44/1 Odunpazarı, Eskişehir

33. GAZİANTEP ŞÖNİM

Telefon: (0342) 220 78 01 – 220 71 10 **Adres:** Karagöz Mahallesi Türkocağı Sokak No:5/B

Şahinbey, Gaziantep

34. GİRESUN ŞÖNİM

Telefon: (0454) 314 41 42-44 **Adres:** İhsaniye Mahallesi Fatih Caddesi No:89 Kat:1 ve 4, Giresun

35. GÜMÜŞHANE ŞÖNİM

Telefon: (0456) 213 19 10 **Adres:** Özcan Mahallesi Kalederesi Küme Evleri Mevkii No:2, Gümüşhane

36. HAKKARİ ŞÖNİM

Telefon: (0438) 211 99 19 **Adres:** Dağgöl Mah. Pegan Cad. Ali Aydın Apt. No:6/12 Merkez, Hakkari

37. HATAY ŞÖNİM

Telefon: (0326) 216 61 33 **Adres:** Akevler Mah. Ayşe Fitnat Hanım Cd. No.33/2 Antakya, Hatay

38. İĞDIR ŞÖNİM

Telefon: (0476) 227 15 02 **Adres:** Emek Mahallesi Sema Yunt Caddesi No:1 Merkez, Iğdır

39. İSPARTA ŞÖNİM

Telefon: (0246) 223 49 00 **Adres:** Piri Mehmet Mah. 107. Cad. No:21/A Merkez, Isparta

40. İSTANBUL ŞÖNİM

Telefon: (0212) 465 21 96 – 465 21 97 – (0549) 806 79 48 **Adres:** Yeşilköy Mah. Halkalı Cad. No: 30 Bakırköy, İstanbul

41. İZMİR ŞÖNİM

Telefon: (0232) 363 33 41 **Adres:** Soğukuyu Mah. 1847/15 Sok. No: 11 Bayraklı, İzmir

42. KAHRAMANMARAŞ ŞÖNİM

Telefon: (0344) 215 16 26 – 215 16 10 **Adres:** Mimar Sinan Mahallesi Alparslan Türkeş Bulvarı No:78 Onikişubat, Kahramanmaraş

43. KARABÜK ŞÖNİM

Telefon: (0370) 412 29 04 **Adres:** İl Müdürlüğü Yeşil Mahallesi Taşkent Caddesi No:3 Merkez, Karabük

44. KARAMAN ŞÖNİM

Telefon: (0338) 213 75 16 – 212 00 22 **Adres:** Ziya Gökalp Mah. Ahmet Yesevi Cad. No: 46 Merkez, Karaman

45. KARS ŞÖNİM

Telefon: (0474) 214 14 75 – 214 14 74 **Adres:** Orta Kapı Mah. Resul Yıldız Cad. Kat:2 No:5, Kars

46. KASTAMONU ŞÖNİM

Telefon: (0366) 214 92 17 – 214 92 18 **Adres:** Saraçlar Mahallesi. Sanat Okulu Caddesi No:49 Merkez, Kastamonu

47. KAYSERİ ŞÖNİM

Telefon: (0352) 222 29 49 – 222 29 50 **Adres:** Fatih Mahallesi Öğüz Caddesi No: 27 Kocasinan, Kayseri

48. KIRIKKALE ŞÖNİM

Telefon: (0318) 224 07 19 **Adres:** Yeni Mah. Sağlık Cad. No: 52 Merkez, Kırıkkale

49. KIRKLARELİ ŞÖNİM

Telefon: (0288) 212 18 39 – 212 39 50 **Adres:** Demirtaş Mahallesi Yayla Caddesi No:9 Merkez, Kırklareli

50. KIRŞEHİR ŞÖNİM

Telefon: (0386) 213 40 77

51. KİLİS ŞÖNİM

Telefon: (0348) 813 11 24 **Adres:** İsmet Paşa Mahallesi Ali Metin Dirimtimken Caddesi No:48 Merkez, Kilis

52. KOCAELİ ŞÖNİM

Telefon: (0262) 321 02 06 **Adres:** Kozluk Mah. Ruşen Hakkı Cad. Dut Sokak No: 13 İzmit, Kocaeli

53. KONYA ŞÖNİM

Telefon: (0332) 321 01 83 – 322 01 83 **Adres:** Pirebi Mahallesi Larende Caddesi No: 13 Meram, Konya

54. KÜTAHYA ŞÖNİM

Telefon: (0274) 333 24 57 **Adres:** Fatih Mah. Fevzi Çakmak Cad. No: 1/A Merkez, Kütahya

55. MALATYA ŞÖNİM

Telefon: (0422) 212 32 25 – 212 32 26 **Adres:** Özalper Mahallesi Kardeşlik Sokak. No:33 Yeşilyurt, Malatya

56. MANİSA ŞÖNİM

Telefon: (0236) 232 46 84 **Adres:** Tevfikiye Mah. 3316 Sok. No: 15 Yunusemre, Manisa

57. MARDİN ŞÖNİM

Telefon: (0482) 213 33 83 – 213 72 09 **Adres:** Yenişehir Mahallesi Kardehlen Sokak No:8/B Artuklu, Mardin

58. MERSİN ŞÖNİM

Telefon: (0324) 328 66 35 – 327 18 40 **Adres:** Gazi Mah. 1323 Sok. No: 5 Yenişehir, Mersin

59. MUĞLA ŞÖNİM

Telefon: (0252) 212 11 50 **Adres:** Emirbeyazıt Mah. Dr. Baki Ünlü Cad. No: 7/1 2. Kat Menteşe, Muğla

60. MUŞ ŞÖNİM

Telefon: (0436) 216 28 07 **Adres:** 15 Temmuz Milli İrade Mahallesi Millet Caddesi No:20 Zemin Kat Merkez, Muş

61. NEVŞEHİR ŞÖNİM

Telefon: (0384) 213 38 21 – 215 20 59
Adres: 350 Evler Mahallesi Ali Dirikoç Bulvarı No:1/3 Merkez, Nevşehir

62. NİĞDE ŞÖNİM

Telefon: (0388) 232 16 22 **Adres:** Nar Mahallesi Osmanlı Sokak No:1 Merkez, Niğde

63. ORDU ŞÖNİM

Telefon: (0452233 33 27 – 233 93 22
Adres: Akyazı Mahallesi 795. Sokak No:32 Altınordu, Ordu

64. OSMANİYE ŞÖNİM

Telefon: (0328) 802 07 74 – 802 07 76
Adres: Faki uşağı Mahallesi 45038. Sokak. No: 5 (Yeni Vali Konağı Yakını) Merkez, Osmaniye

65. RİZE ŞÖNİM

Telefon: (0464) 216 00 12 **Adres:** Paşakuyu Mahallesi Zübeydehanım Caddesi No:3 Giriş Kat Merkez, Rize

66. SAKARYA ŞÖNİM

Telefon: (0264) 270 10 35 **Adres:** Sakarya Mah. İnönü Cad. Hamam Sok. No: 1 Adapazarı, Sakarya

67. SAMSUN ŞÖNİM

Telefon: (0362) 431 11 87 – 431 11 97
Adres: Ulugazi Mah. Şifa Yurdu Sok. No: 10 İlkadım, Samsun

68. SİİRT ŞÖNİM

Telefon: (0484) 223 53 56 **Adres:** Yeni Mahalle Hami Efendi Caddesi No: 33 Merkez, Siirt (İl Müdürlüğü)

69. SİNOP ŞÖNİM

Telefon: (0368) 261 96 66 **Adres:** Gelincik Mah. Zübeyde Hanım Cad Kat:2 No:4, Sinop

70. SİVAS ŞÖNİM

Telefon: (0346) 225 40 14 **Adres:** Kılavuz Mahallesi 42/12 Sokak No:12, Sivas

71. ŞANLIURFA ŞÖNİM

Telefon: (0414) 313 56 31 **Adres:** Ahmet Yesevi Mah. 9821. Sok. No: 135/1 Haliliye, Şanlıurfa

72. ŞIRNAK ŞÖNİM

Telefon: (0486) 216 29 83 **Adres:** İl Müdürlüğü - Vakıf Kent Mahallesi Şehit Mehmet Esin Caddesi No/32, Şırnak

73. TEKİRDAĞ ŞÖNİM

Telefon: (0282) 261 12 88 Dahili: 1421-1425 **Adres:** Gündoğdu Turgut Mah. Şehit Yüzbaşı Mayadağlı Cad. No: 38 Süleymanpaşa, Tekirdağ

74. TOKAT ŞÖNİM

Telefon: (0356) 214 03 01 **Adres:** İl Müdürlüğü - Hızırhane Cad. ŞHÇEK İş Hanı No:4 Merkez, Tokat

75. TRABZON ŞÖNİM

Telefon: (0462) 231 40 12 **Adres:** Soğuksu Mah. Huzur Sokak No: 6 Ortahisar, Trabzon

76. TUNCELİ ŞÖNİM

Telefon: (0428) 212 12 77 **Adres:** Atatürk Mahallesi 116. Cadde. 9/3-4 Merkez, Tunceli

77. UŞAK ŞÖNİM

Telefon: (0276) 223 98 27 **Adres:** Atatürk Mahallesi Muhsin Yazıcıoğlu Caddesi No:48 Merkez, Uşak

78. VAN ŞÖNİM

Telefon: (0432) 216 16 23 – 216 16 73
Adres: Şerefiye Mahallesi Cumhuriyet Caddesi Hükümet Konağı C blok Kat:3, Van

79. YALOVA ŞÖNİM

Telefon: (0226) 811 57 77 **Adres:** Kazım Karabekir Mah. Fulya Sok. No: 8 Merkez, Yalova

80. YOZGAT ŞÖNİM

Telefon: (0354) 212 13 47 – 212 10 47 **Adres:** Yozgat Yeni Valilik Binası Giriş Kat Merkez, Yozgat

81. ZONGULDAK ŞÖNİM

Telefon: (0372) 222 12 14 – 222 12 01 **Adres:** Çınartepe Mahallesi Bülent Ecevit Caddesi No:98 Merkez, Zonguldak

B) BARO KADIN DANIŞMANLIK MERKEZLERİ ve ADLI YARDIM SERVİSLERİ

Pek çok ilde bulunan baro bünyesindeki kadın hakları birimlerine yardım talebinde bulunabilir ve hukuki danışmanlık desteği alabilirsiniz. Baro Kadın Hakları Merkezi Hattı 444 26 18

7/24 ULAŞABİLECEĞİNİZ KURUMLAR

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı

ALO 155 Polis İmdat

ALO 156 Jandarma İmdat

ALO 112 Acil Tıbbi Yardım Hattı

ALO 157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı

Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı: (0212) 656 96 96 ve (0549) 656 96 96

Ankara Belediyesi Destek Hattı - 0312 507 37 60 ve 0549 248 64 86

Gelincik Hattı – Ankara Barosu - 444 43 06 - 444 43 06

İBB Destek Hattı – 444 80 86

KAMER Vakfı 0530 664 44 10

Mor Salkım Kadın Dayanışma Derneği (Bursa) 0531 033 88 44

YaşamHak Hattı: 444 82 85

C) KADIN KONUKEVLERİ ve SİĞİNAKLARI

Siğınaklar, ev içi şiddete maruz kalan tüm kadınlara sığınma ve korunma imkânı sunmayı, kadınların kendileri için yeni bir yaşamı diğer kadınlar ile dayanışma içinde kurabilmelerini desteklemeyi, ilgili kurumlara yönlendirme yapmayı, kadınların şiddete karşı hak bilinci edinmesini ve özgün kazanmasını sağlamayı amaçlar. Siğınaklar, şiddete maruz kalan kadınlara ve çocuklarına sosyal, psikolojik ve hukuki destek sağlayarak şiddetten uzak yeni bir yaşam kurmalarına destek olur. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Temmuz 2020 tarihli açıklamasına göre Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı 81 ilde 110 kadın "konukevi", Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 2 kadın konukevi, sivil toplum kuruluşuna bağlı 1 kadın "konukevi" olmak üzere, ülke genelinde 145 kadın "konukevi" bulunuyor ve bunlar toplam 3.482 yatak kapasitesiyle hizmet veriyor. Eğer bir kadın sığınmağında kalma ihtiyacınız varsa ilinizde bulunan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)'ne, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl ya da İlçe Müdürlüklerine, karakola/ jandarma komutanlığına, belediyelerin kadın danışma merkezleri ve/veya ilgili diğer hizmet birimlerine ve kadın örgütlerine başvurabilirsiniz.

D) BAĞIMSIZ KADIN ÖRGÜTLERİ veya BELEDİYELERE BAĞLI KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA MERKEZLERİ

Kadın örgütlerinin işlettiği bağımsız kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin yanı sıra son yıllarda pek çok belediye de kadınlar için danışma merkezleri açtı ve açıyor. Özellikle kadın örgütlerinin işlettiği merkezler, kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılığı, ekonomik, sosyal ve politik dışlanmaları göz önüne alarak, kadınların kendi ihtiyaçlarına yönelik talep ve görüşlerini hayata geçirmek üzere bir araya geldikleri ve uğradıkları ev içi veya ev dışı şiddete karşı hukuksal ve psikolojik danışmanlık desteği alabildikleri, birbiriyle dayanışma içinde oldukları bir ortamın oluşmasını amaçlıyor.

ADANA

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)

(0322) 453 53 50,

E-posta: akdam.adana@yahoo.com

SEYHAN BELEDİYESİ KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

0539 840 40 73, **E-posta:** kadindayanismamerkeziseyhan@gmail.com

ADIYAMAN

ADIYAMAN ANADOLU İŞ KADINLARI DERNEĞİ

0536 459 00 13, **E-posta:** fgkonca@hotmail.com

ANKARA

ANKARA BAROSU ALO GELİNCİK HATTI

(0312) 444 43 06

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 507 37 60, 0549 248 64 86

ANKARA ENGELLİ KADIN DERNEĞİ (EN-KAD)

(0312) 362 31 50, 0 549 362 31 50, **E-posta:** engellikadindernegi@gmail.com

ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 458 89 00 / Dahili: 1154, **E-posta:** cankayakdm@outlook.com

KEÇİÖREN BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 359 3322

KADIN DAYANIŞMA VAKFI

(0312) 430 40 05 ve 432 07 82, **E-posta:** bilgi@kadindayanismavakfi.org.tr

YENİMAHALLE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0312) 332 08 71 ve 335 22 96

TÜRKİYE KADIN DERNEKLERİ FEDERASYONU

(0212) 656 96 96, 0549 656 96 96, **E-posta:** tkdfederasyon@gmail.com

KAOS GEY VE LEZBİYAN KÜLTÜREL ARAŞTIRMALAR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

E-posta: bilgi@kaosglidernegi.org

PEMBE HAYAT LGBTİ+ DAYANIŞMA DERNEĞİ

0532 462 17 05, (0312) 433 85 17, (0312) 433 85 18,

E-posta: bilgi@pembehayat.org

ÜNİKUIR DERNEĞİ

E-posta: info@unikuir.org

17 MAYIS DERNEĞİ

E-posta: info@17mayis.org

ANTALYA

ANTALYA KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0242) 248 07 66, **E-posta:** antalyakadindernegi@gmail.com

ANTALYA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

(0242) 243 69 92, **E-posta:** info@antalyakentkonseyi.org.tr

BİZ CİNSEL YÖNELİM VE CİNSİYET KİMLİĞİ ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

E-posta: bizantalya@gmail.com

AYDIN

AYDIN SÖKE KADIN SİĞİNMA DANIŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

0532 059 41 77, **E-posta:** sokekadinsiginma@gmail.com

KUŞADASI BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0256) 614 58 42

BALIKESİR

AYVALIK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA EVİ

(0266) 331 16 04

BANDIRMA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0533 213 74 83 **E-posta:** muazzezpalta@hotmail.com

BURSA

MOR SALKIM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0531 033 88 44, **E-posta:** morsalkimdernegi@hotmail.com

NİLÜFER BELEDİYESİ KONAK KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

(0224) 452 82 13

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE KADIN EL EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME DERNEĞİ-DANIŞMA MERKEZİ (ELDER)

0543 450 51 33, **E-posta:** elderkdm17@gmail.com, fatmaerdogan17@gmail.com

DİYARBAKIR

KAMER VAKFI

(0412) 228 10 53, 0530 664 44 10, **E-posta:** d.kamervakfi@gmail.com (KAMER Vakfı'nın 23 ilde şubesi bulunmaktadır, hangi illerde olduğuna ilişkin bilgiyi KAMER Vakfı Merkezi'nden veya www.kamer.org.tr adresinden edinebilirsiniz.)

ROSA KADIN DERNEĞİ

0552 466 86 21, **E-posta:** rosakadindernegi@gmail.com, info@rosakadindernegi.org

EDİRNE

EDİRNE KADIN MERKEZİ DAYANIŞMA DERNEĞİ (EKAMEDER)

0552 591 0 183, **E-posta:** ekameder1@gmail.com

ERZİNCAN

KATRE KADIN DERNEĞİ

(0446) 223 25 08, **E-posta:** info@katrekadindernegi.org

HAKKARİ

BİR KADIN BİR HAYAT DERNEĞİ

E-posta: birkadınbirhayatdernegi@gmail.com

YÜKSEKOVA KADINLARI TOPLUMSAL DESTEKLEME VE KÜLTÜR DERNEĞİ

0541 715 26 33, **E-posta:** yuksekovakadindernegi30@gmail.com

HATAY

DEFNE KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

0505 556 80 52,

E-posta: hulyakavuk@hotmail.com

MOR DAYANIŞMA KADIN DERNEĞİ

0539 390 29 96

E-posta: dayanismamor@gmail.com

İSTANBUL

ATAŞEHİR BELEDİYESİ

(0216) 570 50 00 / Dahili: 5737 - 5712

AVCILAR BELEDİYESİ GÜLSEVİN BUKET DEĞİRMENCİ KADIN VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ

444 69 89 / Dahili: 3713-14-15,

0546 712 24 91,

E-posta: kadinvaeile@avcilar.bel.tr

BAKIRKÖY BELEDİYESİ ÖZGEÇAN KADIN DANIŞMA EVİ

(0212) 466 39 39

BEŞİKTAŞ BELEDİYESİ KADIN DAYANIŞMA VE YAŞAM MERKEZİ

(0212) 319 42 42 / Dahili: 5022

BEYLİKDÜZÜ BELEDİYESİ KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

444 09 39

CİNSEL ŞİDDETLE MÜCADELE DERNEĞİ

0542 585 39 90, E-posta:

info@cinselsiddetlemucadele.org

ESENYALI KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0 536 569 06 01, E-posta:

esenyalikadindayanisma@gmail.com

HAVLE

E-posta: havlekadin@gmail.com

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN VE AİLE HİZMETLERİ MÜDÜRLÜĞÜ İLK KABUL BİRİMİ

(0212) 449 93 24

KADIKÖY BELEDİYESİ

(0216) 542 50 00 / Dahili: 1221- 1517

KADIKÖY BELEDİYESİ ALO KADINA ŞİDDET HATTI

(0216) 349 93 49

KADIKÖY BELEDİYESİ RAŞİMPAŞA SOSYAL HİZMET MERKEZİ

(0216) 349 11 89, (0216) 418 21 75,

E-posta: sosyalservis@kadikoy.bel.tr

KADIN ÇİNAYETLERİNİ DURDURACAĞIZ PLATFORMU

(0212) 912 42 43, E-posta: kadincinayetlerinidurduracagiz@gmail.com

KADIN ZAMANI DERNEĞİ

0542 602 69 62,

E-posta: info@kadinzamani.org

KADINLARA HUKUKİ DESTEK MERKEZİ DERNEĞİ (KAHDEM)

www.kahdem.org.tr,

E-posta: kahdem@gmail.com

KADININ İNSAN HAKLARI - YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

(0212) 251 00 29,

E-posta: infokih@wwhr.org

KARTAL BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0216) 280 64 06 E-posta:

kadindanismanmerkezi@kartal.bel.tr

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA VE SİĞİNMA EVİ

(0212) 411 08 35 / Dahili: 7400

MOR ÇATI KADIN SİĞİNMAĞI VAKFI

(0212) 292 52 31 ve 32, E-posta:

morcati@morcati.org.tr

MOR DAYANIŞMA

0534 912 44 96,

E-posta: dayanismamor@gmail.com

(Mor Dayanışma'nın birçok ilde şubesi bulunmaktadır, hangi illerde olduğuna ilişkin bilgiyi <https://mordayanisma.org/> adresinden edinebilirsiniz.)

NİRENGİ DERNEĞİ İSTİSMARA KARŞI DESTEK HATTI

(0850) 216 53 67,

E-posta: info@nirengidernegi.org

SARIYER BELEDİYESİ ÖZGEÇAN ASLAN KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ

444 17 22 / Dahili: 1228

SOSYAL POLİTİKALAR, CİNSİYET KİMLİĞİ VE CİNSEL YÖNELİM ÇALIŞMALARINI DERNEĞİ (SPOD) LGBT+ DANIŞMA HATTI

(0212) 292 4802

E-posta: info@spod.org.tr

ŞEFKAT-DER GENEL MERKEZİ

(0212) 244 85 97 - 0535 733 77 13 -

0506 340 00 95,

E-posta: sefkatder@gmail.com

ŞİŞLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0212) 708 89 90,

Whatsapp: (0549) 803 81 89,

E-posta: kadindanisma@sisl.bel.tr

ÜMRANİYE BELEDİYESİ

(0216) 443 56 00 / Dahili: 1721

İZMİR

BAYRAKLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 367 00 77, 0538 041 34 57

BERGAMA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 632 80 46

BORNOVA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 999 29 29 / Dahili: 5901

BUCA BELEDİYESİ ÖZGEÇAN ASLAN KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 439 10 10 / Dahili: 3500

ÇİĞLİ EVKA 2 KADIN KÜLTÜR DERNEĞİ (ÇEKEV)

(0232) 370 23 07, 0505 477 93 31,

E-posta: cekevster@gmail.com

DİKİLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 671 40 20 / Dahili: 2038

GAZİEMİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

0549 793 04 53, (0232) 999 02 51,

(0232) 251 56 57 / Dahili: 1820

GENÇ LGBTİ+ DERNEĞİ

(0232) 464 03 30,

E-posta: dernek@genclgbti.org

İZMİR KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0553 938 02 88,

E-posta: kadindayanisma@gmail.com

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE KADIN SİĞİNMA EVİ

(0232) 293 42 93,

E-posta: kadindanisma@izmir.bel.tr

KARABAĞLAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 414 81 14, (0232) 414 81 39

NARLIDERE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 238 38 29

SEFERİHİSAR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 444 77 43, 0530 140 91 44

SELÇUK BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 892 27 35

TİRE BELEDİYESİ KADIN DAYANIŞMA VE KURS MERKEZİ

(0232) 500 12 07

URLA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0232) 754 10 88 / Dahili: 184, 0533

302 38 85

URLA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0555 094 37 94, E-posta:

urlakadindayanisma@gmail.com

KOCAELİ

KOCAELİ KADIN EMEĞİ DERNEĞİ

0534 569 38 20,

E-posta: kocealikadem@gmail.com

LOTUS KADIN DAYANIŞMA VE YAŞAM DERNEĞİ

0538 233 55 99, 0532 786 10 79,

E-posta: lotuskadindernegi@gmail.com

MARDİN

MARDİN LİDER KADIN DERNEĞİ

0553 196 7688,

E-posta: info@kizilkader.org

MARDİN ORTAK KADIN İŞBİRLİĞİ DERNEĞİ (MOKİD)

0532 547 30 07, 0534 763 7747,

E-posta: mokid2010@hotmail.com

MERSİN

GÜNEBAKAN KADIN DERNEĞİ

0539 481 82 46,

E-posta: gunebakankd@hotmail.com

MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 337 20 21 ve 336 50 92,

E-posta: info@bagimsizkadindernegi.org.tr, mersin_bkd@hotmail.com

MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0324) 533 22 04, 0538 682 77 59,

0538 682 74 42

MERSİN 7 RENK LGBT DERNEĞİ

(0324) 232 16 22,

E-posta: 7renkmersinlgbt@gmail.com

MİMOZA KADIN DERNEĞİ

0552 753 70 33, E-posta:

mimozakadindernegi.33@gmail.com

MUĞLA

BODRUM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0555 291 97 67, 0535 946 26 52,

(0252) 316 31 63, E-posta:

bodrumkadindayanisma@gmail.com

KARYA KADIN DERNEĞİ

0530 691 29 87

MUĞLA EMEK BENİM KADIN DERNEĞİ

0536 877 32 59,

E-posta: mebkad48@gmail.com

SEKİBAŞI KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0252) 212 91 98

NEVŞEHİR

KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0530 349 55 37, E-posta:

kapadokyakadin@hotmail.com

NEVŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0384) 212 40 25

ORDU

ORDU KADINI GÜÇLENDİRME DERNEĞİ

(0452) 223 00 18,

E-posta: orkaguder@gmail.com

URFA

URFA YAŞAM EVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

0539 771 02 68,

E-posta: yasam_evi@hotmail.com

TRABZON

KİKAP TRABZON DERNEĞİ

0542 429 25 45,

E-posta: kikaptrabzon@gmail.com

VAN

STAR KADIN DERNEĞİ

(0432) 216 66 61,

E postası: strkdn65@gmail.com

YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE İŞLETME KOOPERATİFİ

(0432) 215 94 33, 0506 354 31 91,

E-posta: yakakoop@gmail.com, yakakoop@yahoo.com

KUZey KIBRIS

FEMİNİST ATÖLYE (FEMA)

E-posta: info@feministatolye.org, feministatolyefema@gmail.com

KADINDAN YAŞAMA DESTEK DERNEĞİ (KAYAD)

(0392) 227 07 51,

E-posta: info@kayad.org

MAĞUSA KADIN MERKEZİ DERNEĞİ (MAKAMER)

(0392) 366 02 78, 0533 883 10 00

E) MÜLTECİ ve GÖÇMEN KADINLARA DESTEK VEREN KURUMLAR

BM MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ (UNHCR)

444 48 68, (0312) 409 70 00

HAYATA DESTEK DERNEĞİ

(0800) 670 10 10,

E-posta: bilgi@hayatadestek.org

İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRME VAKFI (İKGV)

(0212) 293 16 05,

E-posta: ikgv@ikgv.org

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)

(0212) 251 58 50,

E-posta: info@kadav.org.tr

MAVİ KALEM SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0212) 635 38 35,

E-posta: mavikalem@mavikalem.org

SİĞİNMACILAR VE GÖÇMENLERLE DAYANIŞMA DERNEĞİ (SGDD-ASAM)

(0312) 212 60 12,

E-posta: sgdd@sgdd-asam.org

ULUSLARARASI GÖÇMEN KADINLAR DAYANIŞMA DERNEĞİ (UGKDD)

(0212) 325 00 44,

E-posta: yuva@yuva.org.tr

Ağa Çırağı Sok. No: 7 Pamir Apt. Kat: 2 Daire: 7 Gümüşsuyu, 34437 İstanbul
Tel: (212) 2510029 • E-posta: newways@wwhr.org ve infokih@wwhr.org
Web sitesi: www.kadinininsanhaklari.org / www.wwhr.org

@kadinih

@kadinih

/KadininInsanHaklariYeniCozumler

/KadininInsanHaklariYeniCozumlerDerneği